

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI**

FOTOĞRAF HABERCİLİĞİNDE YAPAY ZEKA

Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi

Elif NURTEN

Ankara, 2025

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI**

FOTOĞRAF HABERCİLİĞİNDE YAPAY ZEKA

Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi

Elif NURTEN

**Proje Danışmanı
Prof. Dr. Haluk Kazım GERAY**

Ankara,2025

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
DÖNEM PROJESİ DEĞERLENDİRME FORMU

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Enstitünüz Gazetecilik Anabilim Dalı 24943209 numaralı tezsiz yüksek lisans öğrencisi Elif NURTEN'in "Fotoğraf Haberciliğinde Yapay Zeka"(Artificial Intelligence in Photojournalism) adlı tezsiz yüksek lisans dönem projesi tarafımda değerlendirilmiş olup,

BAŞARILI

BAŞARISIZ

bulunmuştur.

Dönem projesi danışmanı olarak, adı geçen öğrencinin notunun, dönem projesinin Enstitünüz Müdürlüğü'ne tesliminden önce *Öğrenci İşleri Bilgi Sistemi*'ne (OİBS) tarafımdan işlendiğini beyan ederim.

DÖNEM PROJESİ DANIŞMANI ONAYI

30/06/2025

Prof. Dr. Haluk Kazım GERAY

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Prof. Dr. Haluk Kazım GERAY danışmanlığında hazırladığım “**Fotoğraf Haberciliğinde Yapay Zeka (Ankara.2025)**” adlı dönem projesindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

30/06/2025

Elif NURTEN

ÖNSÖZ

Fotoğraf, insanlık tarihinin en güçlü anlatım araçlarından biri olmuştur. İlk kez ortaya çıktığı günden itibaren, dünyayı gözler önüne serdiği her an bir hikayeyi, bir duyguyu veya durumu anlatır. Bugün, teknolojinin ve yapay zekanın hızla eyrildiği bir dönemde, fotoğrafın gücü, daha önce hiç olmadığı kadar farklı bir boyut kazanıyor. Böylece, fotoğraf haberciliği sadece bir gözlem aracı olmanın ötesine geçmiş, yapay zeka, fotoğraf oluşumundan, düzenlemesine, hatta hikayenin sunulmasına kadar her aşamada devreye girmiştir. Fakat avantajları kadar dezavantajları da varolmuştur.

Bu çalışma, fotoğraf haberciliğinde yapay zekanın nasıl bir devrim yaratacağını, profesyonel fotoğrafçılara ve habercilere sunduğu yeni olanakları keşfetmeyi amaçlamaktadır. Teknolojinin fotoğrafçılığa kattığı yenilikleri ile birlikte gerçeklik ve manipülasyon arasındaki ince çizgiyi de adım adım inceleyeceğiz.

Yapay zeka, fotoğrafçılığı sadece teknik bir süreçten daha fazlası haline getiriyor. Anlık sahneleri doğru şekilde yakalama yeteneğinden, görüntü analizi ve veri odaklı anlatım tekniklerine kadar, yapay zekanın sağladığı olanaklar sınırsızdır. Fotoğraf, yalnızca bir görsel anlatım aracı olmanın ötesine geçiyor, bilgi, duygu ve anlam yüküyle birlikte, gerçek zamanlı veri akışlarıyla harmanlanmış dinamik bir dil haline alıyor. Fotoğraf haberciliği ve yapay zekanın birleşen gücünü vurgularken, Sayın Haluk Kazım Geray'ın çalışmalarından da ilham alarak, bu alandaki en son gelişmeleri tartışacağız. Günümüz itibarıyla, hem teknolojinin hem de fotoğraf dünyası büyük bir dönüşümden geçiyor. Bu çalışmam, bu dönüşümün içinde yer almak isteyen herkes için bir klavuz niteliği taşıyacaktır.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca ve proje çalışmasının her aşamasında ilgisini, bilgisini, tecrübesini, ve değerli zamanını benimle paylaşan her fırsatta bana rehberlik eden, yoğun çalışma saatlerine rağmen benim için her zaman esnek davranarak sabırlı ve motive eden tutumlarıyla akademik olarak bana yol gösterici olan Değerli Hocam, Sayın Prof. Dr. Haluk Kazım Geray'a çok teşekkür ederim. Ayrıca, bu süreçte her zamanki gibi yanımda olan canım aileme de çok teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
GÖRSELLER LİSTESİ.....	iv
GİRİŞ.....	1

1.BÖLÜM

1.Fotoğraf ve Medya da Kullanım Alanları:	3
1.1. Konunun Önemi.....	4
1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	5
1.2.1 Kapsam	6
1.3. Yöntem ve araştırma Yöntem Teknikleri	6
1.4. Haber Nedir?.....	11
1.5. Gazeteciliğin ortaya çıkışı	15
1.6. 5NK1 Kuralı- Olay Haber	16
1.7. Durum Haberciliği:	21

2. BÖLÜM

2. FOTOĞRAF HABERCİLİĞİNİN TEMELLERİ	23
2.1.Fotoğraf haberciliğinin tanımı ve tarihçesi	23
2.1.1 Fotoğrafın Haberciliğinde Fotoğrafın Önemi	23
2.1.2 Fotoğrafın Tarihçesi	25
2.2. 19 Yüzyılda Fotoğrafın Keşfi ve İlk Basılı Fotoğraflar.....	29
2.3. Fotoğraf Haberciliğinde Etik İlkeler:.....	29
2.4. Dijital Fotoğraf Makinelerinin ve Mobil Teknolojinin Etkisi	31
2.5. Dijitalleşme ve Haber	31
2.6. Sosyal Medyanın Fotoğraf Haberciliğinde Rolü	32
2.7. Görsel Anlatım, Manipülasyon ve Gerçeklik	33

3. BÖLÜM

3. FOTO MUHABİRLİĞİ.....	36
3.1. Foto Muhabirliğinin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi.....	36
3.1.1. Foto Muhabirliği Tanımı:.....	36
3.2. Foto muhabirliğinin Tarihsel Gelişimi:.....	36
3.3. Savaş Muhabirliği.....	37
3.4. 21.yy. Dijital Dönem ve Foto Muhabirliğinin Evrimi:.....	45
3.4.1 Ara Güler.....	49

4. BÖLÜM

4.YAPAY ZEKA DESTEKLİ HABERCİLİK	52
4.1.Yapay Zeka.....	52
4.2. Yapay Zekanın Tarihsel Gelişimi	54
4.3. Yapay Zeka Gelişimi	57
4.4.Yapay Zeka ile Görselleştirme ve Fotoğraf Haberciliği.....	58
4.5. Yapay Zeka Destekli Görselleştirme Teknolojilerinin Fotoğraf Haberciliğine Etkisi	60
4.5.1 Etik.....	65
4.5.2. Güvenilirlik	66
4.5.3 Estetik	67
4.5.4 Fotoğraf Haberciliğinde Yapay Zeka Kullanımının Potansiyelleri ve Riskleri.....	67
4.6. Yapay Zeka Destekli Fotoğraf Analizi	69
4.6.1 Yapay Zeka Destekli Fotoğraf Üretiminde Başlıca Yöntemler.....	72
4.7. Sahte Fotoğraf ve Deepfake.....	73
4.7.1. Deepfake Nedir?	74
SONUÇ DEĞERLENDİRME	78
Genel Bulgular:.....	78
Çözüm Önerileri	82
KAYNAKÇA.....	90
ÖZET	102
ABSTRACT	106

TABLO VE GÖRSELLER LİSTESİ

Tablolar Listesi

Tablo 1. Yapay Zekâ ve Telif Hakları: Ükelere Göre Yaklaşımlar	11
Tablo.2 Stuart Russel ve Peter Norvig'e göre Yapay Zeka Sınıflandırması.....	59

Görseller Listesi

Görsel:1 İsrail'in Kuruluşundan Bugüne Toprak İşgali.....	40
Görsel 2: Anadolu Ajansı.....	42
Görsel 3 . Foto muhabirliğinin ilk yıllarında kullandığı ampul flaşlı 4x5 inçlik Speed Graphic makine ile	50
Görsel 4: Yapay Zeka İşlevleri	54
Görsel 5: Otomatik İbrik İşleyen Saat Mekanizması	56
Görsel 6: Leonardo Da Vinci'nin eseri.....	57
Görsel 7: Rejlander "Two Ways Of Life" Kaynak: Akmanlar,S.	60
Görsel 8: Atatürk bugün yaşasaydı nasıl görünürdü.....	62
Görsel 9: İspanya Sel Felaketi - Gerçek mi Yapay mı?	63
Görsel 10: Orijinal Çekim, Yapay Zeka Görseli.....	64
Görsel 11 : Elif Nurten, İstanbul-Avcılar Sahili- 2015.....	70
Görsel 12: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi.....	71
Görsel 13: Deepfake Mona Lisa-.....	77

GİRİŞ

Fotoğraf haberciliği, olayları görsel olarak belgeleme gücüyle modern gazeteciliğin en etkili unsurlarından biridir. Fotoğraflar, haberin doğruluğunu ve etkisini artırarak toplumu bilgilendirme, farkındalık yaratma ve tarihe tanıklık etme işlevi görür. Ancak yapay zekanın gelişimiyle birlikte, haber fotoğraflarının üretimi, düzenlenmesi ve dağıtımı önemli bir dönüşüm geçirmektedir. Yapay zeka destekli görsel üretim ve düzenleme araçları hem foto muhabirliğinin sınırlarını genişletmekte hem de etik sorunları beraberinde getirmektedir.

Özellikle manipölasyon ve gerçeklik arasındaki çizginin bulanıklaşması, haber fotoğraflarının güvenilirliği konusunda kaygıları artırmaktadır. Bu durumda 5NK1 ve görsel anlatım ilkeleri haberin doğruluğunu ve bağlamını koruma amacı taşıırken, yapay zeka ile üretilen veya değiştirilen görsellerin bu ilkelere uyacağı önemli bir tartışma konusudur. Savaş muhabirliği gibi kriz anlarında çekilen görüntüler, toplumsal algıyı ve karar alma süreçlerini doğrudan etkilediğinden manipölasyon riski daha büyük etik sorunlara yol açabilmektedir.

Bu bağlamda, gazetecilik ilkeleri doğrultusunda etik güvenilirlik ve şeffaflığın korunması büyük önem taşımaktadır. Fotoğraf haberciliğinin, yapay zeka çağında da gerçeği yansıtma işlevini sürdürmesi için, haberin doğruluğunu sağlama, kaynağı belirtme ve manipölasyonu önleme gibi sorumluluklar gazeteciler ve medya kuruluşları tarafından titizlikle ele alınmalıdır. Bu çalışma yapay zekanın fotoğraf haberciliğine etkilerini değerlendirerek, etik ilkeler çerçevesinde haberin güvenilirliğini nasıl koruyabileceğimizi tartışmayı amaçlamaktadır. Ayrıca orijinal çekim fotoğrafları ile yapay zeka fotoları karşılaştırılarak gerçeklik ve manipölasyon arasındaki ince çizgiyi göstererek anlatımı sağlanmaktadır. Yapay zekanın, avantajı sosyal medya haber, fotoğraf hızı ile ve dezavantajı aktarılarak etik şekilde kullanımı amaçlanmaktadır. Bu çalışma 5 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Konunun önemi, çalışmanın amacı,

yöntemi, kapsamı, haberin tanımı, ikinci bölümde, Fotoğraf haberciliğinin temelleri tarihçesi, etik ilkeler, manipülasyon ve gerçeklik, üçüncü bölümde foto muhabirliği, dördüncü bölümde, Yapay zeka ve habercilik, beşinci bölümde fotoğraf haberciliğinde yapay zekanın rolü Yapay Zeka destekli foto analizi, öneriler ve çıkarımlar ele alınmıştır. Bu çalışmada, orijinal fotoğraflar yapay zeka da analiz edilerek açıklanmış ve yapay zekanın ürettiği görsellerle kıyaslanarak gerçeklik ve manipülasyon arasındaki ince çizgi keşfedilmiş fotoğrafın gücü de yansıtılmıştır.

1.BÖLÜM

1.Fotoğraf ve Medya da Kullanım Alanları:

Fotoğraf, medyada çok çeşitli alanlarda kullanılan güçlü bir iletişim aracıdır. İşte fotoğrafın medyadaki başlıca kullanım alanları:

- **Haber Fotoğrafçılığı (Fotoğraf Haberciliği):** Olayları belgelemek ve kamuoyuna sunmak için kullanılır. Savaşlar, doğal afetler, protestolar gibi olaylarda anı yakalama işlevi görür. Ayrıca Geleneksel medyada gazetelerde, yeni medyada teknoloji gelişimiyle internet, sosyal medya alanında haber fotoğrafı, belirtilen alanlarda fotoğraflar kullanılır.
- **Magazin ve Eğlence:** Ünlüler, etkinlikler, moda çekimleri ve röportajlar da kullanılarak okuyucunun ilgisini çeker.
- **Reklam ve Pazarlama:** Ürün tanıtımı, kampanyalar ve marka imajı oluşturmak için görselliğin gücünden faydalanılır.
- **Belgesel Fotoğrafçılık:** Toplumsal kültürel yapılar veya çevre konularında derinlemesine içerik üretiminde kullanılır.
- **Sosyal Medya:** Günümüzde medya, sosyal platformlarla kaydığı için haber ajansları ve gazeteciler anlık gelişmeleri fotoğraflarla paylaşır.
- **Sanat ve estetik Amaç kullanımı:** Medyada fotoğraf bazen sanatsal ifadeyi öne çıkarmak veya görsel içerikle estetik bir bağ kurmak için yer alır.
- **Spor Fotoğrafçılığı:** Maçlar, turnuvalar ve spor etkinliklerinde kritik anları yakalayıp haber değeri oluşturur.
- **Arşiv ve Belgeleme:** Kurumlar ve medya organları geçmiş olayların belgelenmesi için fotoğraf haber değeri oluşturur.

Fotoğraf, medya alanında sadece bir görsel unsur olmanın ötesinde, haberin inandırıcılığı, duygusal etkisini ve anlatım gücünü artıran temel bir iletişim aracıdır. Görsel hafızayı şekillendirmesi, anı belgelemesi ve toplumsal olaylara tanıklık etmesi açısından büyük bir rol oynamaktadır. Dijitalleşme ve sosyal medyanın etkisiyle fotoğrafın üretim ve paylaşımı süreçleri hızlanmış, bu da bilgiye erişimi kolaylaştırırken aynı zamanda etik sorumlulukları da beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla, medyada fotoğraf kullanımı yalnızca teknik değil, aynı zamanda etik, estetik ve toplumsal bir meseledir. Doğru, dürüst ve bilinçli fotoğraf kullanımı, hem medya üreticileri hem de tüketicileri için daha sağlıklı bir bilgi ortamı oluşmasına katkı sağlar.

Ayrıca bu bölümde, çalışmanın amacı, önemi ve yöntemi ele alınmaktadır. Fotoğraf haberciliğinin gazetecilikteki rolü ve yapay zekanın bu alana etkisi anlatılacaktır.

1.1. Konunun Önemi

Günümüzde medya üretim süreçlerinde dijital teknolojinin rolü giderek artarken, yapay zeka özellikle fotoğraf haberciliğinde dönüştürücü bir etki yaratmaktadır. Yapay zeka, Görüntü tanıma, nesne algılama, yüz tanıma ve otomatik etiketleme gibi yetenekleri sayesinde fotoğraf editörlerine ve gazetecilere zaman kazandırmakta, veri doğruluğunu artırmakta ve görsel içeriklerin daha etkili bir şekilde sınıflandırılmasına yardımcı olmaktadır. Özellikle Haber ajanslarında binlerce görselin saniyeler içinde analiz edilmesi gereken durumlarda, yapay zeka destekli sistemler sayesinde karelerin hızlıca seçilmesi ve yayınlanması mümkün hale gelmiştir. Ayrıca, sahte görsellerin tespiti ve manipülasyon önlenmesi noktasında da Yapay Zeka önemli güvenlik aracı olarak da kullanılmaktadır. Yapay Zeka, sadece teknik kolaylıklar sunmakla kalmaz aynı zamanda fotoğraf haberciliğinde, etik tartışmaları da beraberinde getirir. Örneğin, bir görüntünün yapay zeka ile manipüle edilip edilmediği ya da yapay olarak üretilip üretilmediği sorusu, habercilikte güvenilirlik ve şeffaflık ilkelerini gündeme taşır. Bu

nedence yapay zeka, fotoğraf haberciliğinde hem verimlilik hem de etik açıdan kritik bir konuma sahiptir. Doğru kullanıldığında görsel haberciliğin hızını, doğruluğunu ve etkisini önemli ölçüde artırabilir.

Sonuç olarak, yapay zeka teknolojileri fotoğraf haberciliğinde bahsettiğimiz gibi hız, doğruluk, içerik yönetimi açısından devrimsel bir potansiyele sahiptir. Ancak bu teknolojilerin sağlıklı bir biçimde medya sistemine entegre edilebilmesi, yalnızca teknik kapasiteye değil, aynı zamana etik, hukuki ve toplumsal çerçevenin güçlendirilmesine bağlıdır.

Fotoğraf haberciliğinde Yapay Zekanın Önemi; Görsel habercilik, modern medya ekosistemde bilgi sunumunun en etkili araçlarından biri olarak kabul edilir. Bu bağlamda yapay zeka teknolojilerinin fotoğraf haberciliğine entegrasyonu, yalnızca editoryal süreçleri hızlandırmakla kalmayıp, haberlerin doğruluk ,güvenilirlik ve etik unsurlarını da yeniden tanımlamıştır. Geleceğe yönelik olanaklar, Yapay zeka, nesne takibi hareketli kare analizi ve otomatik renk düzeltme gibi ileri düzey tekniklerle fotoğraf haberciliğinde yeni ufuklar açmaktadır. Ayrıca Yapay Zeka destekli meta veri oluşturma uzun vadede arşiv yönetimini kolaylaştırarak tarihsel fotoğraf koleksiyonlarının arana bilirliliğine destek olacaktır.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu araştırma, Yapay zekanın fotoğraf haberciliğinde nasıl kullanıldığını hangi avantajları sunduğunu ve etik açıdan hangi sorunları beraberinde getirdiğini kapsamlı bir şekilde ele alacaktır. Amaç; Bu çalışmanın temel amacı, fotoğraf haberciliği yapay zeka alanında yapay zeka teknolojilerinin etkilerini, fırsatlarını ve beraberinde getirdiği etik sorunları incelemektir. Fotoğrafın haber üretim sürecindeki işlevi, doğruluk, temsil ve estetik değerleri göz önünde bulundurarak; yapay zekanın bu alanı nasıl dönüştürdüğü analiz edilmektedir. Ayrıca yapay zeka ile üretilen veya işlenen

görsellerin haber içeriklerine katkısı, doğruluk sorunu ve kamuoyu bilgilendirme işlevi etkileri sorgulanmaktadır.

1.2.1 Kapsam

Fotoğraf haberciliğinin tarihsel gelişimi ve temel ilkeleri, yapay zeka destekli görsel işleme teknikleri (görüntü yazma, yüz tanıma, derin sahtecilik-deepfake), Haber ajanslarında ve medya kuruluşlarında yapay zeka kullanımı, Yapay zeka ile oluşturulan veya düzenlenen haber fotoğraflarının güvenilirliği, Görsel manipülasyon etik boyutları, doğrulama süreçlerinde yapay zekanın rolü, Görsel içeriklerin toplumsal algı ve kamuoyu üzerindeki etkileri. Bu bağlamda çalışma, ham teknik gelişmeleri hem de gazetecilik etiğini birlikte değerlendirerek, gelecekte fotoğraf haberciliğinin nasıl bir yöne eğileceğine dair öngörülerde bulunmayı amaçlamaktadır. Yapay zeka görsel içerik üretiminden düzenlemeye kadar birçok arşivleme süreçlerinden doğruluk kontrolüne kadar bir çok alanda habercilik pratiklerini yeniden şekillendirmektedir. Özellikle yapay zeka ile oluşturulan veya geliştirilen görseller, fotoğraf haberciliği açısından hem yeni imkanlar sunmakta hem de önemli etik ve mesleki sorunları beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, yapay zekanın fotoğraf haberciliğinde nasıl bir rol oynadığını ve bu rolün medya etiği, toplumsal algı ve haber güvenilirliği üzerindeki etkilerini incelemek büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma; sadece teknik bir analiz sunmakla kalmayacak, aynı zamanda bu teknolojilerinin gazetecilik pratiklerine ve kamuoyuna olan etkilerini etik, hukuki, ve sosyolojik boyutlarıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

1.3. Yöntem ve araştırma Yöntem Teknikleri

Çalışma, literatür taraması, vaka analizi, ve uzman görüşlerine dayalı bir araştırma yöntemi ile ele alınacaktır. Ele alınacak temel sorular şunlardır:

- **Yapay zeka fotoğraf haberciliğinde nasıl bir rol oynamaktadır?**

Görüntü tanıma ve analiz: Yapay zeka yüz tanıma, nesne tespiti, mekan analizi gibi alanlarda kullanılmaktadır. Foto muhabirlerinin çektiği görselleri daha hızlı analiz etmek, kimlerin ya da nelerin görüntülendiğini tespit etmek için Yapay zeka sistemleri kullanılabilir. Bu haber ajanslarına zaman kazandırır ve doğruluğunu artırabilir. Yapay zeka tabanlı görüntü tanıma sistemleri, fotoğraf içindeki kişi, nesne, mekan ve hatta duygu gibi unsurları analiz ederek hızlı bir içerik çözümlenmesi sunar. Bu sistemler sayesinde büyük fotoğraf verileri kısa sürede taranabilir gazeteciler için haberin doğruluk oranını artırırken zamanda kazandırır.

Otomatik etiketleme ve arşivleme: Yapay zeka algoritmaları çekilen içeriklerine göre otomatik etiketleyebilir. Böylece büyük veri havuzları içinde fotoğrafların bulunması, arşivlenmesi kolaylaşır. Bu özellikle ajanslar ve medya arşiv sistemleri için büyük kolaylık sağlar. Fotoğrafların tarih, mekan, kişi ya da konuma göre etiketlenmesiyle içerik aramayı kolaylaştırarak habercilik çalışmalarını sistematik şekilde yürütülebilir. Yapay Zeka destekli kameralar ve dronlar, olayları otomatik olarak çekip anında analiz edebilmektedir. Spor müsabakalarında, doğal afetlerde ya da savaş bölgelerinde bu teknoloji insan muhabirlerin erişemediği yerlere ulaşarak habercilikte yeni bir dönem başlatmıştır. Ancak bu durum Foto muhabirlerinin mesleki rolü ve insan bakış açısının haber üretimi yeri açısından tartışmalar doğurabilir.

Sahte Fotoğraf Tespiti: Derin sahte(deepfake) içeriklerin yaygınlaşmasıyla birlikte, Yapay zeka bu tür manipülasyonları tespit etmekte bir araç haline geldi. Fotoğrafın orijinal olup olmadığı analiz edebilen algoritmalar, haber doğruluğu açısından büyük önem taşımaktadır. Etik tartışmalar, Yapay zekanın fotoğraf haberciliğine entegre edilmesi birçok fayda sağlasa da beraberinde ciddi etik sorunları gündeme getirmiştir. Fotoğrafların yapay zeka ile manipülasyonu, görsel içeriklerin izinsiz kullanımı, kişisel mahremiyetin ihlali ve şeffaflık eksikliği, bu tartışmaların başlıca konularıdır. Bu

nedenle haber kuruluşlarının Yapay Zeka kullanımı konusunda etik ilkeler belirlemesi kaçınılmazdır.

Fotoğraf Manipülasyonu ve Etik Sorunlar: Yapay Zeka sadece tespit değil üretim aracı olarak da kullanılabilir. Örneğin tamamen yapay zeka tarafından üretilen bir görüntünün gerçek bir Haber fotoğrafı gibi sunulması, kamuoyunu yanıltma riski taşır. Bu nedenle Yapay Zeka ile üretilen ya da düzenlenen içeriklerin açıkça belirtilmesi etik açıdan önemlidir. Yapay Zeka destekli yazılımlar, fotoğrafların ışık, renk, keskinlik ve kompozisyon gibi özelliklerini otomatik olarak iyileştirebilir. Ancak bu tür düzenlemeler fotoğrafın gerçekliğini bozma riski taşır. Habercilikte gerçeği yansıtma ilkesine ters düşen bu tür müdahaleler, etik sorunlara yol açabilir. Örneğin; Bir çatışma sahnesinden dikkat dağıtan bir unsurun kaldırılması, fotoğrafın bağlamını değiştirebilir.

Otomatik Kadrajlama ve İyileştirme: Yapay Zeka destekli yazılımlar, bir fotoğrafın kompozisyonunu otomatik olarak iyileştirebilir. Renk düzenlemeleri yapılabilir veya dikkat dağıtan unsurları siler. Bu tür düzenlemeler bazen gazetecilik etiği açısından tartışmalı olabilir; çünkü fotoğrafın orijinal haliyle verilmesi habercilikte önemlidir.

İçerik Üretimi: Yapay Zeka ile görsel üretim yeni bir tartışmayı başlatmıştır. Gerçeklik olmayan ama haber amaçlı kullanılan görsellerin sınırı nedir? Bu haberciliğin, güvenilirliği ile doğrudan ilgilidir. Yapay zeka, fotoğraf haberciliğinde devrim niteliğinde değişimler yaratmaktadır. Görsel analizden içerik üretimine, arşivlemeden doğrulamaya kadar bir çok alanda süreci hızlandırmakta ve kolaylaştırmaktadır. Ancak bu teknolojinin sunduğu olanaklar sorumlulukları da beraberinde getirmektedir. Gerçeklik, şeffaflık ve etik ilkeler bu dönüşümün en önemli mihenk taşlarıdır diyebiliriz.

- **Yapay zekanın fotoğraf haberciliğinde etik ve hukuki sonuçları nelerdir?** Gerçeklik ve güven sorunundan bahsettik Yapay zeka ile üretilen manipüle edilen görseller, izleyicide ya da kamuoyunda yanıltıcı izlenimler oluşturabilir. Bu durum haberciliğin temel ilkesi olan gerçeği yansıtırma ilkesini zedeler. Yapay zeka destekli üretimde kaynağın belirtilmemesi etik açıdan sorundur. İnsan emeği yerine kullanılması, yaratıcı ve etik habercilik değerlerin arka plana itilmesine neden olabilir. Yapay zeka ile yüz tanıma ve izleme teknolojileri kişilerin izinsiz görüntülenmesi ya da teşhir edilmesi etik açıdan mahremiyet sorunları doğurur.

- **Hukuki Sonuçları nelerdir?**
- **Telif Hakları İhlalleri:** Yapay zekanın başka kaynaklardan öğrenerek oluşturduğu görsellerde, orijinal içerik üreticilerinin haklarının ihlali söz konusu olabilir. Mevcut görsellerin izinsiz kullanımı Yapay zeka sistemi genellikle milyonlarca görsel veri ile eğitilir. Bu görseller çoğu zaman internetten izin alınmadan toplanan, telif haklarına sahip profesyonel fotoğraflar olabilir. Bu görsellerle eğitilen Yapay zekanın benzer estetik ve kompozisyonlara sahip yeni görseller üretmesi orijinal içerik sahiplerinin haklarının dolaylı olarak ihlal edilmesidir. Telif hakkı yasaları, genellikle “insan yaratıcılığına dayanan” özgün çalışmaları korur. Ancak yapay zeka ile üretilen görsellerin hukuken korunup korunmayacağı ve bu görsellerin başkaları tarafından kullanılıp kullanılmayacağını belirsizleştirir. Uluslararası hukukta farklı yaklaşımlar bazı ülkeler Yapay zekanın oluşturduğu içeriklere telif hakkı tanımazken, bazıları insan katkısının olup olmadığına göre değerlendirme yapmaktadır. Bu durum farklı ülkelerde hukuk sistemine göre sorun yaşatabilir.

- **Türkiye:** Türkiye’de 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’na (FSEK) göre, herhangi bir eserin telif hakkı koruması alabilmesi için “sahibinin hususiyetini taşıması” gerekir. Yani eserin bir insanın özgü fikri emeğiyle yaratılmış

olması gereklidir. Bu nedenle yapay zeka ile üretilmiş görüntüler, yazılar, ses içerikleri telif hakkı korumasına tabi değildir. Eğer yapay zeka bir araç olarak kullanılmışsa eserin üretiminde insanın yaratıcılığı etkin şekilde kullanılmışsa bu durumda telif hakkı kişiye kullanılabilir. T.C Kültür ve Turizm Bk.2023 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eser Kanunu. <https://mevzuat.gov.tr>

- **ABD Telif Hakkı Ofisi (US Copyright Office)** 2022 de açıkça belirtilmiştir ki, insan katkısı olmayan içerikler telif hakkı korumasına sahip değildir. Yapay zeka tarafından tamamen otomatik olarak oluşturulan bir görsel ya da metin, ABD de telif hakkı kapsamına alınmaz. Ancak bir insanın yaratıcı kararlar verdiği Yapay zeka'yi bir araç gibi kullandığı durumlarda, sınırlı ölçüde kullanılabilir.

- **AB Ülkeleri:** Avrupa Adalet Divanı kararlarına göre, bir eserin korunabilmesi için “yaratıcılık ve bireysel karakter taşıması gerekir. Ancak bazı ülkeler Almanya, Fransa bu konuda henüz ayrıntılı yasal düzenlemeye gitmemiştir.

- **ÇİN: YZ** ile üretilen içeriklere ilişkin düzenlemeleri ilk yapan ülkelerdendir. Çin de mahkemeler bazı insan katkısı varsa telif hakkı tanımaktadır. Ayrıca Çin Siber Uzay İdaresi, 2023'te yayımlanan bir düzenleme ile Yapay zekanın oluşturduğu içeriklerin etiketlenmesi ve sorumluluğun üreticiye ait olduğunu belirtmiştir.

- **JAPONYA:** Japonya Yapay zeka ile üretilen içeriklere doğrudan telif hakkı tanımamaktadır. Ancak eğitim ve veri madenciliği için kullanılan Yapay zeka modellerinin eğitilmesinde telif materyallerin kullanılmasına daha esnek yaklaşmıştır.

- **Kişilik Hakları ve İtibar:** Gerçek kişilere ait görüntülerin Yapay Zeka ile manipüle edilerek sahte haberlerde kullanılması kişilik haklarına zarar verebilir ve hukuki yaptırımlara neden olabilir.

- **Yalan haber ve dezenformasyon:** Deepfake gibi teknolojilerle üretilen sahte görseller, kamu düzenini bozabilecek düzeyde yanlış bilgi yayılmasına neden olabilir ve suçtur.
- **Sorumluluk Belirsizliği:** Yapay zekanın ürettiği içeriklerde sorumluluğun kimde olduğu (haberi yapan mı? yazılımı geliştiren mi? medya kuruluşumu?) hukuki olarak tartışılmalıdır.

Tablo 1. Yapay Zekâ ve Telif Hakları: Ülkelere Göre Yaklaşımlar

Ülke	İnsan Katkısı Gerekli mi?	YZ İçerikleri Telif Hakkına Sahip mi?	Açıklama
ABD	Evet	Hayır	Telif hakkı yalnızca insan yaratımı eserler için geçerlidir. ([USCO], 2022)
İngiltere	Hayır (özel hüküm var)	Evet (sınırlı süreyle)	CDPA 1988'e göre YZ içeriği kullanıcıya aittir.
AB Ülkeleri	Evet	Hayır	Telif koruması için "insani yaratıcılık" zorunludur. ([CJEU], 2019)
Çin	Evet (kısmen)	Evet (insan katkısı varsa)	Mahkeme kararları ve yönetmelikler ile düzenlenmektedir.
Japonya	Evet	Hayır	Otomatik üretim korunmaz; eğitimde veri kullanımı esnektir.
Avustralya	Evet	Hayır	İnsan yaratımı dışındaki içerikler telif koruması dışındadır.
Türkiye	Evet	Hayır (tam otomatik üretimde)	FSEK -özgünlük ve insan emeği gereklidir.

1.4. Haber Nedir?

Haber, bağımsız gazetecilerin, olguları izleyicilere paylaşmak amacıyla oluşturdukları içeriktir. İzleyiciler televizyon seyircileri, radyo dinleyicileri veya gazete okurları olabilir. İçerikler metinsel, görsel, hareketli ya da işitsel olabilir. Olay olan her şey haberdır. Burada bağımsızlık kısmını şöyle açabiliriz, olguyu aktarırken herhangi bir çıkar amacıyla değil, sadece o olguyu aktarmak amacıyla yapmasıdır. Kaçınılması gereken çıkarlar bireysel, ticari ve siyasi çıkarlar olabilir. Haberin doğru ve anlaşılır

olması gerekir bu doğrultuda haber, okuyucu ve dinleyici için öncelikle güncel gerçeklerle doğru ve anlaşılır olan ayrıca hedef kitle önemli ve ilginç olduğu varsayılır. (Schneider ve Rause2000;17). Haber tanımlarını çoğaltabiliriz fakat önemli olan nokta, tanımlamanın tam cevabını bulabilmek için haberi talep eden kişinin, haber konusunda neyi ön plana çıkardığını tam olarak anlamak gerekir. Habere ihtiyacı olan kişinin haberde bulmak istediğinin tam olarak ne olduğunu iyi analiz etmek gerekir. (Aslan 2003:17-19). Haber ve habercilikte konusunda yapılan çalışmalarda artık gerçeklik konusu üzerinde bir yoğunlaşma mevcuttur. Toplumsal gerçekliğin haber tarafından mı inşa edildiği yoksa bu gerçekliğin haberin içeriğini yansıttığı tartışmaları karşımıza çıkmaktadır. Habercinin hedef kitlesine ulaştırdığı enformasyonun en derece doğru olduğu, salt gerçeğine derece yansıttığı son derece önemlidir. (Dursun 2004:37-39).

Özellikle sermaye sahiplerinin elinde bulunan kitle iletişim araçlarında haberin salt gerçeği yansıtıp yansıtmadığı tartışılan konudur. Dünya üzerinde bu durumun ortaya çıkması medyadaki serbestleşme ile birlikte devam ederek bu süreçte devletlerin elindeki kamu kuruluşları özel kesime satılmaya başlamış, kamu yayıncılığı yapan kuruluşların yanında ticari özel yayıncılara da izin verilmiş ve belirli sermaye kesimlerinin oluşturduğu sektörde yeni özel yayıncılık kurumları için ilkelere girmeleri sağlanmıştır. (Geray,2003: 74).

Haber, zamanında verilen, toplumu ilgili ve etkili, anlaşılır, açık bir dille anlatılan eylem fikir ya da kanıdır. (Dağlı,1995 s:44). Ayrıca haberi tanımlarken bu eğilimler görülmektedir. İlki, haberin tanımını yaparken, diğeri ise haber öneminin açıklanmasıyla oluşan tanımdır. (Çankaya 1991: s.3).

Ünlü Yazar Ernest Hemingway'e göre bir yazarın temel sorunu değişmez.Doğruyu yazmakineyin doğru olduğunu bulmak ve bunu okuyucunun deneyimiyle bütünleştirebilmek.Bu düşünce,haber yazımı için de geçerlidir.,Haberin

tanımı farklı araştırmacılar tarafından çeşitli şekilde yapılmıştır. İnsan dil sayesinde düşünürdür. (Girgin,2005, s.67).

- Haber,insanların konuştuğu ve öğrenmek istediği şeydir.(Kaptan,2008).
- Bir olay ya da olgu hakkında iletişim araçlarıyla verilen bilgidir. (Yüksel-Gürcan,2005).
- Güncel ve ilginç bir olayın nesnel biçimde sunulmasıdır. (şimşek,2006).
- Haber,gerçekliğin yansımasıdır ve ilgi çekici olan herşey haberdir. (Tokgöz,2006).
- Haber,dünyada ki değişiklidir ve yayınlandığı andan sonra olan yeni şeylerdir.(Güz,2005).
- Haber,insanaları bilgilendirir,eğitir,eğlendirir,üzer yada sevindirir, dolayısıyal olaydır.(Girgin,2000).
- John Bogart'a göre ise; Bir köpek birini ısırır,haber değildir ama bir insan köpek ısırır bu haberdir. (Yüksel-Gürcan,2005).
- Walter Lippman'a göre haber,ortaya çıkan tarafsızca anlatılandır.(Rigel,2000).
- Haberin yazımında kullanılan dil basit,anlaşılır ve kısa olmalıdır.Gereksiz kelimeler çıkarılmalı,anlatım sadeleştirilmelidir.Haberin daha okunabilir olması için satır başları ve ara başlıklar kullanılmalıdır.(Girgin,2005).

Haberin oluşumu (Nurdoğan Rigel'e göre; iki aşamalı bir iletişim süreciyle oluşur.

a.Haber Oluşumu:

- Haber değeri taşıyan kişi, kurum veya belge
- İleti; Kaynaktan alınan bilgi (sözlü ya da yazılı)
- Hedef alıcı: Muhabir bilgiyi toplayan kişidir.
- Kanal; Bilgiye ulaşmak için kullanılan iletişim yolları (Telefon,e-posta,yüzyüze görüşme vs.
- Geri Besleme: Muhabirin edindiği bilgilerle oluşturduğu haberdir.

b-Haber Yayın Süreci:

Hazırlanan haber,iletişim araçları kitleye ulaştırılır. Girgin, (2005, s. 29.)

Haberlerin en temel özelliği,gerçek olayalara dayanmasıdır.Gerçeklik bir haberin değerini belirleyen en önemli birinci faktördür.Haberler de diğer medya neticeleri gibi seçme ve yapma süreciyle oluşturulur.(Burton,1995). Watson ve Hill'e (1997) göre haber önemini üretim sürecinde hangi bilgilerin yayınlayacağına karar veren tüm medya çalışanlarının kullandığı ölçütleridir. (Rigel,2000).

Atilla Girgin'e göre haberin gerçeğe en yakın anlatımı,kaynak güvenilirliğinin yanı sıra gazetecinin kişiliği,deneyimi,beklentileri, ve etik değerlerine bağlıdır.Walter Lippman haberle gerçeğin aynı şey olmadığını vurgulamış,haberibir olayın iletimi,gerçeği ise olgular arasında ki bağı kurarak insan iletişimini sağlayan bir yapı olarak tanımlamıştır.(Tokgöz,2003).Girgin'in haber değerlendirme ölçütleri ise; Gerçeklik,yenilik,ilginçlik,önemlilik, ve anlaşılabilirliktir.(Girgin,2005). (Uçak,2018 s.12-13).

1.5. Gazeteciliğin ortaya çıkışı

İlk gazeteler 17.yy da ortaya çıktı. Küreselleşmesi ile 19.yy da oldu. Okuryazarlık oranının artması baskı tekniklerinin gelişmesi ve şehirlerde yaşayan insan sayısının göçlerle birlikte artmasıyla gazetelere ve günlük habere duyulan ilgi de arttı. Kitleleşme, ilgi çekici olayların peşine düşme ve magazinleşme de beraberinde getirdi. Bunun sonucunda giderek gazetecilik bir meslek ve gazetede itibarlı bir kurumsal yapılanma ortaya çıktı. Kent yaşamına özgü bir iletişim aracı olan gazetenin biçimi ve içeriği, kendisinden sonra gelen kitleli medyaların biçim ve içeriğini belirledi. Çoğu araştırmacıya göre, dünyanın ilk gazetesi 1609 da Almanya'da yayınlanan Avisa idi. Almanca yayımlanan ve uzun adı "Avisa Relation Oder Zeuting"olan Avisa'nın bugün korunan ve kopyalanan baskı teknikleri, siyasal içeriği ve dinsel motifleri incelenerek, gazetenin Almanya'nın kuzeyindeki Bremen kentinde yayınlandığı belirlendi. Avrupa da ki haber kağıtlarının baskı teknikleri benzerleri de Japonya'da da rastlanıyordu. Bunlara Kawara Ban adı veriliyordu. Genelde tek bir olayı haber verir ve dükkanların önünde satılırdı. Avrupa da haber mektupları ve kağıtları ticari faaliyetlerin duyurulması amacıyla bankerler tarafından yoğun kullanılırdı. Haber, bir yerlerdeki birisinin, basmanızı istemediği veya basmanızı engellemeye çalıştığı şeydir. Gazetecilik mesleği sadece muhabirlik pratiğini içermez. Bir gazete, dergi, televizyon kanalı, radyo istasyonu, internet platformları, veya ulusal nitelikli yerel gazetelerin içeriklerini hazırlayan kişilerin tümüne bu ad verilir.

- Gazeteci, bilginin, haber ya da yayının yayınlaması karşılığı maddi ve manevi çıkarı olmaz.
- Gazeteci, mesleğini reklamcılık, halkla ilişkiler veya propagandacılık ile karıştırmaz. Duyuru, reklam kaynaklarından herhangi bir yönlendirme, tavsiye alamaz maddi çıkar kabul edemez.

- Gazeteci, konu ol ne olursa olsun eriştiği bilgileri geniş kapsamda yayın yapmaktan menfi çıkarına kullanamaz.

Türkiye’de haberleşme sisteminin gelişimi Batıya göre oldukça geç olmuştur. Bu gecikmenin başlıca nedenlerinden biri matbaanın Osmanlı’ya yaklaşık 300 yıl sonra, Lale Devri’nde 3.Ahmed döneminde girmesidir. Matbaanın kurulmasında Macar asıllı İbrahim Mütefferika, Sadrazam Damat Ferit Paşa ve Yirmi sekiz Çelebizade Sait Efendi önemli rolü vardır. Dini eserlerin basımına izin verilmemesi nedeniyle ilk basılan eserler arasında sözlük ve tarih kitapları yer almıştır.

Türkiye’de ilk gazete, batıdaki gelişmelere kıyasla yüz yıl gecikmeli olarak ve yabancı dillerde yayınlanmıştır. İlk Türkçe gazete olan Takvim-i Vekayi 1Kasım 1831’de devlet eliyle çıkarılmıştır. Ardından,1840 yılında William Churchill tarafından çıkarılan Ceride-i Havadis, Kırım Savaşı sırasında önemli haber kaynağı olmuştur.1860’ta yayımlanan Tercüman-ı Ahval, Türkiye’nin ilk özel gazetesi olup gazetecilik ve edebiyat tarihinde dönüm noktası olmuştur.1862’de ise Şinasi tarafından çıkarılan Tasvir-i Efkâr adlı fikir gazetesi yayınlanmıştır.

Meşrutiyet döneminde basın sansürden kısmen kurtulmuş, ancak 2.Abdülhamit döneminde tekrar sıkı kontrol altına alınmıştır.1908’de 2.Meşrutiyet’in ilanı ile sansür kısa süreliğine kaldırılmış ve basın özgürlüğü görece artmıştır. Bu dönemde İstanbul’da İktisat, Sabah, Tercüman, Saadet gibi gazeteler yayınlanmış, tirajlar 2000’den 50.000’e hızla yükselmiştir.1908-1909 yılları arasında yayın sayısı 353’e ulaşmış, basın etkili bir haberleşme aracı haline gelmiştir.(S.Keskin,1991 s.15-16-17).

1.6. 5NK1 Kuralı- Olay Haber

Haber yazımında olay gazeteciliği ve 5NK1 Kuralı temel kuraldır. Bu yöntem,kim,ne,nerede,ne zaman,nasıl ve neden sorularına cevap arar. Olay haberlerinde habere değer katan unsur haber değeridir. Haber yazımında en çok kullanılan yöntem

ters piramit modelidir. Bu model, haberin anlaşılmasını kolaylaştırır. . (Tokgöz,1994: 53). Sayfa düzenini sağlar, başlık atmayı kolaylaştırır ve haberi daraltıp genişletmeye olanak tanır. 5NK1,Haberin tam mı yoksa eksik mi ortaya çıkarır. (Schreider ve Raune,200: 49-50).

Gazetecilikte haberin sonuna kadar okunması esastır.Bu nednele haber dili sade,açık,doğru ve kesin olmalıdır.Kısa cümleler tercih edilmeli,karmaşadan kaçınılmalıdır çünkü okur zorlandığında okumayı bırakabilir.Arslan'a göre,anlaşılır haberlerin %75'i 20 kelimeyle yazılır.Haber tekrar içermemeli,paragraflar kısa tutulmalı ve her düşünce ayrı paragrafta verilmelidir.(Arslan,2005:143).

Metinlerde ara başlıklar kullanılmalı ve anlam olmalıdır,Haber çizgisel ilerlemeli,yanlış bağlantılardan kaçınılmalıdır.Temel mesajlar ana cümleler verilmeli,yan cümleler ise destekleyici nitelikte olmalıdır.

Genel olarak haber, bilgi vermek amacıyla yazılı ve sözlü basın tarafından aktarılır. Haber hazırlayıp, verme işlevi olan haberleri oluşturup,yazan,sunan vs.gazetecilerin gazetecilik iletişim fakülteleri, gazetecilik bölümünde eğitimin gerekli görülmesi derslerde haberle ilgili tüm bilgilerin yer alarak öğretilmesi zorunlu kılmıştır.Bu düşünceyi ilk defa Amerika'lı gazeteci Joseph Pulitzer tarafından ileri sürülmüştür. "Gazeteci doğumla değil, eğitimle olur" diyen Amerika'lı gazetecinin düşüncesi, zamanlama önemsenmiş ve gazetecilik mesleğinin önemli olduğu gerçeği ABD'de ,1860'da kabul edilmiştir.İlk Gazetecilik okulu 1908 yılında, Missouri Üniversitesi'nde açılmıştır. (Giritli,1988 s.11).

Medya iç işleyişinden Mesaj, kodlama,kod açma, anlamlandırma, (signifacation),pratikleri arasındaki karşılıklı ilişkiler ve bunun sonucu olarak izleyici,dinleyici,okuyucu konumlarının saptanması bunların verilmek istenen mesaja karşı olası farklı tepkileri nedenleri vs. açıklanmaktadır.Kısacası haber ve haberin

oluşumu na bakışta genel olarak ortaya konan bu iki yakalaşımın ilki,iletişimi ve haber olgusunu “özgür serbest haber akışı”diğeri ise,”yanlı,önyargılı haber akışı”yaklaşım olarak değerlendirir. Moressi Enrico 1936 (Syf.144-45).

Haber Kavramı ve Yaklaşımları;

Haber olgusal bir yapıya sahiptir.Görüşlerden ve yorumlardan bağımsız olarak var olur.Özgür enformasyon akışı ortamda haberin nesnel,dengeli ve tarafsız olması mümkündür.Bu yaklaşım,doğalcı enformasyon görüşü olarak adlandırılır.(Hall,1981).Bu bağlamda medya kurumlarıçoğulcu bir toplumsal yapıda bu potansiyeli gerçekleştirebilir.Medya,toplumu yansıtan bir ayna ve kamusal alanın temsilcisidir.

Buna karşılık,Ortodoks Marxist yaklaşım ise haberin önyargılı ve iktidar odaklarının çıkarları doğrultusunda şekillendiğini savunur.Frankfurt Okulu kuramcıları da bu çerçevede değerlendirilmiştir.(Benett,1982).Bu yaklaşım,medyakurumlarını ekonomik ve siyasi güçlerin kontrolünde gören ve haberin bu güçlerin ideolojisini yansıttığını varsayan bir kuramsal zemine sahiptir.

Ortodoks Marxistbakışa göre,medya mesajlarının içeriği egemen sınıfların çıkarlarıyla uyumludur ve durum sistematik bir önyargıya yol açar.Bununla birlikte,bu yaklaşım medyanın iç işleyişine dair ayrıntılı bir çözümleme sunmaktan uzaktır.Haber süreçlerinde mesajın kodlanması,çözülmesi ve anlamlandırılması gibi ögeler çoğu zaman göz ardı edilir.

Genel olarak iki ana yaklaşım karşılaştırılması yapılır;

a-Özgür haber akışı yaklaşımı; Haberin nesnel ve serbest dolaştığı düşüncesidir.

b-Yanlı haber akışı yaklaşımı; Haberin ideolojik ve sınıfsal ön yargılarla biçimlendiği öngörüsü

Ayrıca haber kavramı, yüzeyde sade ve işlevsel görünse de, aslında karmaşık ve çok katmanlı bir yapıya sahiptir.(Hall,1986).

Gazetecilik ve Eğitim; Haber yazma ve sunma görevini üstlenen gazeteciler için eğitim gerekli görülmektedir.Bu fikir ilk kez Amerikalı gazeteci Joseph Pulitzer tarafından savunulmuştur.Gazeteci doğmaz,yetiştirilir.ABD’de gazeteciliğin profesyonel bir alan olarak kabulü 1860’lara dayanır ve ilk gazetecilik okulu 1908’de Missouri Üniversitesinde açılmıştır.(Giritli,1988).

ABD’de yapılan haber tanımlamalarından bazıları;

Haber zamana uygun her şeydir, Zamana uygun rapor haberdır.Haber bir olayın raporudur.Haber aceleyle yazılmış bir edebiyattır. Ayrıca, haberde “zaman”, “hikaye etme” ve özetlemeyle birlikte hızla kaleme alınan edebi belgedir diye vurgulanmıştır. (Tokgöz Oya, 1981 s.54).

Haber,yarının tarihidir. Basın,4.cü güç olarak toplumun aynasıdır.Kamusal alanın temsilcisidir.

Bu tanımlamalarda haberde “zaman”, “hikaye etme” ve özetleme yanında hızla yazılan edebi belgedir diye vurgulanmıştır (Tokgöz Oya, 1981 s.54).

Bu tanımlamalarda, haberde önemlilik, yenilik ve ilginçlik öğelerinin bulunması gerektiği vurgulanmıştır. Shoram’a göre de haber, bir olay değildi. Olayın iletilmesi haberdır. Olayla ilgili bilgilendirme haberleştirilmedi. Bu nedenle olayın doğru zamanda ve tam bildirilmesi haberdır. (Uyguç,Ünal. 1987,s.70). “Haber, herhangi bir konuda yeni bilgi. Bir kimse, bir yerdeki olaylar vb. hakkında bilgidir.” (Meydan Larousse, s.474).

Tüm bu açıklamaların doğrultusunda, öncelikle haberde olması gereken niteliklere önem vererek şöyle özetleyebiliriz; Haber belirli bir zamanda meydana gelen

kamuoyunu ilgilendiren önemli olayların doğru, şeffaf, tarafsız, açık, kesin, güncel, anlaşılır ve hızlı bir şekilde basılı ve yayın araçlarıyla iletilmesidir.

Haberin güncel değeriyle ilişkili unsurlar şunlardır;

Etki; Bir olay ne kadar okurların yaşamını etkiliyorsa, haber değeri kazanır. Haber, geniş bir kitleyi etkileyen, onların yaşamlarını değiştirebilecek belge ve bilgileri içerebilir.

Yakınlık: Okurlara coğrafi ve mekânsal olarak yakınlık haber değerini artırır.

Yenilik : Haber güncel, yeni ise, o haberin piyasadaki değeri de o kadar yüksektir (Fichtelius, 2004:31).

Önemlilik; Bir olay ne kadar önemliyse o kadar yüksek haber değerine sahip olur. Zamanlılık: Olay haberciliği açısından bir olay haber değeri taşıyorsa olsa da zamanında haberleştirilmediği sürece değerini kaybedebilir. Haberin önemlilik derecesi hitap ettiği toplumun o anlık durumunu, ülkede gelişmekte olan siyasal, ekonomik, kültürel olayların özetini ve toplumun ne kadar büyük kısmına etki ediyorsa o kadar çok önem taşıdığını, Bu tür haberler toplumda değişime neden olmaktadır. (Girgin, 2005:15).

İlginçlik: Kimi zaman önemliliği kadar ilginçliği de etkilidir. Haber, okuyucu ve izleyicinin ilgisini çekebilecek nitelikte olmalıdır.

Tarafsızlık: Haberde kişisel görüşlere veya yorumlara yer verilmemeli, nesnel bilgi aktarılmalıdır.

Doğruluk: Haber, gerçeklere dayanmalı, doğrulanabilir ve güvenilir kaynaklara sahip olmalıdır. Atilla Girgin kitabında haber yazımında doğruluğu belirleyen unsurları şöyle sıralamıştır (Girgin, 2007:124):

Haberde, olayın akışını ve önemini etkileyen gerçeklerin yer almaması ya da çıkarılması, önemsiz ve alakasız bilgilerin öne çıkarılması yanlış bilgilerle hedef kitlenin yönlendirilmesi ve muhabirin kendi duygu ve düşüncelerini habere katması doğru değildir.

Anlaşılabilirlik: Haberin değerini artıran özelliklerden en önemlisi haberin sade, açık ve net bir şekilde anlatılmasıdır. (Rigel,2000: 204). Tüketim kültürü insanları karmakarışık ve anlaşılmayan haberlerden uzak oldukları ve daha basit algılanabilir haberlere yöneldikleri için, medya da, yayımladığı haberleri daha hızlı okunabilen ve anlaşılır bir şekilde topluma sunmaktadır. Olay haber haline getirilirken hitap ettiği toplumun algılama düzeyi de göz önünde bulundurulmalı ve haber dili ile yazılmalıdır.

1.7. Durum Haberciliği: Aceleci olmayan gazetecilik, Hazmedilmiş haber, solmayan haber, yavaş gazetecilik, sakin gazetecilik anlamları taşır.

Araştırmacı Gazetecilik: Kişinin okuyucu, izleyici ya da dinleyiciler için önem taşıyan konularda kendi girişimi ve çalışmaların ürünleriyle yaptığı haberciliktir. Yapılan habere konu olan kişiler, çoğunlukla mercek altına alınan meselelerin gizli tutulmasını isteyeceklerdir.19.yy da bu tür haberlerde “çöplük eşeyiciler”, “skandal gazeteciler” olarak da tanımlanmıştır.

Haberciliğin temel ilkelerinden biri olan 5NK1 kuralı (Ne,Nerede, Ne Zaman, Nasıl, Neden, Kim) gazetecilerin olayları tarafsız ve eksiksiz bir şekilde aktarmasını sağlar. Foto muhabirliğide bu kurala dayanarak, olayları görsel olarak anlatan ve izleyiciye doğrudan bilgi veren bir disiplindir.

Haber fotoğraflarında 5NK1 kuralı kullanılırken, fotoğrafın çekildiği zaman,mekan, olayın nasıl gerçekleştiği ve kimleri etkilediği gibi unsurların net bir şekilde izleyiciye aktarılmasını gerekir.

Bir eylem olduğunda gösterinin fotoğrafında,eylemcilerin kim olduğu,eylemin nedeni ve mekanın belirginliği önemlidir.Görseller,haberinin doğruluğu ve bütünlüğü doğrudan etkiler.Yanılıtcı ya da eksik görseller,haberinin güvenilirliğini zedeler.Bu nedenle foto muhabirleri olayları çarpıtmadan,objektif Şekilde aktarmalıdır.Haber toplumun bilgi edinme hakkı açısından kritik olup,özellikle dijital çağda kaynak doğruluğu büyük önem taşır.

2. BÖLÜM

2. FOTOĞRAF HABERCİLİĞİNİN TEMELLERİ

2.1.Fotoğraf haberciliğinin tanımı ve tarihçesi

Fotoğraf haberciliği, olayların görsel olarak belgelenmesi sürecidir ve 19.yüzyıldan itibaren gazeteciliğin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Fotoğrafın keşfi, savaş ve belgesel fotoğrafçılığı gibi alanlarda önemli etik ve teknik gelişmelerin önünü açmıştır. Camera Obscura'dan dijital makinelerle çekime kadar geçen süreçte fotoğrafçılık teknolojisi büyük dönüşümler geçirmiştir.1839'da Fransız bilimler Akademisi'nde fotoğrafın, doğa bilimleri ve güzel sanatlar arasında köprü kuran bir araç olarak tanıtılması, onun hakikatle olan ilişkisini vurgulamıştır. Arago (1839:26-30). Fotoğrafın gerçekliği yansıtma iddiası Barthes'in da belirttiği gibi onu propaganda aracı haline getirmiştir Fakat kullanıcılara teknolojideki değişim kolaylık sağlamıştır. Barthes(1993:198).

1888'de Kodak'ın yaygınlaşması, ağır makinelerin ve karmaşık işlemlerin yerine pratikliği ön plana çıkarmıştır.1920'lerde Leica ve Ermanox gibi taşınabilir kameralar ile hızlı filmler, olayların anında kaydedilmesini sağlamıştır.20.yüzyılın sonlarına doğru analog makinelerin yerini alan dijital teknoloji ile birlikte DSLR makineler, film ve karanlık oda ihtiyacını ortadan kaldırmıştır. CCD ve CMOS sensörleri Iso ve beyaz dengesi gibi otomatik ayarlar sayesinde daha kaliteli ve pratik fotoğraflar elde edilmiştir. Ayrıca, dijital düzenleme yazılımları sayesinde fotoğraflar daha hızlı ve etkili biçimde işlenebilmektedir. (D.Erol,2013.s.12-13).

2.1.1. Fotoğrafın Haberciliğinde Fotoğrafın Önemi

Fotoğraf, haberciliğin en güçlü anlatım araçlarından biridir. Günümüz de dijitalleşme ile birlikte yapay zeka teknolojileri, fotoğraf üretimi, düzenlemesi ve analizi

konusunda büyük bir dönüşüm yaratmaktadır. Bu çalışma yapay zekanın fotoğraf haberciliğine etkilerini inceleyerek, bu alandaki fırsatlar ve tehditleri değerlendirecektir. Fotoğraf, hüznümüzü ve sevinçlerimizi kaydetmek,dünyayı anlatmak,olayları yakalamak ve duygularımızı başkalarına aktarmak için çekilir. Yazıyla ve görselle anlatımın amacı benzer olsa da,içerikleri farklıdır ve bu fark araştırılmaya değerdir.

Fotoğraf haberciliği,19.yy. ortalarında fotoğraf teknolojisinin gelişmesiyle birlikte gazeteciliğin önemli bir kolu haline gelmiştir. İlk dönemlerde fotoğrafçılar, ağır ve taşınması zor ekipmanlarla çalıştıkları için çoğunlukla savaş alanlarında ve büyük toplumsal olaylarda görev alıyorlardı. Bu dönemin öncülerinden biri olan Wathew Bradey, Amerikan İç Savaşı'nı belgeleyerek tarihe geçen ilk foto muhabirlerinden olmuştur. Onun ve ekibinin çektiği savaş fotoğrafı,halkın savaşın gerçek yüzüyle tanışmasına olanak sağlamıştır.1.yy.başlarında fotoğraf makinelerinin daha taşınabilir hale gelmesi birlikte, gazeteciler olay yerinden daha hızlı ve doğrudan görüntüler sunmaya başladılar. Bu dönem fotoğraf haberciliğinin altın çağı olarak kabul edilir. Özellikle 2.Dünya Savaşı sırasında **Robert Capa** gibi foto muhabirlerinin çektiği sahadan görüntüler, hem gazetecilik hem gazetecilikte kamuoyunun bilgiye erişiminde önemli bir devrim yaratmıştır. Soğuk savaş sonrasında, fotoğraf haberciliği hem çatışma bölgelerinde hem de toplumsal olaylarda önemli tanık aracı olarak kullanılmıştır. Televizyon yaygınlaşmasıyla birlikte yerini fotoğrafın yerini video alamaya başlasa da, durağan görsellerin etkileyici gücü gazetecilikte önemini korumuştur. Dijital çağın başlamasıyla birlikte 2000'li yıllarda fotoğraf haberciliği önemli bir kırılma noktası yaşamıştır. Sayısal makinelerin ve internetin yaygınlaşması, görsel içeriklerin hızlı üretimini ve paylaşımını mümkün kılmış; bu durum hem profesyonel gazetecileri hem de yurttaş gazetecilerini görsel haber üretiminin bir parçası haline getirmiştir. Akıllı telefonların hayatımıza girmesiyle, herkes birer potansiyel foto muhabiri haline gelmiş, bu da haberciliğin yapısını kökten değiştirmiştir. Son olarak yapay zeka teknolojilerinin

devreye girmesiyle fotoğraf haberciliği yeni bir döneme girmiştir. Bu teknoloji, sadece görüntülerin yakalanması değil, işlenmesi, sınıflandırılması, analiz edilmesi ve hatta üretilmesi süreçlerine de etki etmeye başlamıştır. Fotoğrafın gerçekliğini ve güvenilirliğini tehdit edebilecek düzeyde gelişmiş olan bu sistemler gazeteciliğin temel değerleri açısından yeni tartışmaları gündeme getirmiştir.

2.1.2. Fotoğrafın Tarihçesi

İnsanoğlunun resim tutkusu varlık tarihinin en başından beri vardı, mağara duvarlarına çizilen resimler, daha sonrasında kayaların yontulmasıyla yapılan kabartmalar, freskler, mozaiklerle bezenmiş insan ve nesne suretleri bu resim tutkusunun göstergesidir. İsa'dan sonra 965-1038 yılları arasında yaşamış ve Batı'da adı Alhazen olarak bilinen ünlü İslam optik bilgini Basralı Ebu Ali El Hasan İbn-i Heysem en ilkel fotoğraf makinesi olan karanlık kutuyu (Camera Obscura) ilk kullanan kişi olarak tarihe geçer. Alhazen bu tekniği güneş tutulması ile ilgili çalışmalar yapmakta iken fark etmiştir. Fotoğrafın temeli olabilecek ilk keşfin kaşifi olarak bazı kaynaklarda sekizinci yüzyılda yaşamış Cabir ibni Hayyam adlı bir Arabin ismi geçer, bu kaynaklarda ibn Hayyam'ın Gümüş Nitrat'ın güneş ışığı etkisiyle karardığını bulduğu yönünde bilgi yer almaktadır. Rönesans'ın ünlü ustası Leonarda Da Vinci'nin 1452-1519 yıllarında yazdığı eserlerinde siyah oda tabiri geçmektedir. Da Vinci'nin çağdaşı olan Albert Dürer de eserlerinde karanlık oda tabirini kullanarak bunun, nesnelere tam bir perspektifini çizebilmek için kullanılabilecek bir aygıt olduğundan bahsediyordu. (Üsame, ARI 2013 syf:5-7).

Türkiye'de Fotoğrafın Tarihsel gelişimi

Türkiye'de fotoğrafla tanışma,19.yyüzyılın ortalarında Osmanlı döneminde gerçekleşti. İlk stüdyolar İstanbul'da açılırken, fotoğraf dah çok portre ve mimari çekimler için kullanıldı.Cumhuriyetin ilanıyla birlikte,fotoğraf modernleşme sürecinin

bir parçası olarak propaganda ve bilgilendirme aracı haline geldi. Cumhuriyetin ilk yılları (1923-1940): Cumhuriyetin ilanıyla birlikte görsel anlatıma olan ilgi arttı. Atatürk'ün modernleşme süreci içinde fotoğraf hem propaganda aracı hem de toplumu bilgilendirme yöntemi olarak kullanıldı. Bu dönemde fotoğrafçılar devletin resmi ideolojisini destekleyecek fotoğraflar üretmişlerdir. Gazetelerde yer alan fotoğraflar sabit ve resmi nitelikteydi. 1950'lerde çok partili hayata geçiş ve basın özgürlüğüyle birlikte görsel habercilik önem kazandı. Hayat dergisi gibi yayınlar bu alanda öncü oldu. Bu da görsel haberciliğin yaygınlaşmasını sağladı. Gazetelerde daha dinamik ve gündelik yaşamı yansıtan fotoğraflar görülmeye başladı.

1960-1980 arası dönem, Türkiye'de foto muhabirliğinin altın çağıydı. Politik ve toplumsal olayların yoğunluğu, fotoğrafı tanıklık ve belgeleme aracı haline getirdi. 1980 darbesi sonrasında ise otosansür artarken, foto muhabirliği baskı altında kaldı. Foto muhabirleri zor şartlarda çalıştı. 1990'lardan itibaren dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla üretim ve yayım süreçleri değişti, fotoğrafın gazetecilikteki rolü güçlendi.

Günümüzde akıllı telefonlar ve sosyal medya sayesinde herkes potansiyel bir haber fotoğrafçısı haline gelmesini sağladı. Bu dönüşüm, etik sorunları ve doğruluk tartışmalarını da beraberinde getirdi.

Eliaçık, K. (2014, s.5-7), Zafer Toprak 1996, Türkiye'de popüler kültür (cumhuriyetin ilk yıllarında fotoğrafın nasıl kullanıldığı ve modernleşme anlatır.)

Ara Güler Arşivi-İstanbul Modern / Ara Güler müzesi 1960-80 dön görsel belgeler içerir foto muhabirliğinin altın çağını sunar.

Nevin Yıldız, 2013 Dijital Dönüşüm ve Fotoğraf: Yeni medya ortamında foto muhabirliği. Reuters, Anadolu Ajansı, Hürriyet Arşivi; Günümüzde dijitalleşen fotoğraf gazeteciliğine dair örnekler ve medya uygulamaları. Zafer Toprak 1996, Türkiye'de

popüler kültür(cumhuriyetin ilk yıllarında fotoğrafın nasıl kullanıldığı ve modernleşme anlatır.)

- **Fotoğraf haberciliği**, görsel olarak belgeleme ve aktarma sanatıdır. Yazılı haberlerle birlikte ya da bazen tek başına bir fotoğraf, olayın anlamını ve duygusunu en iyi şekilde iletebilir. Fotoğraf haberciliği, gerçekliği yakalamaya çalışırken etik sorumluluklarda barındırır. Bu çalışma, fotoğraf haberciliğinin tarihsel gelişimi, dijitalleşmenin etkileri ve karşılaşılan etik sorunlar ele alınacaktır. Fotoğraf haberciliği, olayların görsel bir dil aracılığıyla aktarılmasıdır. Geleneksel gazetecilikte yazılı metinler haberin esasını oluştururken fotoğraf haberciliğinde haberin tamamlayıcı unsuru görsel içeriklerden oluşur. Bu görseller, haberin mesajını güçlendirir, duyu yaratır ve önemini vurgular. Fotoğraf haberciliği fotoğrafçıların sadece estetik anlayışına değil aynı zamanda olayların doğru, tarafsız ve etik bir şekilde sunulmasına da odaklanır.

Haberde fotoğrafın Önemi

Haberde fotoğrafın önemi, birkaç ana başlık altında incelenebilir

a-Duygusal Etki ve Bağ Kurma: Fotoğraflar, izleyiciyle duygusal bir bağ kurma gücüne sahiptir. Herhangi bir olayın fotoğrafı, izleyicinin hislerini doğrudan etkileyebilir, haberin daha hızlı ve güçlü bir şekilde algılanmasını sağlar.

Örneğin; savaş, afet veya toplum hareketler gibi konularda çekilen çarpıcı fotoğraflar, izleyicinin olaylara empatiyle yaklaşmasını sağlar. Bu tür fotoğraflar olayın şiddetini ve aciliyetini aktarırken, izleyiciyi etkileme gücüne sahiptir.

b-Hikaye Anlatımı ve Bilgi Aktarımı: Görseller, bir haberin anlatımını güçlendirir ve anlatılmak istenen hikayeyi daha anlaşılır kılar. Bir fotoğraf, bazen metinden daha fazlasını ifade edebilir. Özellikle karmaşık, uzak veya soyut olaylarda,

fotoğraflar olayları daha netleştirerek somut hale getirir. Bu, izleyicilerin konuya dair daha çok bilgi edinmelerini sağlar.

3.Bilinçlendirme ve farkındalık yaratma: Fotoğraflar, toplumsal sorunlara dikkat çekmek için güçlü bir araçtır. Bir fotoğraf, bir olayın ve sorunun toplumsal boyutlarını gözler önüne sererek kamuoyunda algıyla birlikte farkındalık yaratır. Özellikle insan hakları, çevre kirliliği, yoksulluk gibi konularda görseller sesini duyuramayanların sesi olabilir.

4.Anlam Derinliği ve Zaman Tanıklığı: Bir fotoğraf, bir olayın o anını dondurarak gelecekteki kuşaklara kanıtlarla tanıklık eder. Fotoğraf tarihin bir parçası haline gelir ve yaşanan olayları somut bir şekilde belgelenmiş olur. Bu haberin, doğru kaydedilmesi ve belgelenmesi açısından büyük bir önem taşır.

İnsanlık tarihindeki iletişim serüveni,50.000 yıl önce konuşma diliyle başladı,ardından 40.000 yıl önce Lascaux mağarasındaki resimlerle görsel dil ortaya çıktı.5.000 yıl önce Sümerler yazıyı buldu.19.yüzyılda ise ilk fotoğraf çekildi. Anadolu’da Sümer insanı birbirleriyle sözleşme sonucunda kil tabletlere işaretleyerek yazı dilini bulmuştur.200 yıl önce ise Leonardo Da Vinci’nin karanlık oda düşüncesi geliştirilerek fotoğraf makinesi buluşuyla sonunda 1826’da ilk fotoğraf çekildi. Bugün milyarlarca insan günde ortalama 2 milyar fotoğraf çekiyor. Fotoğraf,evrinsel bir dil haline gelerek sözün ve yazının ötesinde bir anlatım gücü kazanmıştır.Lewis Hime,Man Ray,Bruce Davidson,Frederick Sommer,Helmut Gernsheim,John Szarkowski ve George Tice gibi isimler,fotoğrafın sadece bir görüntü değil,bir duygu,düşünce,ve anlatım biçimi olduğunu vurgulamıştır.Fotoğraf ışık,renk,gölge ve kompozisyon gibi unsurlardan oluşan yaşamdan bir anı yakalayıp iletişim kurar.Anı belgeleyen,duygu taşıyan ve izleyeni etkileyen güçlü,kalıcı bir anlatım yoludur. (Fotoğraf kongresi 2022).

2.2. 19 Yüzyılda Fotoğrafın Keşfi ve İlk Basılı Fotoğraflar

Fotoğrafçılık,1839 yılında Louis Daguerre tarafından geliştirilen “daguerreotype” yöntemiyle başlamıştır. İlk basılı haber fotoğrafları 1850’li yıllarda gazetelerde yer almaya başlamıştır. Bu dönemde fotoğraflar elle çizilmiş gravürlere dönüştürülerek basılıyordu. 20.yy da Belgesel Fotoğrafçılığının Yükselişi; 1920’lerden itibaren belgesel fotoğrafçılık yükselişe geçti. Magnum photos gibi ajanslar, objektif ve güçlü fotoğraf hikayeleri anlatma amacıyla kuruldu.1936’da “Life” dergisinin yayın hayatına başlaması, fotoğraf haberciliğinde büyük bir dönüm noktası oldu. Fotoğraflar, artık yalnızca bir olayın kaydını tutmuyor, aynı zamanda sosyal ve politik mesajlar da taşıyordu.

2.3. Fotoğraf Haberciliğinde Etik İlkeler:

Fotoğraf haberciliğinde etik ilkeler, görsel anlatımın doğruluk, dürüstlük ve toplumsal sorumluluk çerçevesinde yürütülmesini sağlar. Başlıca etik ilkeleri şöyle sıralayabiliriz;

a-Gerçeklik ve Doğruluk: Haberde gerçeklik, olayların olduğu gibi, çarpıtılmadan ve nesnel bir şekilde yansıtılmasıdır. Doğruluk ise verilen bilgilerin somut, kanıtlanabilir ve güvenilir kaynaklara dayanmasıdır. İyi haber hem gerçeği yansıtır hem doğruluğundan emin olunan bilgiler içerir. Bu iki ilke gazetecilikte güvenilirliğin temelidir.

b-Mahremiyet ve Saygı: Kişilerin özel hayatlarına saygı gösterilmeli, özellikle hassas durumlarda (kazalar, savaş, çocuklar) rızaları alınmalıdır.

c-Tarafsızlık: Haber fotoğrafçısı olayları subjektif bir bakış açısıyla yönlendirmemeli gerçeği olduğu gibi sunmalıdır.

d-Şiddet ve Sansasyonellikten kaçınma: Gereksiz yere şiddet içeren veya yanlış sansasyonel görüntüler sunmaktan kaçınılmalıdır.

e-Bağlamın Korunması: Fotoğraf yanıltıcı başlıklarla ve yanlış bağlamda kullanılmamalıdır. Bu etik kurallar, hem haberciliğin güvenilirliğini artırır hem de toplumun doğru bilgilendirilmesini sağlar.

2.4.Dijitalleşme ve Fotoğraf haberciliğine Etkisi:

Dijitalleşme, fotoğraf haberciliğinde, hem teknik anlamda büyük dönüşümlere yol açmıştır. Analog fotoğraf makinelerinden dijital kameralara geçiş, habercilere hız ve esneklik kazandırmış, haber anının anında görüntülenip, düzenlenip, internet üzerinden milyonlara ulaşmasına imkan sağlamıştır. Geleneksel fotoğraf haberciliğinde çekim, banyo, baskı ve dağıtım gibi zaman alan süreçler bulunurken, dijitalleşme sayesinde bu aşamalar büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Aynı zamanda, cep telefonlarının kameralarının gelişmesiyle birlikte her birey potansiyel bir vatandaş foto muhabiri haline gelmiştir. Bu durum haber kaynaklarının çeşitlenmesine katkı sağlarken profesyonel gazetecilerin rolü ve güvenilirliğini yeniden tartışmaya açmıştır. Dijitalleşmenin getirdiği en önemli tartışmalardan biri, görsel manipülasyon olanaklarının artmasıdır. Photoshop gibi yazılımlara aracılığıyla görsellerin kolayca düzenlenebilmesi gerçekliğin sınırlarını bulanıklaştırmada ve etik sorunlara neden olmaktadır. Bu bağlamda dijital çağda fotoğraf haberciliği yalnızca teknik değil aynı zamanda etik beceri gerektirmektedir. Dijitalleşme fotoğraf haberciliğine hız, erişilebilirlik ve çeşitlilik kazandırmış, ancak aynı zamanda doğruluk, güvenilirlik ve etik sorumlulukların daha önemli hale gelmesine yol açmıştır. Ayrıca dijitalleşme, fotoğraf haberciliğinde belirttiğimiz gibi, üretimden, dağıtıma, tüketimden, arşivlenmeye kadar birçok köklü değişimlere yol açmıştır. Analog fotoğraf makinelerinden dijital kameralara geçiş, haber fotoğrafçılığı olayları daha hızlı anında belgeleyebilmelerini sağlamıştır. Haber kışının hızını büyük ölçüde etkilemiştir. İnternetin ve sosyal medyanın yaygınlaşması, profesyonel fotoğraf gazetecilerinin yanı sıra Yurttaş gazetecilerinin de önemli rol üstlenmesine neden olmuştur. Dijital araçlar

sayesinde fotoğraflar kolayca düzenlenebilir, filtrelenebilir ve manipüle edilebilir hale gelmiştir. Bu durum fotoğrafın güvenilirliği ve gerçekliği konusunda risk taşır hale gelerek etik tartışmalara neden olur. Dolayısıyla dijitalleşme fotoğraf haberciliğinde görsel gerçeklik ilkesinin korunması ilkesini dijital çağda daha büyük bir sorumluluk haline getirmiştir.

2.5. Dijital Fotoğraf Makinelerinin ve Mobil Teknolojinin Etkisi

1990'ların sonlarında dijital fotoğraf makinelerinin yaygınlaşması, fotoğraf haberciliğinde devrim niteliğinde bir değişim yarattı. Dijital teknoloji, fotoğrafçıların anında görüntü yakalamasına internet aracılığıyla hızlı bir şekilde paylaşmasına olanak sağladı. Akıllı telefonların ve sosyal medyanın yükselişle birlikte amatör kullanıcılar da haber niteliğinde fotoğraflar çekmeye başladı. Günümüzde birçok önemli olay, profesyonel fotoğrafçılardan önce vatandaş gazetecileri tarafından belgelenmektedir. Dijital çağda, fotoğrafların manipüle edilmesi kolaylaştı.2000'lerden itibaren, bazı haber ajansları ve fotoğrafçılar, ödül kazanma ya da etkileyici görseller oluşturma amacıyla fotoğrafları üzerinde oynamaya başladı.

2.6. Dijitalleşme ve Haber

İnternet, dijitalleşmenin en önemli aracı olarak dünya genelinde bilgisayarları ortak dil ve kurallarla birbirine bağlayarak etkileşim sağlar. Geleneksel medyanın tüm özelliklerini taşıırken, buna ek olarak kullanıcıya interaktiflik ve çeşitli fırsatlar sunar. Dijital kavramı rakamlara dayalı işlem yapabilmeyi ifade eder. 1960'ların sonlarında ortaya çıkan İnternet, özellikle üniversitelerde önem kazandıktan sonra hızla yayılmış ve 1990'larda küresel ölçekte en yaygın hale gelmiştir. (Çakır, 2007, s.127). (Pavlık,2013, S.10).

“Dijital ortamda habercilik, gazetecilerin yeni bir mecra olarak kullandığı yeni medya olarak adlandırılan, internet gazetecilik içinde kullanabileceği bir platform

olmuştur. İnternet sayesinde dünyanın her yerinden bilgiye ulaşabilmekteyiz. Gazeteci için istediği bilgiye anında hızlı bir şekilde ulaşabileceği bir kaynaktır. Gazeteciler için internet büyük bir öneme sahiptir. (Okan, Yüksel,2014.s.8)., (Özdemir,Z.2019,s.28).

(İnternet ve Dijitalleşme haber üzerindeki etkisi; İnternetin yaygınlaşması ve dijital teknolojilerin gelişimi geleneksel haber anlayışına dönüşmüştür. Önceleri sadece gazete, radyo, televizyon gibi tek yönlü araçlarla yapılan haber yayını artık çok daha etkileşimli ve hızlı bir biçimde gerçekleşmektedir. Dijitalleşme sayesinde habere erişim hızlanmış coğrafi sınırlar ortadan kalkmış kullanıcılar sadece haber tüketicisi değil, aynı zamanda içerik üreticisi haline gelmiştir. Sosyal medya platformları, bloglar, ve çevrimiçi haber siteleri, habercilikte çeşitliliği artırmış, ancak aynı zamanda bilgi kirliliği, dezenformasyon gibi etik sorunları da beraberinde getirmiştir. Geleneksel gazetecilik ilkeleri, dijital dünya da yeniden tanımlanma ihtiyacı duymakta; doğruluk, tarafsızlık ve güvenilirlik gibi değerler algoritmalar ve tıklanma odaklı içeriklerle sınanmaktadır. Sonuç olarak, internet ve dijitalleşme haberciliğe hız ve erişebilirlik kazandırsa da bu yeni çağda gazetecilik mesleğinin etik sorumluluklarını daha da önemli hale getirmiştir. Gazetecilerin çalışan şekli, son on yıl içinde hızla değişmiştir. Dijital teknoloji gazetecilere yeni araçlarla yeni medyayı kazandırmış olmasıyla haber merkezi süreçlerinde büyük dönüşüm, değişim yaşanmıştır. Bu süreçte medya yayınlarını dijitalliğe taşıırken, aynı zamanda hiçbir medya şirketine bağlı olmayan çevrimiçi mecrada ve hayatını bu ortamda ilerleyerek sürdüren haber siteleri ortaya çıkmıştır. (Çetinkaya,2019: 143).

2.7. Sosyal Medyanın Fotoğraf Haberciliğinde Rolü

Twitter, Instagram ve Facebook gibi platformlar, haber fotoğraflarının yayılmasını hızlandırdı. Fakat doğruluk ve güvenilirlik konusu büyük bir sorun haline geldi. Photoshop gibi düzenleme araçlarıyla yapılan manipülasyonlar, bazı fotoğrafların gerçekliğini sorgulamaya neden oldu. Sosyal medya fotoğraf

haberciliğinde rolü günümüzde oldukça belirleyici hale gelmiştir. Haber yayılım hızını artırma, Sosyal medya olay anında çekilen fotoğrafların anlık olarak milyonlara ulaşmasını sağlar. Geleneksel medya kurumlarının filtrelerinden geçmeden yayılan bu görseller, olayın ilk görsek kayıtları olma özelliğini taşır. Akıllı telefonlar sayesinde sıradan bireyler habere tanık oldukları anda fotoğraf çekip sosyal medya da paylaşarak birer vatandaş foto muhabiri haline gelirler. Bu özellikle kriz anlarında deprem, sel, yangın, protesto vs gibi anlarda ana akım medyadan önce görsel bilgiye ulaşma imkanı sağlar.

Görsel doğrulama ve manipülasyon; Sosyal medya üzerinden yayılan fotoğrafların doğruluğunu teyit etmek zordur. Yanıltıcı ve yapay zeka ile yapılan görüntüler hızla yayılabilir. Bu durum fotoğraf haberciliğinde etik ve güvenilirlik sorunlarını gündeme getirir. Ayrıca Editoryal kontrolün azalması, Geleneksel medyada fotoğraflar belirli etik ve teknik denetimlerden geçerken sosyal medyada bu denetim büyük ölçüde yoktur. Bu durum sansasyonel ve çarpıtılmış görüntülerin öne çıkmasına neden olur. Foto muhabirlerinin rolünün dönüşümü de profesyonel foto muhabirleri artık sadece sahada değil, sosyal medyada yayılan görselleri analiz eden, doğrulayan ve arak planını araştıran uzmanlara dönüşmektedirler. Etkileşim ve geribildirim olarak, sosyal medya izleyicilerin fotoğraflara anında tepki vermesine ve yorum yapmasına olanak tanır. Bu haberciliği, daha etkileşimli katılımcı hale getirir.

2.8. Görsel Anlatım, Manipülasyon ve Gerçeklik

Görsel anlatım, özellikle medya ve fotoğraf haberciliği bağlamında, gerçeği yansıtma iddiasında olan ancak çeşitli manipülasyonlarla gerçekliği çarpıtabilen bir araçtır. Manipülasyon, Yalnızca doğrudan sahtecilik anlamına gelmez. kompozisyon, ışık, açı, renk düzenlemeleri ve bağlam dışı sunum gibi ince tekniklerle de gerçeğin algısını değiştirebilir. Görsel anlatım ve gerçeklik, görseller genellikle objektif bir gerçeği yansıtıyormuş gibi görünse de, belirli bir anlatı veya ideolojik çerçeve

doğrultusunda seçilir ve düzenlenir. Fotoğrafçının çekim açısı, kadrajı ve zamanlaması bile gerçeğin nasıl algılanacağını büyük ölçüde etkileyebilir. Fotoğraf haberciliğinde manipülasyon, haberin doğruluğu ve güvenilirliği açısından ciddi etik sorunlar doğurur. Bu tür manipülasyonlar bir görüntünün dijital olarak değiştirilmesi, bağlamından koparılması veya yanlış yönlendirici şekilde sunulması şeklinde olabilir. Fotoğraf haberciliği, olayların, görsel temsili üzerinden kamuoyunu bilgilendirme işlevini yerine getirir. Ancak bu alanda ki teknolojik gelişmeler aynı zamanda manipülasyona açık bir ortam yaratmıştır. Görsel içeriklerin dijital yollarla düzenlenmesi, gerçeğin çarpıtılmasına neden olabilir. Bu durum haberciliğin temel ilkelerinden biri olan doğruluk ilkesini zedeler.

Manipülasyon Türleri;

- Dijital Değişikler: Photoshop gibi yazılımlar aracılığıyla fotoğraftaki unsurların silinmesi, eklenmesi ya da değiştirilmesi.
- Kadrajlama (Framing): Fotoğrafın bir bölümünü keserek veya gizleyerek izleyiciye belirli bir algı sunulması.
- Zaman ve mekan oynatımı: Fotoğrafın çekildiği zaman ya da yer hakkında yanlış bilgi verilmesi.
- Sahneleme (Staging): Haber değeri olan bir durumun yapay olarak oluşturulması yada yönlendirilmesi.

Örneğin; **Kadraj Manipülasyonu**; Bir olayın belirli bir bölümünü keserek veya çerçeve dışı bırakarak izleyiciye yanıltıcı bir izlenim verebilir. Zamanlama ve bağlam; Bir karede yakalanan an, öncesi ve sonrası bilinmediğinde izleyiciye yanlış bir algı yaratabilir. Dijital düzenleme; Photoshop veya diğer dijital araçlarla görselin içerdiği unsurlar değiştirilebilir, bu da gerçeği doğrudan çarpıtabilir.

Manipülasyon Teknikleri ve Etik Sorunlar: Medya ve reklam endüstri,siyasi ve ideolojik amaçlarla görselleri manipüle ederek bireyleri farkında olmadan etkileyebilir.Bu durum,düşünme yetisini zayıflatanbir dil kullanımıyla bireyleri adeta gerçekliğin yerine geçen bir ilizyon dünyasına sürükler.Medya,imajların diliyle çalışır,ses ve aydınlatma gibi unsurlar izleyicide güvenilir bir gerçeklik hissi yaratacak şekilde düzenlenir.Bu öyle bir noktaya ulaşırki,sunulan kurgu,gerçeklikten daha gerçek algılanabilir.(Ellul,2004; Key,1993).

Manipüle edilmiş fotoğraflar,izleyicide yanlış algılar oluşturarak kamuoyunu yanıltır ve gazeteciliğin “gerçeği aktarma”ilkesine zarar verir.Bu durum,medyanın güvenilirliğini sarsar ve toplumun doğru bilgiye erişimini tehdit eder.Fotoğraf haberciliği,gerçekliği yansıtma gücü nedeniyle etik sorumluluk gerektirir.Görsel içerik doğruluk ilkesine uygun sunulmalıdır.

Deepfake teknolojileri; Yapay Zeka ile oluşturulan sahte görüntüler, bireylerin gerçekte yapmadığı şeyleri yapıyormuş gibi göstermesine neden olabilir. Sansür ve seçici sunum; Bazı unsurların kasıtlı olarak gizlenmesi veya değiştirilmesi kamuoyunun algısını yönlendirebilir. Bu bağlamda fotoğraf haberciliğinde, etik kurallar, görsel anlatımın gerçekliğinde olan bağını korumak için çok öneme sahiptir. Gazeteciler ve medya profesyonelleri, görsellerin doğruluğunu ve bağlamını koruma konusunda büyük bir sorumluluk taşır.

3.BÖLÜM

3. FOTO MUHABİRLİĞİ

3.1. Foto Muhabirliğinin Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Foto muhabirliği, olayları, haberleri ve toplumsal gelişmeleri fotoğraf yoluyla belgeleyerek kamuoyuna sunma faaliyetidir. Foto muhabirleri, savaşlardan doğal afetlere, siyasi olaylardan, günlük yaşama kadar geniş bir yelpazede görsel içerik üretirler. Bu meslek, teknolojinin gelişimiyle birlikte evrim geçirmiş ve dijital çağda daha erişilebilir hale gelmiştir. Bu bölümde, foto muhabirliğinin tanımı, tarihsel gelişimi ve günümüz medya ortamındaki rolü ele alınacaktır.

3.1.1. Foto Muhabirliği Tanımı: Foto muhabirliği, haberciliğin görsel bir bileşeni olarak, olayları belgeleme ve kamuoyuna sunma amacı taşıyan bir gazetecilik dalıdır. Haber değeri taşıyan olayları fotoğraflamak, bunları yorum katmadan gerçeğe en uygun şekilde sunmak foto muhabirlerinin temel görevidir. Foto muhabirleri, etik ilkeler çerçevesinde doğruluk, tarafsızlık, nesnellik ilkelerine bağlıdır. Özellikle, savaş, kriz, afet bölgelerinde çalışan foto muhabirleri, objektifliklerini koruyarak olayları manipüle etmeden aktarmak zorundadırlar.

3.2. Foto muhabirliğinin Tarihsel Gelişimi: Fotoğrafçılığın icadı 1839'da, görsel belgeleme alanında önemli gelişmeler yaşandı. Ancak ilk fotoğrafların çekilmesi uzun süre gerektiriyordu, bu nedenle erken dönem gazetecilikte fotoğraf kullanımı sınırlıydı. 1850'lerde fotoğraf tekniklerinin gelişmesiyle savaş alanlarını belgeleyen ilk foto muhabirleri ortaya çıkmıştır. **İngiliz fotoğrafçı Roger Fenton Kırım Savaşı (1853-1856)** sırasında çektiği fotoğraflarla savaş foto muhabirliğinin temelini attı. Ancak dönemin ağır kamera ekipmanları ve uzun pozlama süreleri, savaşın en sıcak anlarını belgelemeyi zorlaştırıyordu. 20.yy. Foto muhabirliğinin altın çağı; 1. Ve 2. Dünya savaşları, foto muhabirliğinin gazetecilikteki önemini artırdı. Hafif

kameraların icadı, foto muhabirlerinin olayları daha dinamik bir şekilde yakalanmasına olanak tanımıştır. 1920'ler ve 1930'larda, Leica gibi taşınabilir kameraların geliştirilmesiyle birlikte foto muhabirliği hız kazandı. Henri CARTIER-Bresson gibi isimler "karar anı" kavramını geliştirerek, anı yakalamanın önemini vurguladı.

3.3. Savaş Muhabirliği: Dünya'da savaş muhabirliğinin önemli bir dönüm noktası olan Kırım Savaşı'nın tarafı olan Osmanlılar da "Savaş muhabirleri" nakledildiğine dair herhangi bir kanıt bulunmamıştır. Cumhuriyet kaydında tarihinde geçilecek ilk savaş muhabirliği deneyiminin ise;

3.3.1. Savaş Fotoğrafçılığı: 1.ve 2.Dünya savaşları

Fotoğraf haberciliği, savaş dönemlerinde büyük bir önem kazanmıştır.1850'lerde Kırım Savaşı'nda Roger Fenton, savaş alanlarını belgeleyen ilk fotoğrafçılardan biri olmuştur. 1.ve 2.Dünya savaşları sırasında, savaş muhabirleri ve fotoğrafçılar cephelerden gerçek görüntüler paylaşarak halkın savaş hakkındaki görüşlerini şekillendirmiştir.

Savaş muhabirliği Türkiye'de Kurtuluş Savaşı (1919-1923) döneminde başlamış,yerli ve yabancı gazetecilerAnadolu'daki gelişmeleri dünya kamuoyuna aktarmaya çalışmıştır.Mustafa Kemal Atatürk,bu sürecinuluslararası duyurulmasına önem vererek gazetecilere özel ilgi göstermiştir.Halide Edip Adıvar,Ahmet Emin Yalman ve Yunus Nadi dönemin öncüleridir.

1950-1980 arasında özellikle 1974 Kıbrıs Barış Harekatı öne çıkmış,Orhan Birgit ve Yavuz Donat gibi gazeteciler sahadan haber aktarmıştır.Bu dönemde birlikte savaş muhabirliği görsel medya aracılığıyla geniş kitlelere ulaşmıştır.

2000'li yıllarda terörle mücadele ve Ortadoğu'daki savaş ortamı,savaş muhabirliğini yeniden ön plana çıkarmıştır.CNN Türk,NTV,TRT Habergibi kanalların muhabirleri,sınır ötesi operasyonları ve göç dalgalarını sahadan aktarmıştır.

2010-2020’lerde ise dijitalleşme ve sosyal medya savaş muhabirliğini dönüştürmüş,anlık görüntüler ve canlı bağlantılar yaygınlaşmış,meslek hem daha hızlı hemde daha riskli bir hal almıştır.Suriyeiç savaş ve TSK’nın hareketları sırasında sahada bulunan gazeteciler,güvenlik ekipmanları ve özel eğitimlerle desteklenmiştir.(Bayraktutan,2020.s.135-154).

Türkiye’de Savaş Muhabirlerinin Çalışma Alanları ve Koşulları

Türkiye’yi doğrudan ya da dolaylı alakadar eden savaşların gözlemiyle, Türk medyasında savaş muhabiri olarak tanımlanan gazeteci grubu ortaya çıkarmıştır.Ancak Türkiye’de bu alanda kadrolu ve tanımlı muhabirler bulunmamakta,genellikle başka görevlerde çalışan muhabirler savaş bölgelerine de gönderilmektedirler.Bu durum,gelişmiş ülkelerdeki(BBC,Reuters,AP gibi)sadece çatışma bölgelerinde çalışan profesyonelsavaş muhabirleriyle karşılaştırıldığında belirginleşmektedir.Türkiye’de savaş muhabirliğinin gelişimini sınırlayan en büyük etken ekonomik baskılardır.Basın kuruluşları,yüksek maliyetlernedeniyle haber ajanslarından savaş haberlerini almayı,kendi muhabirlerini göndermeye tercih etmektedir.Ayrıca Türkiye’nin siyasi ve ekonomik olarak merkez değil bulunduğu yer konum itibariyle,savaş muhabirlerinin coğrafi sınırlılığında beraberinde getirmektedir.Buna rağmen,teknolojik gelişimler(bilgisayar ağları,cep telefonları vb.) Türk savaş muhabirlerinin çalışma koşullarını son on yılda önemli ölçüde iyileştirmiştir. (Koçak,2006 s.35,65,66).

Türkiye’de savaş muhabirliği, gazeteciliğin en ve tehlikeli alanlarından biridir. Türkiye’de bu alan hem coğrafi hem tarihsel süreçte yer aldığı çatışma bölgelerine yakınlığı nedeniyle oldukça önemli bir yere sahiptir. Türkiye’nin komşu ülkelerinde yaşanan savaşlar;

Türkiye savaş muhabirleri,Suriye iç savaşı,Irak’taki çatışmalar ve Karabağ krizi gibi bölgelerde aktif rol üstlenmiş,hem ulusal ham uluslararası medya kuruluşları adına

kamuoyunu bilgilendirme görevini yerine getirmiştir. Ancak bu görevler ciddi risler taşımakta,can güvenliği,kaçırılma tehlikesi,psikolojik travmalar ve haber kaynaklarına erişimdeki zorluklar öne çıkmaktadır.Türkiye’de savaş muhabşrlığı aynı zamanda basın özgürlüğü,etik sorumluluklar ve dezenformasyonla mücadele gibi zorluklarla a iç içedir.Uzmanlar,muhabirlere yönelik eğitimlerinarttırılması,güvenlik ekipmanlarının sağlanması ve psikolojik destek mekanizmalarının kurulması gerektiğini vurgulamaktadır.Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ve IFJ gibi kuruluşlar da bu alandaki mesleki standartları geliştirmeye çalışmaktadır.

Filistin-İsrail çatışmasının tarihsel arak planı ise İngiliz Mandası dönemine dayanmaktadır.1920-1948 yılları arasında hem Arap hem Yahudi toplulukları İngiliz yönetimi altında gelişmiş,ancak siyasi gerilimler ve Batılı güçlerin müdahaleler kalıcı çözümleri engellemiştir. İngiliz Mandası döneminde (1920-1948) Filistin hem Arap hem de Yahudi toplulukları, İngiliz yönetimin eğitiminden mahrum kalmıştır. Her iki toplum da kendi liderlik modelleri ve politik rekabetleri dışında bağımsız olarak gelişmiştir.Bu liderler,zorlu dönem koşullarına çeşitli başarılı olarak, topluluklarını mobilize etmişlerdir.(Kedourie ve Haim,1982 s.26). Sir Herbert Samuel’in anayasal düzenlemeleri başarısız olmuş,Siyonist hareket ise İngiltere ve daha sonra ABD’nin desteğiyle güç kazanmıştır. Syonizm kökenlerini 1830 yıllarında Yahudilerin “Kutsal Topraklara” dönüşlerini bir başlangıç gibi gören Avrupa’lı hahamlar Judah Alkalai ve Zvi Hirah Kaliseher’e dayandırır. (Berry ve Philio,2006 s.1).Siyonizmin dini kökleri 19.yüzyıla dayansa da modern anlamda etkili hale gelişi Batı’nın siyasi ve finansal desteğiyle olmuştur.Bu destekle kurulan İsrail Devleti,bölgede çatışmaları derinleştirmiş,en çok zarar gören ise Filistin halkı olmuştur. Gazze -İsrail çatışmalarında hayatını kaybeden gazeteciler,bu sürecin stratejik bir yansımasıdır.

Sonuç olarak savaş muhabirliği cesaretin yanı sıra etik ve profesyonel sorumluluk gerektiren, Ortadoğu'daki çatışmalar da tarihsel ve küresel dinamiklerin ürünü olarak güncelliğini korumaktadır.

Görsel:1- İsrail'in Kuruluşundan Bugüne Toprak İşgali

Kaynak: Recep Sönmezsoy, Yüzyılda savaşların evrimi ile küresel, bölgesel ve milli ekonomiler üzerine etkileri İsrail-Filistin Savaşı özelinde bir inceleme YL.tezi 2025-Erzincan

Kudüs-Filistin-İsrail Savaşı, hem tarihi hem dini hem de siyasi boyutlarıyla dünyada uzun yıllardır devam eden, Ortadoğu'nun en çetrefilli çatışmalarından biridir. Bu savaşın önemi, yalnızca İsrail ve Filistin arasındaki bir sınır ya da toprak mücadelesi değil, aynı zamanda dinler arası hassasiyetleri ve uluslararası hukuku ilgilendiren yönlerinden kaynaklanır.

a-Dini Önemi: Kudüs, üç büyük semavi din olan İslam, Hristiyanlık ve Yahudilik için kutsal bir şehirdir. Müslümanlar için Mescid-i Aksa, Yahudiler için Kutsal Kabir Kilisesi burada yer alır. Bu kutsiyet, Kudüs'ün kontrolünü daha da hassas hale getirir ve dini duygular üzerinden uluslararası kamuoyunun ilgisini çeker.

b-Tarihi ve Kültürel Boyutu: Filistin topraklarında yüzyıllardır süregelen Arap varlığı ile 20..yy.da Batı desteğiyle kurulan İsrail devleti arasındaki çelişki halklar

arasında köklü bir çatışmaya neden olmuştur.1948'deİsrail'in kuruluşuyla başlayan bu durum günümüzde halen devam eden mülteci krizini doğurmuştur.

c-Strateji ve Ekonomi Etki: İsrail-Filistin çatışması, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği, İran, Türkiye, ve Arap ülkeleri gibi birçok ülkenin dış politikalarını doğrudan etkilemiştir. Aynı zamanda enerji yollarının yakınında yer alan bu bölge, stratejik önem taşıdığı için büyük güçlerin rekabet alanı haline gelmiştir.

d-İnsan Hakları ve Hukuk Açısından: Filistin halkına yönelik uygulanan abluka, yerleşim politikaları ve askeri müdahaleler, Birleşmiş Milletler ve insan hakları kuruluşları tarafından sıkça eleştirilmiştir. Bu savaş, sivillerin hedef alınması, çocuk ölümleri ve zorunlu göç gibi ciddi insani krizlere neden olmuştur. Sonuç olarak, Kudüs, Filistin, İsrail savaşı sadece bir toprak kavgası değil, dinsel, tarihsel, siyasal ve insani birçok faktörün içi içe geçtiği, çözümü zor ama insanlık açısından son derece önemli bir çatışmadır.

Kaynak: BBC News-Middle East Section, ([https://bbc.com/news/World/middle east](https://bbc.com/news/World/middle-east) Kudüs ve Filistin İsrail çatışmaları güncel haber ve analizler.), United Nations(UN) The question of Palestine-<https://www.un.org/unispal>, BM'in Filistin meselesine ilişkin kararları, tarihsel belgeler ve insani duruma dair güncel raporlar yer almaktadır.

Görsel 2: Anadolu Ajansı

- **GAZZE**
- Açıklamada, 3 gazetecinin öldüğü, bazılarının da yaralandığı 30 Temmuz, "Gazetecilere yönelik en kanlı" gün olarak nitelendirildi.
- Filistinli Gazeteciler Sendikası Başkan Yardımcısı Tahsin el-Astal, İsrail'in Gazze'de işlediği suçları dış dünyadan gizlemek için gazetecileri hedef aldığını ifade etti.
- Anadolu Ajansı'ndan (AA) Muaz Meşal'in Ramallah'ta, Enes Ebu Muaylık ve Metin Yüksel Kaya'nın da Gazze'de yaralandığı saldırılarda, AA Gazze Ofisi'nin bulunduğu bina da koordinatları daha önce resmi kanallardan İsrail'e bildirildiği halde 2 kez vuruldu.
- İsrail'in saldırılarında hayatını kaybeden basın mensupları ve çalıştıkları kurumlar şöyle:

Haber:

- 1- Samih Aryan - El-Aksa Televizyonu
- 2- Rami Reyyan - Filistin Medya Ağı
- 3- Ahid Zakkut - Filistin Televizyonu
- 4- Bahaddin Gureyb - Filistin Televizyonu
- 5- Muhammed Zahir - Risale Medya Kurumu
- 6- İzzet el-Dihey - Menbar el-Hurriye Radyosu
- 7- Abdurrahman Ebu Hin - Kitap Kanalı
- 8- Halit Hamad - Continue Prodüksiyon Şirketi

- 9- Hamid Şehab- Media24
- 10- Necla el-Hac - Serbest Gazeteci ve Aktivist
- Anadolu Ajansı muhabirlerinin de aralarında olduğu yaralanan 38 basın

mensubu ise şunlar:

- 1- Mahmud el-Kassas - Filistin Medya Ağı
- 2- Rıdvan eş-Şuveyki - El-Menar Ajansı
- 3- Yakub Ebu Gulve - Serbest Fotomuhabir
- 4- Mahmud el-Luh - Halkın Sesi Radyosu
- 5- Ziyad Avad - Serbest Haberci
- 6- Mahmud Asamna - Serbest Haberci
- 7- Ahmed el-İcla - El-Vatan Radyosu
- 8- Tarık Hamdiye - El-Vatan Radyosu
- 9- Esmâ el-Gul - The Monitor İnternet Sitesi
- 10- Muhammed Şebab - Vataniye Ajansı
- 11- Kerim et-Terturi - Serbest Fotomuhabir
- 12- Tefik Hamid - Er-Ra'y Gazetesi
- 13- Sami Sabit - Filistin el-Yevm Televizyonu
- 14- Midhat Ebu'l-Uyun - Medya Kanalı, TV1 Kanalı, AFP
- **15- Enes Ebu Muaylık - Anadolu Ajansı**
- **16 - Metin Yüksel Kaya - Anadolu Ajansı**
- 17- Sabir Nureddin - Alman Haber Ajansı

- 18- Ahmed el-Bediri - Filistin el-Yevm Televizyonu
- 19- Ahmed Cabir - Filistin el-Yevm Televizyonu
- 20- Velid Matar - Filistin el-Yevm Televizyonu
- 21- Ben Wedeman - CNN muhabiri
- 22- Arafat el-Cerade - Filistin Televizyonu
- 23 - Ala Bedrane - Radyo 24
- 24 -Ali Dar Ali - Filistin Televizyonu
- 25- Fadi el-Cuyusi - Filistin Televizyonu
- 26- Faris el-Hatib - BBC Muhabiri
- 27 -Emced Urfe - Serbest Fotomuhabir
- 28- Nadir Baybars - Filistin Televizyonu
- 29- Cihad Berekat - Filistin Televizyonu Muhabiri
- 30 -Şadi Hatim - Filistin Televizyonu Kameramanı
- 31- Mutez Sudani - Filistin Televizyonu Muhabiri
- 32- Zekeriya es-Salihi - Ajans Ramsat Muhabiri
- 33- Ziya el-Huşiye - el-Gad el-Arabi Televizyonu Muhabiri
- 34 -Muaz Meşal - Anadolu Ajansı
- 35 -Muhammed Hureyş - Radio Fanus Muhabiri
- 36 -Sair Ebu Bekr - Filistin Resmi Haber Ajansı (WAFA)
- 37 -Bernard Svat - İsviçreli Gazeteci
- 38- Rami el-Hatib - Serbest Gazeteci

- Batı Şeria'da 12 Haziran'da kaybolan 3 Yahudi yerleşimcinin 18 gün sonra ölü bulunmasının ardından Filistinli genç Muhammed Ebu Hudayr, 2 Temmuz'da Yahudi yerleşimciler tarafından kaçırılmış ve yakılarak öldürülmüştü. İsrail, olayların ardından 7 Temmuz'da Gazze'ye havadan, 17 Temmuz'da da karadan saldırıya geçmişti.
- Saldırılarda bugüne kadar bin 821 Filistinlinin hayatını kaybettiği, 9 bin 420 kişinin yaralandığı belirtilmişti.

3.4. 21.yy. Dijital Dönem ve Foto Muhabirliğinin Evrimi:

Dijital kameraların ve internetin yaygınlaşması, foto muhabirliğini köklü bir şekilde değiştirdi. Günümüzde; Dijital fotoğraf makineleri ve mobil cihazlar, olayları anında belgelemeyi kolaylaştırdı. Sosyal medya, haber fotoğrafçılığının dağıtım kanallarını çeşitlendirdi. Drone teknolojisi, farklı açılardan ve daha geniş perspektiflerden fotoğrafçılığa imkanı sundu. Ayrıca yapay zeka ve derin öğrenme teknolojileri, sahte haberlerle mücadele ve görüntü doğrulama süreçlerinde kullanılmaya başlandı. Foto muhabirliği, tarih boyunca gelişen teknolojiyle birlikte dönüşüm geçirmiş, ancak temel amacı olan gerçekliği belgelemek ve kamuoyuna sunmak değişmemiştir. Bugün dijitalleşme ve yeni medya platformları sayesinde daha erişilebilir hale gelmiştir. Ancak, etik sorunlar ve manipülasyon tehlikesi foto muhabirliğinin en büyük sınavları arasında yer almaktadır. Gelecekte teknolojik ilerlemeler ve medya etiği arasında ki denge, foto muhabirliğinin nasıl evrileceğini belirleyecektir. Foto muhabiri kavramı, fotoğraf, fotoğraflar çekimiyle herhangi bir haberi aktaran ve haber metniyle ilişkili fotoğraflar üreten, aktaran kişiyi niteler. Foto muhabirliği ise bu kişilerin yaptığı mesleği ve durumu nitelemek amacıyla kullanılır. Foto muhabirliğinde öncelikle haber verme, yani muhabirlik olgusu önceliktir. (Erol, 2013:12). Foto muhabiri genel olarak, yazılı ya da elektronik basın aracılığıyla “geniş bir hedef kitleyle iletişim kurabilen, fotoğrafçıları nitelemek amacıyla kullanılır (Light,

2006:14). Foto muhabirleri, belirli haber veya reklam ajansların ve basın kuruluşlarına bağlı ya da bağımsız (freelance) olarak çalışmalarını sürdürürler ve gerek yazılı gerekse elektronik basına haber fotoğrafı iletirler. (Erol, 2013:13). Light (2006:14)'a dijital teknolojiler foto muhabirliği mesleğini hem teknik hem de içerik üretimi açısından köklü bir şekilde dönüştürmüştür. Artık foto muhabirleri yalnızca haber ajanslarının ya da medya kuruluşlarının yönlendirilmelerine bağlı kalmaksızın kendi platformlarında da içerik üretebilmekte, haber değerini taşıyan görüntüleri anında küresel ölçekte paylaşabilmekte. Bu durum hem mesleki özerkliği artırmış hem de bilgiye erişim ve görsel habercilik açısından dinamikler oluşturmuştur. New York Times foto muhabiri Damon Winter, 2011 yılında Amerikan ordusunun Afganistan'daki operasyonlarını cep telefonuyla çekerek "Picture of the Year"da 3. 'lük ödülü kazanmıştır. (Radikal, 2011).

Dijital teknolojinin gelişimini foto muhabirliği alanında hem teknik hem etik boyutlarda köklü dönüşümler yaratmıştır. Manipülasyon ve düzenlemeler analog dönemde yapılmış olsa da, dijital çağda bu müdahale, özellikle etik açıdan tartışmalı bir konu haline gelmiştir. Bazı teknik düzenlemeler kabul edilebilirken (renk ayarı, yeniden çerçeveleme gibi), sahte unsurlar eklemek ya da gerçek öğeleri silmek mesleki etikle bağdaşmaz. Tarihsel olarak Fenton'un Kırım Savaşı'nda yaptığı müdahaleden, (Sontag: 2004: 53). 2013'te Contreas'ın dijital manipülasyonuna kadar pek çok örnek, bu etik sorunların sürekliliğini göstermektedir. (Dailymail: 2014). Günümüzde taraflılık, sansürlük, manipülasyon mesleğin başlangıcıyla oluşan faktörlerdir. (Erol, 2017: 6).

Diğer taraftan dijitalleşmeyle birlikte Web 2.0 teknolojileri ve sosyal medya araçları, yurttaş gazeteciliği kavramı ön plana çıkarmıştır. Kullanıcıların yalnızca tüketici değil içerik üreticisi haline gelmesi, habercilik anlayışını dönüştürmüştür. Bireylerin bloglar, videolar, sosyal medya paylaşımları aracılığıyla gazetecilik faaliyetlerine katılmalarına olanak sağlamıştır. Bu gelişmeler geleneksel medya karşısında daha

demokratik,halk odaklı ve katılımcı bir habercilik anlayışının doğmasını mümkün kılmıştır.

Yurttaş gazeteci, olan biten olaylar hakkında; blog yazmak, fotoğraf ve video paylaşımı ve şahit olunan olaylarla ilgili yorumlar yapmak olarak sıralanabilir. Kavram, 1990'lı yıllarda ABD'de, güven ve dolayısıyla okur kaybetmiş olan geleneksel medyanın haberciliğine dair "gazeteciliğin eski altın günlerine dönülmesi" gerektiği tartışmalarıyla gündeme gelse de, yurttaşlık hak ve sorumluluklarını ön plana koyan; olay değil sorun odaklı bir gazetecilik anlayışına dayanır. Buna nedenle gazetecilik, yurttaşlardan "taraf olan" ve yurttaşların haberin kaynağı olmakla beraber üreticisi olduğu bir gazetecilik anlayışını da içermektedir (Alankuş, 2013:119-120). IPS İletişim Vakfı, 98-137. Antakyalı, A. "Foto muhabirleri" o an"ın Fotoğrafını mı Çekecek Yoksa Videosunu mu?" Foto muhabiri, 17.11.2012 Dailymail (2014). "Pulitzer Prize-Winning Photographer Fired After Admitting That He Doctored Syrian War Rebel Picture By Photoshopping Camera Out of Original Image", 23.07.2014, (Erol,Devrim Deniz).

Gazeteciliğin belirli mekânsal ve zamansal kavramlar ve sınırlıklar,geleneksel kitle iletişim araçları konusunda yakınlık, hız, mesafe,konum gibi kavramlar,gazetecilik partikleri ve haber üretimi ve dağıtımında önemlidir. Haberciliğin temel sorusundan biri "nerede" sorusu sadece bir olayın ve hikayenin yeri değil haberin değerini, kaynaklarını, seçimini, sunumunu, çerçevesini, dağıtımını farklı açılardan inceler. Bu yapılar ayrıca coğrafik ve kültürel bir hedef kitle oluşturur. (Özgün Dinçer, s.169. Gazetecilik Yeniden).

Dijital Habercilik, internet ortamında üretmesi, dağıtılması ve tüketilmesini ifade eden modern bir gazetecilik biçimidir. Geleneksel basılı gazetelerin, yerini büyük ölçüde dijital platformlar almış, haberler günümüzde web siteleri, mobil uygulamalar, sosyal medya ve dijital platformlar almış, Haberler artık web siteleri, mobil uygulamalar, sosyal medya platformları ve dijital video platformları üzerinden hızlıca

paylaşılmaktadır. Bu habercilik biçimi; multimedya (video, ses, grafik) etkileşimli içerikler ve kullanıcı katılımını ön plana çıkarır. Okuyucular sadece haberi tüketmez, aynı zamanda yorum yapabilir, paylaşabilir ve içerik üretimine katkıda bulunabilir. Bu özellikler dijital haberciliği daha dinamik ve demokratik hale getirir. Avantajları; Hızlı güncelleme imkanı, Geniş kitlelere anında ulaşma maliyet açısından daha ekonomik oluşu, Zenginleştirilmiş içerik sunabilmesi (görsel,video,etkileşim) Dezavantajları ise; Yanıltıcı ve doğrulanmamış bilgilerin yayılma riski .Tıklanma odaklı başlıklar(clickbait),geleneksel gazetecilik etiklerinin zaman zaman ihlali. Dijital habercilik ve teknolojik gelişmelerde birlikte sürekli evrilmekte, yapay zeka, veri gazeteciliği, algoritmalar ve kullanıcı davranışlarına dayalı içerik üretimi bu alanın geleceğini şekillendirmektedir. Ayrıca dijital habercilik haber üretim, tüketim dağıtım süreçlerinin teknoloji kullanımıyla çağdaş bir gazetecilik biçimidir. İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte medya endüstrisi yapısal bir dönüşüme uğramış; geleneksel gazetecilik anlayışı yerini çoklu ortam (multimedya), anlık erişim ve kullanıcı etkileşimini merkezine alan dijital habercilik pratiklerine bırakmıştır. Bu dönüşüm, haberciliği yalnızca teknik boyutuyla değil, aynı zamanda etik, ekonomik, ve sosyokültürel düzlemlerde de etkilemiştir. Dijital mecraların sunduğu olanaklarla birlikte haber içerikleri artık sadece metinle sınırlı kalmamakta, video, grafik, podcast ve etkileşimli öğelerle zenginleştirilmiştir. Bununla birlikte dijital habercilik aynı zamanda “tüketici yurttaş” modeline dayanan katılımcı yapıyı da teşvik etmektedir. Sonuç olarak dijital habercilik sadece teknik bir yenilik değil aynı zamanda medya okuryazarlığından etik değerlere kadar geniş bir alanda yeniden düşünülmesi gereken bir paradigma değişimini temsil etmektedir. Bu bağlamda, dijital gazeteciliğin potansiyelinden etkin biçimde yararlanabilmek için hem gazetecilerin hem de okuyucuların dijital medya okuryazarlığı düzeyinin artırılması önemlidir.

3.4.1 Ara Güler: 16 Ağustos 1928- 17Ekim 2018 İstanbul, Lakabı “İstanbul’un Gözü” olarak tanınan, Ara Güler’in doğrudan savaş fotoğrafçılığı üzerine odaklanmasa da bazı tarihi ve kriz anlarını belgelediği fotoğraflar vardır. Türkiye’nin ve dünyanın en önemli foto muhabirlerinden biridir.Fotoğrafçılığa babasının aldığı makineyle başlayan Güler,Jamanak gibi Ermeni gazetelerinde ve 1950’de Yeni İstanbul gazetesinde çalışarak muhabirliğe adım atmıştır.Hayat Dergisi’nde fotoğraf şefi olmuş,aynı zamanda Time,Prais Match ve Stern gibi uluslararası yayınlarla iş birliği yapmıştır.

Sanat ve edebiyat çevreleriyle yakın ilişkiler kurmuş,Orhan Kemal,Nazım Hikmet,Aşık Veysel gibi pek çok yerli sanatçı ve siyasetçinin Picasso,Dali Hitcock gibi uluslararası figürlerin fotoğraflarını çekmiştir.

Savaş muhabiri olmasa da,Kıbrıs Harekatı (1974),Ürdün Filistin kampları ve Orhun Anıtları gibi kritik bölgeleri fotoğraflamıştır.Ancak odağı genellikle savaşın yıkıcılığı değil insanların hikayeleri ve mekanların hafızası olmuştur.

1958’de Aphrodisias Antik Kenti’ni keşfiyle büyük ün kazandı.Henri Cartier Bresson gibi isimlerden etkilenmiştir.1961’de Dünyanın7 Yıldız Fotoğrafçısından Fotoğrafçısı’ndan biri,1962’de “Master of Leica” seçilmiş,2016’da “Leica Hall of Fame” ödülüne layık görülmüştür.

Ara Güler,Mimar Sinan’a özel ilgisiyle de tanınır.onun eserlerini belgelediği kitaplar ve sergiler üretmiştir.Doksanlı yıllardan sonra aktif röportajlardan uzaklaşarak müze ve kitap çalışmalarına yoğunlaşmıştır.2018’de yaklaşık 800.000 diadan oluşan bir arşivi dijitalleştirip bir vakıf ve müze kurmayı hedeflemiştir.

En çok tanınan eserleri,İstanbul’un fotoğraflarıdır. Orhan Pamuk onun İstanbul’un görsel hafızasını oluşturduğunu vurgulamış,Güler’in toplumun değişimini görselleştirdiğini belirtmiştir.2016’da çekilen ve 2018’de “Best of Best” ödülünü kazanan İstanbul’un Gözü”adlı belgesel,Güler’in sanat anlayışını gözler önüne

sermektedir. Başlıca kitapları:Amerikalılar,Fotoğraflar,Ara Güler 'in Sinemacıları,Eski İstanbul Anıları,Babil'den Sonra Yaşayacağız,100 Yüz Türk Yazar Portreleri,Ara Güler'sİstanbul Afrodisiyas Çılgılığı gibi birçok eser bırakmıştır.

Görsel 3 . Foto muhabirliğinin ilk yıllarında kullandığı ampul flaşlı 4x5 inçlik Speed Graphic makine ile (Güler, 2006b: 207).

3.4.Coşkun Aral (1956-) Türkiye'nin en önemli savaş muhabirlerinden biridir. 1980'lerden itibaren Afganistan, İran-Irak Savaşı, Lübnan iç savaşı gibi çatışmalarda fotoğraflar çekti. "Fotoğraflarla Türkiye'nin Yakın Tarihi "adlı kitabı ve belgesel çalışmaları da bulunmaktadır.

3.4. Mehmet Turgut (1980- Genellikle portre ve konsept fotoğraflarıyla tanınsa da, bazı haber fotoğrafçılığı çalışmaları da bulunur. Özellikle toplumsal olayları ele alan serileri dikkat çekicidir.

3.4 Abbas Attar (1944-2018) İran asıllı olmasına rağmen Türkiye de ve dünyada önemli çalışmalar yapmıştır. Magnum Photos üyesidir. Ve İslam dünyasında yaşanan olayları fotoğraflamıştır. İran Devrimi konulu çalışmaları meşhurdur.

Gökşin Sipahioğlu (1926-2011) Paris 'te kurduğu Sipa Pres ajansıyla dünyaca ünlü bir fotoğraf ajansı oluşturmuş, uluslararası alanda büyük başarılar elde etmiştir.

4.BÖLÜM

4.YAPAY ZEKA DESTEKLİ HABERCİLİK

4.1.Yapay Zeka

Yapay zeka (YZ), insan benzeri düşünmeyi ifade eden bilgisayar sistemlerini ifade eder. Makine öğrenimi ise büyük veri setleri üzerinde eğitilmiş algoritmaların kendi kendine öğrenilmesini sağlar. YZ Haber metinleri oluşturma, sahte haber tespiti ve görsel analiz gibi birçok alanda kullanılır. Ayrıca yapay zeka ile görselleştirme yapılabilmektedir.

Algısal ve duyuşal sistemlerin Yapay Zeka birleşimi,robotik bilim dalını ortaya çıkarır.Ancak her robot Yapay Zeka ile donatılmamıştır.Bir Robotun akıllı sayılabilmesi için algısal ya da duyuşal özelliklere sahip olması gerekir.Bu sayede çevresini algılayarak duruma uygun tepkiler verebilir. Türk Dil Kurumuna göre bir bilgisayarın, bilgisayar denetimli bir robotun veya programlanabilir bir aygıtın algılama, öğrenme, akıl yürütme, karar verme, sorun çözme, iletişim vb. işlevleri insana benzer biçimde yeteneği olarak tanımlanır.(TDK,2023).

- **Doğal Dil İşleme**

Doğal dil işleme (NPL),yapay zeka ile dil bilimini birleştiren bir bilim dalıdır.Yazı veya konuşma gibi dil unsurlarını analiz ederek bilgiye dönüştürmeyi amaçlar.Pek çok alanda kullanılır ve doğal dil teknolojisi sayesinde makinelerle makine dilinde iletişim kurulabilir.. (Atınç,YILMAZ, Yapay Zeka,2020.s.9).

Bilgisayarlı dil işleme, (DDİ), bilgisayarların insan dilini, yazılı veya sözlü algılayarak metin dil analizi etmesini amaçlayan YZ alt alanıdır.Verileri analiz ederek dil özelliklerini yapısal,anlamsal inceleyen dilbilim,makine ve derin öğrenme yöntemleriyle işler.Bilgisayarın insanlara anlamlı şekilde iletişim kurabilmesi için doğaldilin bütün özelliklerine hakim olması gerekir. (Adalı,2012: 3).

Bilgisayarlı dil işleme,1950'lerde dilbilimle yapılan çalışmalarla ortaya çıkmış ve yapay zeka gibi diğer ilke ve kurallarla gelişmiştir. (Bates,1995: 977). 1966'da Joseph Weizenbaum'un geliştirdiği ELIZA, robotu ve makine dil işleme aracıdır.(Bayramoğlu Sabancı,2023: 25). Günümüzde Grammarly gibi yazım hatalarını düzelten uygulamalarda DDİ teknikleri kullanmaktadır.

Doğal Dil İşleme Kullanım Alanları:

- Akıllı Sanal Asistanlar (Siri Google Asistan)
- Bilgi Özetleme (Google,Bing,Yahoo)
- Otomatik Çeviri (Google Translate DeepL)

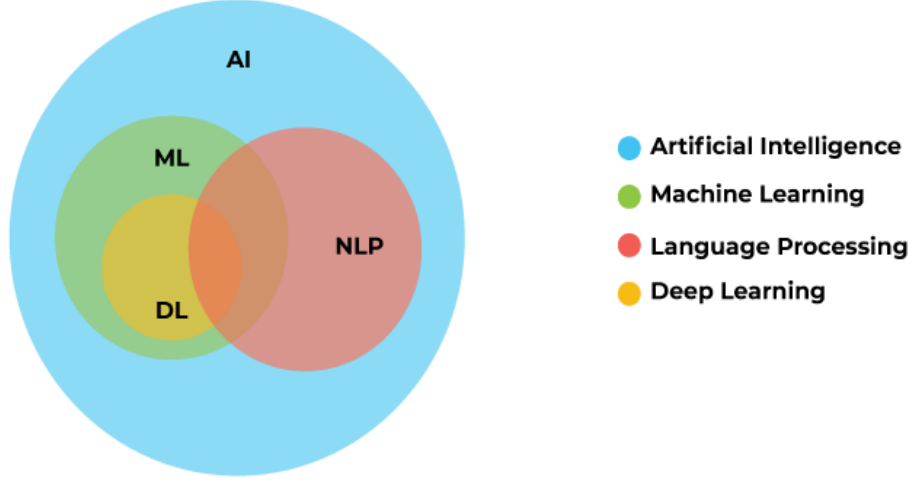
Yapay Zekanın Alt Alanları:

Konuşma ve Anlama: Kullanıcıların sesli komutlarını tanıyıp anlamaya odaklanır.

Bilgisayar Görüsü: Optik araçlarla nesnelere algılama, bilgi toplama ve işleme sürecidir.

Yapay Zeka;algılama,düşünme,karar verme öğrenme,yargılama gibi insan zekasına özgü yetileri makinelerde modellemeye çalışır,İnsan zekası ile karşılaştırıldığında her iksinin avantaj ve dezavantajları vardır.Yapay Zekanın amacı,insan zekası gerektiren işleri makinelere yaptırabilmektedir. Konuşma ve Anlama kavramı, kullanıcının makine ile haberleşmesinin konuşma yolu ile olmasıdır. Bu durum, makinenin konuşmayı tanıması ve anlaması ile sağlanmaktadır.

. (Atınç,YILMAZ, Yapay Zeka, 2020. S.10).

Görsel 4: Yapay Zeka İşlevleri

4.2. Yapay Zekanın Tarihsel Gelişimi

Antik Çağ Fikirleri

Genel olarak, Tarihçiler ve bilimsel araştırmacılar , günümüzdeki yapay zekanın geçmişe dayandığını savunmuşlardır. Antik çağda bilim adamı Adrienne Mayor, 2700 sene önce Antik Yunan halkında düşüncenin oluştuğunu öne sürmüştür. (Mayor, 2018:52).

YZ, diğer arayışlar gibi ütopyadır. İnsanoğlu düşünebilen ve insan becerileri gibi makineleri hayal etmiş, hızlı çalışabilen otomatik ve akıllı mekanik teknolojik makinelerdir. Böyle makineler,çeşitli hikayelerde anlatılarak ve sanatta betimlenmiştir.. (Nilsson, 2009:19).

Antik çağ mucitlerinin geliştirdiği otomatlar, yapay zekanın temellerini oluşturmuştur.Homeros'un İtalya'sında Hephaistos'un kendine hareket eden üç ayaklı altın masalar gibi mekanik otomatlar icat ettiği anlaşılır.Ovid'in Metemorphoses eserinde ise Pymaliun'un aşık olduğu fildişi heykel Galetea'ya Venüs'ün hayat

vermesiyle evlenmesi yer alır.Ayrıca Daedalus'un yapay insan yaratma çabaları da yapay zeka düşüncesinin ilk örnekleri arasındadır.(A.Yılmaz, 2019: 13).

Yapay Zeka kavramı ilk kez 1956'da Dartmouth Konferansı'nda tanıtılmıştır.Marvin Minsky,Allen Newell ve Herbert Simon alanın öncüleridir.1960'lı yıllarda yapay zeka hastalık teşhisi gibi uygulamalarla önemli gelişmeler kaydetmiştir.Alan Turing "Makineler düşünebilir mi?" sorusuyla yapay zekanın temellerini atan kişidir."Yapay Zeka" terimini ilk kullanan John Mc Carthy,1957'de LISP,sembolik işlemlerle yapay zeka uygulamaları geliştirmeyi mümkün kılmıştır.(Atınç Yılmaz,2020).

Orta Yüzyıllardan Yeniliğe

İlk çağdan itibaren düşünen makineler icat etme fikri hakimdi. Teknolojik bilim öncüsü olan Ebul İz El Cezeri, yaklaşık 800 yıl önce suyla mekanikten oluşturduğu otomatik ibrik (testi), sürekli saat ve robotlar, makineler yapmıştır.(**Ertürk ve Yayan, 2012:454**).

El Cezeri, günümüzde bilgisayarlar YZ'nin oluşumu ve gelişim sürecinde etkili olmuş, robotların gelişiminde de ilerleme sağlamıştır. Ayrıca El Cezeri'nin, dünyada ilk robotu icat ederek Artuklu hükümdarının karşına çıkardığı varsayılmaktadır (**Çırak ve Yörük, 2015, s. 180**).

Görsel 5: Otomatik İbrik İşleyen Saat Mekanizması

Kaynak: Ertürk, F. E., & Yayan, G. (2012).

Yeni çağda, bilimde gelişmeler yapay zekanın altyapısına katkı sağlamıştır. Leonardo Vinci, insan anatomisi ve mekanik sistemleri inceleyerek birçok icat yapmış, en ünlülerden biri olan uçak makineyle insanların uçabileceğini hayal etmiştir. 1495'te tasarladığı "insansı robot şoalye" adlı otomat, robotik alanda önemli bir adım olmuş ve 2002'de Mark Rosheim tarafından NASA'nın keşif robotlarına ilham kaynağı olmuştur. 17. yüzyılda matematikçiler ve filozoflar matematiksel mantık, biçimsel akıl yürüterek ve tartışarak, bilgisayarın ve yapay zekanın gelişimine öncülük yapmışlardır. (Evans, 2013:5). Blaise Pascal, 1642 yılında Pascaline adında toplama ve çıkarma işlemlerini yapan bir hesap makinesi geliştirmiştir.

Görsel 6: Leonardo Da Vinci'nin eseri

Kaynak: Akmanlar,2024 S.10.

4.3. Yapay Zeka Gelişimi

1914 yılında İspanyol Mühendis Leonardo Torres Ouevedo “El Ajedrecista”adlı ilk otonom satranç makinesini icat etti.1921’de Çek yazar Karel Çapeki “Rossum’un Evrensel Robotları”adlı oyununda ilk kez “robot”terimini kullandı. Sanayi devriminde sayısalcı işlem teknolojilerinin gelişmesiyle bilgisayar teknolojik ilerlemeyle yapay zeka araştırılmıştır. Alan Turing,Enigma şifrelerini çözen “bombe” cihazıyla savaşta büyük etki yarattı ve 1950’de “Makineler düşünebilir mi?sorusunu gündeme getirdi.(Turing 1950: 433). Turing 1947’de konuyla ilgili ilk konferansını vererek, yapay zeka ve bilgisayar programlarının birleştirilmesiyle akıllı makineler yaratılabileceğini belirtmiştir. (McCarthy, 2007:5).

1997’de IBM’in geliştirdiği Deep Blue,satranç şampiyonu Garry Kasparoyuyenerek insanı yenen ilk yapay zeka oldu.2011’de IBM Watson Jeopardy yarışmasını kazandı.2014’te Amazon Alexa piyasayasürüldü.2015’te geliştirilen AlphaGo 2016’da profesyonel Go oyuncusu Lee Sedol’u yenerek yapay zekanın

gelişiminde önemli bir başarıya imza attı.Yapay Zeka alanında önemli gelişme olarak süper bilgisayarların geliştirmesi oldu.(Ergün, 2023: 725).

2015 yılında kurulan OpenAI,insanlık yararına ypay zeka geliştirme misyonuyla GPT serisini başlattı.2018’te GPT-1 ardından 2019’da GPT-2,2020’de ise 175 milyar parametli GPT-3 yayınlandı.2021’de metinden görsel üretebilen DALL-E geliştirildi.2022 sonunda ChatGPT (GPT-3.5)piyasaya sürüldü ve büyük ilgi gördü.Mart 2023’te GPT-4,Mayıs 2024’te ise çok modlu ve sesli etkileşim kabiliyeti gelişmiş GPT-4 (Omni) tanıtıldı.GPT-4o,metin ses ve görseli aynı anda işleyebilme özelliğiyle yapay zeka alanında yeni bir çağ başlattı. (Yılmaz, A. 2020.s.1-6-9-10).

4.4.Yapay Zeka ile Görselleştirme ve Fotoğraf Haberciliği

Fotoğraf, ışığın bir yüzeye düşerek görüntü oluşturması prensibine dayanan ve sanat,belgeleme,iletişim gibi çeşitli amaçlarla kullanılan bir tekniktir.Dijital çağda yapay zekanın gelişimi,fotoğraf üretiminde büyük kolaylık ve hız sağlamıştır.1956’da ortaya çıkan “yapay zeka” kavramı,son yıllarda özellikle üretken yapay zeka modelleriyle büyük ilerleme kaydetmiştir. Midjourney, DALL-E,Adobe Firefly ve Stable Diffusion gibi araçlar,metin girdileriyle görsel üretimini mümkün hale getirerek,geleneksel fotoğrafçılıktaki birçok süreci basitleştirmiş veya gereksiz hale getirmiştir. Bu durum, özellikle tanıtım fotoğrafçılığı gibi alanlarda üretim sürecini köklü biçimde değiştirmiştir.Yapay Zeka,bilgisayar bilimlerinden sinirbilime kadar birçok disiplini kapsayan çok yönlü bir teknoloji olarak ve fotoğrafçının geleceği üzerinde önemli tartışmalar başlatmıştır.

Tablo.3 Stuart Russel ve Peter Norvig'e göre Yapay Zeka Sınıflandırması

İnsan Gibi Düşünmek " Tam anlamıyla akıllı makineler" (Haugeland, 1985). " İnsan düşüncesi ile ilişkilendirilen, karar verme, problem çözme, öğrenme gibi faaliyetler" (Bellman, 1978)	Mantıklı Düşünmek "Hesaplama modellerinin kullanımıyla zihinsel kabiliyetlerin araştırılması." (Charniak & McDermott, 1985) "Algılama, muhakeme ve hareket etmeyi mümkün kılan hesaplamaların araştırılması." (Winston, 1992)
İnsan Gibi Davranış sergilemek " İnsanlar tarafından yapıldığında zeka gerektiren işlevleri yerine getiren makineler yaratma sanatı." (Kurzweil, 1990) "Şu anda insanların daha iyi olduğu şeyleri bilgisayarların nasıl daha iyi yapabilmesi için uygulanan çalışma." (Rich ve Knight, 1991)	Mantıklı Davranmak "Hesaplama Zeka, akıllı davranışları açıklamak ve tasarımının incelenmesi." (Poole ve diğerleri, 1998) "Yapay zeka , yapay nesneleredeki akıllı davranışlarla ilgilenen bilgisayar bilimi." (Nilsson, 1998)

Kaynak: Russell, S. ve Norvig, P. (2010 .s.11).

Jos Avery

Amerika Birleşik Devleti'nde Instagram fotoğrafçısı, Jos Avery, Nisan 2022'de 'averyseasonart' adlı Instagram hesabından paylaştığı siyah beyaz portre fotoğrafları popüler olmuştur. Nikon D810 ve 24x70mm objektif ile fotoğraflarını çektiğini vurgulamasıyla takipçi sayısı hızla yükselmiş ve Avery'nin fotoğrafçılık becerilerine beğeniler artmış bu nedenle endişelenerek teknolojik alanda Ars Technica ile iletişim kurarak fotoğrafların içerik üretici yapay zeka tarafından üretildiğini açıklamak zorunda kalmıştır. Avery, oluşumuyla görüntüler üretken yapay zeka hizmeti Midjourney'de yapmıştır. Photoshop ve Lightroom gibi görsel oluşturma ve fotoğrafa benzerlik olması için kullanılmaktadır.

Avery, YZ içerikli oluşan görseller gerçekliğinin sorgulanmasını kabullenemeyerek fotoğrafın icadından günümüze kadar ki süreçte Yanıltıcı olabildiğini, manipülasyonun her zaman birçok alanda da olduğunu, bu nedenle oluşturduğu görsellerin uyum sağlayabileceğini ifade etmiştir.. Avery fotoğraf çekim sonunda manipülasyonlarında mutasyona uğrayacağı ve aradaki farkın kamera çekimi olduğudur.. (Edwards, 2023).

Tarihsel bakışla Fotoğraf 19.yy. fotoğraf sanatçısı Oscar Gustave Rejlander'ın yapmış olduğu, belki de döneminin en iyi örneklerinden biri olan “Hayatın İki Yolu” adlı kurgusal fotoğraf çalışması bilinen ilk manipülasyon örneklerden biri olarak kabul edilir. Rejlander'in otuz iki adet negatifi karanlık odada birleştirerek oluşturduğu bu çalışması, fotoğraf tarihi açısından önemli konumdadır.

Görsel 7: Rejlander “Two Ways Of Life” Kaynak: Akmanlar,S.

4.5. Yapay Zeka Destekli Görselleştirme Teknolojilerinin Fotoğraf Haberciliğine Etkisi

Günümüzde yapay zeka uygulamalarının insan yaşantısı üzerinde pek yoğun etkiler bıraktığı gözlemlenmektedir. Her çağın ihtiyaçları ve getirdiği, sağladığı

olanaklar doğrultusunda, bilgi çağında da çağdaş teknoloji çalışmalarında yapay zekanın derin bağlantıları bulunmaktadır. **(Jiang, vd 2022).**

Yapay zekanın gün geçtikçe gelişmesi ve ilerlemesi iş dünyasında da yerini almaya başlamış ve hızla devam etmektedir. Fotoğraf haberciliğinde sıkça kullanılan yapay zeka modellemelerindeki amaç benzer veya daha yüksek insan zekasına sahip olmanın aksine, konuyla ilgili daha sınırlı görevleri yerine getirmek amacıyla tasarlanmış bir sistem olarak açıklanmaktadır. **(Gil de zuniga, vd 2024).** Fotoğraf haberciliğinde yeni bir dönemin kapılarını aralayan yapay zeka uygulamaları başta elde edilmeyen verilerin, görüntülerin fotoğraf haline getirilebilmesi için kullanılmıştır. Haber kaynağı için detaylı bilgi ve görselleştirme adına kullanılan bu sistem önemli bir alternatif olarak rol oynamıştır. **(Romesh et al 2022, schönberger 2023).**

Daha öncesinde haber fotoğrafçının manuel olarak çektiği fotoğraf karesi üzerinde günlerce devam eden düzeltme işlemleri, arka plan temizleme, objeleri silme veya görüntü netleştirme gibi işlemler artık yapay zeka sistemi sayesinde birkaç dakika içerisinde bu işlemler gerçekleşiyor.

Yapay zekanın fotoğraf haberciliğine etkisi sadece fotoğraf düzeltme veya bir fotoğrafı inşa etmekle sınırlı kalmıyor; görsellerin arşivlenmesi, ve bulunması konusunda da yapılan işlemlerde başarılı bir şekilde sonuç veriyor. Böylece geçmişte oluşturulan görseller daha kolay ve hızlı bir şekilde sonuç veriyor

Bu tür uygulamalar haber alanında kullanılırken aynı zamanda da kamuoyunda tartışmalara sebebiyet vermiştir. Yapay zeka ile oluşturulan ve haberle bağdaştırılan fotoğrafların şeffaf ve güvenilir olması gerektiğinden dolayı kamuoyu için bu bir endişe uyandırmaktadır. **(Roose, 2022).**

Dolayısıyla, yapay zeka destekli görselleştirme teknolojilerinin yararına bir çok katkıda bulunuyor. Hız, verimlilik ve estetik alanında oluşturulan fotoğraflarda büyük

ölçüde avantaj sağlıyor. Fakat bu gelişme ve teknoloji etik ahlakına ve kurallarına uygun kullanılması durumunda haberin kalitesini arttırırken; yanlış kullanıldığında ise kamuoyunu yanıltan bir araca dönüşebilir.

Fotoğraf haberciliğinde yapay zeka uygulamalarının kullanılan alanları doğrultusunda; iklim krizi, savaş haberciliği, sansür uygulanan ülkeler, doğal afet bölgeleri, ulaşımı zor coğrafi bölgeler gibi görsel erişiminin kısıtlı olduğu alanları örnek gösterebiliriz

Görsel-1 ve Görsel-2 de Yapay Zeka ile oluşturulan haberler örnek gösterilmiştir.

Görsel 8: Atatürk bugün yaşasaydı nasıl görünürdü

Kaynak: Atatürk bugün yaşasaydı, nasıl görünecekti? - Muhafif - Son Dakika Haberleri
- Gündem Haberleri - Köşe Yazıları - Spor Haberleri

Görsel 9: İspanya Sel Felaketi - Gerçek mi Yapay mı?

Kaynak: Yapay zeka neden İspanya'daki ani sel baskını gibi felaketleri zamanında tahmin edemiyor? | Teknoloji | EL PAÍS İngilizce

Gerçek Fotoğraf:

-Doğal ışık kullanımı ve gölgelerin net olduğunu görüntülüyoruz.

-Gülün formunda mükemmel hatlar değil, ufak düzensizlikler ve doğal renk geçişleri var.

-Arka plandaki çimenlik ve ağaç olduğu net bir biçimde seçilebiliyor.

-Yapraklar üzerinde yıpranma ve renk farklılıkları mevcutta bulunuyor.

Yapay Zeka ile görsel:

- Gül daha mükemmel ve simetrik şekilde olduğunu görüyoruz.

-Işık yapay bir sistemler oluşturulduğu için renkler daha canlı ve doygun.

- Arka plandaki "bokeh efekt" ile bulanık ve belirsiz bir arka plan

-Gül yaprakları daha kusursuz ve bir yıpranma görünmüyor.

Görsel 10: Orijinal Çekim, Yapay Zeka Görseli

Kaynak: Elif Nurten fotoğraf orijinal çekim

12.Yapay Zeka ve Gerçek Fotoğraf Karşılaştırmasına Dair Görsel

Son hızla gelişen yapay zekayla görselleştirmenin avantajlarından bahsedecek olursak; insan gücü ile toplanan verilerin analiz edilmesiyle oluşturulan sarf edilen sürenin minimum seviyeye indirilmesi amaçlanır. Burada hız ve verimlilik kavramı ön plandadır. Bunun yanı sıra hedef kitleye ulaşacak haberler için daha kişiselleştirilmiş içerikler meydana getirebilmektedir. Sunulan haberlerde teknik bilgisi başlangıç seviyesinde olan haber yazarları için kolay ve kaliteli görseller oluşturmaktadır. Bu saydığımız avantajların yanı sıra yapay zeka insan kontrolünde olan bir sistem olduğundan dolayı beraberinde bazı riskleri de oluşturmaz.

4.5.1 Etik

Fotoğraf haberciliğinde yapay zekanın etik ve ahlak kavramı; insan haklarına, bireyin özerkliğine saygı duymalıdır. Toplumsal kurallara, insanlığın yararına ve cinsiyet eşitliğine uygun olarak hazırlanmalıdır.

Etik; yapay zeka ile oluşturulan haber görsellerinden, belirlenen kurallar ve ilkeleri yol gösterici olarak sürdürülebilir olmayı hedefleyen bir tanımdır. Bununla birlikte, etik bir yapay zeka olayı bütünüyle almalı, şeffaf bir biçimde açıklamalı ve topluma fayda sağlayacak bir şekilde toplanan veriler sorumlu bir yaklaşımla kullanılmalıdır. (Pirim,2006:81-93).

Yapay zekanın oluşturduğu görsellerin kamuoyuna sunulmasının risklerinden ve dezavantajlarından kaçınılması için “Etik” kavramı devreye girmektedir. Haberlerde yer alan araştırılan konular için telif hakkı bulunan içerikler izin alınarak kullanılmalıdır. (T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı ,“Telif Hakları ve Dijital İçerik” raporu 2023). Gerçek kişilere ait oluşturulan yapay zeka modellemelerinde kişiye veya kişilere ait yüzler izin alınarak paylaşım yapılmalıdır. (Zhou et, al 2022).

Bu yaklaşımlar doğrultusunda yapay zekanın yanlış etik kullanımı; güvenlik, gizlilik ve toplumsal tartışmalara yol açacaktır. (Lawton, ‘‘All Ethics (al code of ethics)’’

4.5.2. Güvenilirlik

Yapay zeka ile görüntü oluşturulup haber kaynağında kullanılmasında başlıca dikkat edilmesi gereken konu güvenilir olmasıdır. Alanda konuyla ilgili sayısız bilgi depolanarak oluşturulan görsellerin verileri hem yetkisiz kişilerin eline geçmemesi hem de veri ile ilgili olay veya kişilerin gizlilik haklarını da korumak amacıyla güvenlik sağlanır.

Güvenlik ve sağlamlık önlemleri kamuoyu ile topluma fayda sağlayarak güvenli ve sürdürülebilir bir şekilde hizmet etmeye olanak sağlar. (Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, 2021).

Medyada etik davranışın mahremiyet hakkını, gizlilik sözleşmelerini, bilgilendirilmiş onam, bilginin güvenilirliğini ve doğruluğunu içerdiğini ileri sürmektedir. Pek çok etik şirket, kişisel verilerin gizliliğine önem verir ve müşterileri koruyacak politikalara ve güvenlik duvarlarına sahiptir. Tıbbi, finansal veya piyasa verileri gibi özel şirketler tarafından toplanan kişisel verilerin çoğu korunur ve hatta bunların kullanımıyla ilgili bilgilendirilmiş onam gerekebilir. (Sebastião, vd., 2017)

Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanmış olan ‘‘Yapay Zekâ ve Kişisel Verilerin Korunması Rehber İlkeleri’’ ile kişisel verilerin korunmasına yönelik ilkeler ortaya konulmuştur. Ayrıca yapay zekânın geliştirilmesi ve kullanımında gizlilik ve veri koruma haklarına saygı gösterilmesi gerektiği vurgulanmıştır. (European Commission, 2019)

Sonuç olarak yapay zeka da oluşturulan görsellerin gerçek olan fotoğraftan ayırt edilebilmesi bir hayli zorlaşmıştır. Bu gelişen teknoloji ise denetimsiz bir şekilde bilgi

paylaşımı yapılan mecralarda sahte görsellerin oluşmasına sebebiyet vermektedir. Güvenilirliğin sadece teknik bir sorun değil topluma zararının önlenmesi için verilerin izinler dahilinde toplanması ve kişi mahremiyeti korunması amaçlanır. Yapay zeka ile üretilmiş görselin haberde kullanılması durumunda gazeteci bu haberin sonunda ‘‘Bu görsel yapay zeka ile oluşturulmuştur’’ ibaresi belirtilerek görseli paylaşması gerekir. Haberin olduğu kitle haberin veya görselin gerçek olup olmadığını sorgulayabilmeli ve cevap bulabilmelidir.

4.5.3 Estetik

Yapay zeka ile oluşturulan görsellerde haberin daha dikkat çekici olabilmesi adına fotoğrafın estetik olmasına özen gösterilir. İnsanın duygu ve zekasının kullanılmasından daha çok bir sistemin oluşturduğu görsellerde duygu doğrudan hissedilmeyeceğinden dolayı yapay zeka, sanat eserlerinden ve daha öncesinde sunulmuş tasarımlardan yola çıkarak verileri toplar ve bir görsel inşa eder. (Elgammal,2019). Birçok veri insan hızı ve analizinden daha hızlı bilgi transferiyle algoritma ortaya koyan yapay zeka; farklı sanatların, sanatçıların eserlerini harmanlayarak her çağa uygun olarak daha farklı ve yeni tasarımlar ortaya koyar bu da görsellerde çeşitliliği ve yeni formları ortaya çıkarır (Gatys et al, 2016).

4.5.4 Fotoğraf Haberciliğinde Yapay Zeka Kullanımının Potansiyelleri ve Riskleri

Yapay zekanın gazeteciliğe sunduğu faydalar arasında; hız, ölçek, kişiselleştirme, talep üzerine haber üretimi, maliyetlerin düşürülmesi gibi olanaklar sağlarken önemli riskleri de beraberinde getirmektedir. Haberde, maliyeti düşürmek adına kullanılan yapay zeka uygulamaları, verimliliği artırmak amacıyla kullanılsa bile haberin doğruluğu yerine kaynağa ulaşma hızını arttırarak, nereden olduğu belli olmayan bilinmeyen kaynak adı altında ‘‘toplama gazetecilik’’ anlayışı oluşturmuştur

(Etike,2023a). Yapılan bu uygulamalarda doğruluk payı olmadan kamuoyuna sunulan yalan haber çok daha kolay ve hızlı bir şekilde yayılmasıyla birlikte gazeteciliğin itibarsızlaştırılması (park vd., 2020;shin,2023; tunez-lopez vd. 2021), Gazetecilik ilkelerinden ve amaçlarından uzaklaştıran yetkisi (stray, 2019) , gazetecinin haber üretiminde otoritesinin sekteye uğraması ve haber üretme merkezlerinin gazetecilerin dışında da haber üretme serüvenine dahil olması, ‘yetki devir’ olayına sebebiyet vermiştir (schudson ve anderson, 2009; Dör ve Hallbubhner,2016). Bunun yanında yapay zekanın gazetecilik alanında kullanılmasında kişiselleştirme alanında gösterilen faaliyetlerde algoritmalar kullanıcı verilerinin kontrol ederek kişiye uygun içeriklerin daha kolay bulmasını sağlar. Fakat kullanıcının kişisel verilerin kötüye kullanımı ve gizlilik ihlalleri tehditlerini oluşturulması da mümkündür. Haberlerin yapay zeka ile tek bir ülke ırk veya topluluğa ulaşmasından daha çok geniş kitleye ulaşması amaçlanır. Bunun için algoritmaya birçok dil eklenerek otomatik çeviri ile global erişim sağlanır. Bu uygulamanın riski ise dil çeşitliliği içerisinde ince anlam farklarını kitleye doğru aktarılabilmesidir.

Fotoğraf haberciliğinde yapay zeka kullanım alanında epistemolojik etik meseleler; Yapay zekanın yeni veri algoritmalarını keşfetmesi sunumunu yapabilme potansiyeline sahiptir. Bu alanda haber her daim gerçek verilere dayanması gerekir. Yapay zekayla oluşturulan bilgilerin devamlı olarak doğruluğu teyit edilmelidir. Yapay zekayla daha kolay hale gelen yalan ve manipülasyon haberleri gazetecilik alanında güvenin azalmasına sebebiyet verecek olmasından kaynaklı devamlı güvenliği ve doğruluğu kontrol edilmektedir. Gazetecilikte nicel veriler ile oluşturulan haberin içerikleri ön plana çıkmasıyla birlikte. Eleştirel içeriklerin geri planda kalmasına sebebiyet vermektedir. Algoritmaya dayalı haber üretim süreçleri kurumsal ya da ticari çıkarlara şekillenmesine sebep olabilir. Bu durumda gazetecilik ilkesi olan tarafsızlık ve derinlemesine araştırma eylemi zarara uğrayabilir. (Gazetecilik Yeniden, s.220).

Bunun yanı sıra ontolojik meseleler; Gazetecilik yapay zeka teknolojisi sayesinde evrilerek alternatif çalışma pratikleri geliştirilebilir. Haberin üretiminde insan mı yoksa yapay zeka mı? Özne olarak kabul edilmeli sorusuna cevap bulabilir ve gazeteciliğin mesleki etiğine ait olan gazetecilik nedir, nasıl olmalıdır? Sorusunu ortaya koyarak, yeni teknolojilerin gazeteciliğe nasıl evrileceğini düşündürebilir. Fakat riskleri arasında gazeteciliğin temel değerlerine ve amacına uygunluk konusunda sorunlar yaratabilir. Ve insanın duygu ve etik ilkesi eksikliği haberin içsel değerini zayıflatabilir. Haber bir pear faaliyetine veya marka yönetimine dönüşebilir. (Gazetecilik Yeniden, s.220).

4.6. Yapay Zeka Destekli Fotoğraf Analizi

Görüntü analizi nedir, yapay zekada nasıl kullanılır? Görüntü analizi, toplanan verilerin veya görüntülerin otomatik bir içeriklerini anlamlandırma sürecidir. Araştırma yapılacak konu ile ilgili nesnelere, şekilleri, metinleri tanıyıp sınıflandırma yapılmasını sağlar. Görüntü analizindeki asıl amaç bilgilerin daha anlaşılabilir bir formata dönüştürülmesidir.

Dijital çağ' da teknolojinin gelişmesiyle birlikte görüntü analizi alanında da yeni bir sistemin kapıları aralanmıştır. Veri algoritmaları, görüntülerdeki ilişkileri tanıyabilme yönü sayesinde insan gücünün ulaşamadığı bir düzeyde hassasiyet ile bir tanımlama yapabilir.

Fotoğraf haberciliğinde yapay zeka destekli fotoğraf analizi bir fotoğrafı inşa etmek gerçek veriler üzerinden yapılan bir işlem olsa bile gerçekliğe müdahale edilerek oluşturulur ve hatta bazen olmayan bir gerçeklik üzerine de fotoğraflar oluşturulabilmektedir. (Demirel, 2015)

Fotoğraf makinasının teknolojik özellikleri yeteri kadar gelişmemiş olması durumunda yapay zeka destekli görüntü oluşumu bu duruma destek çıkabilmektedir.

Konuya ilişkin görüntü tanıma özelliği, aydınlatma koşullarını sağlayarak en uygun fotoğraf oluşturma seçeneklerini sunmaktadır. (Martin, 2019).

Görsel 11 : Elif Nurten, İstanbul-Avcılar Sahili- 2015

Yukarıda ki fotoğrafta, kompozisyon ve Işık; Güneş tam kadrajın üst-orta kısmında ufka yakın ve oldukça parlak. Işık kaynağının doğrudan kadraj içinde olması, dramatik bir etki yaratmış. Güneş ışınlarının saçılmasıyla birlikte güçlü lens parlamaları (lens flare) görülüyor. Yansıma, güneş ışığının deniz yüzeyine düşen yansıması, göze hoş gelen bir dikey çizgi oluşturmuş, Bu fotoğrafın derinliği arttırıyor. Silüet etkisi, Işık kaynağının arkadan gelmesiyle tekneler, iskele ve bazı silüet şeklinde görünmüş; bu da manzaraya dingin ve birazda gizemli bir atmosfer katmış. Öğeler ve yerleşim, tekneler kadrajın hem sol hem de sağ tarafında farklı büyüklüklerde deniz araçları var. Özellikle ortada yer alan büyük bir yolcu feribotu dikkat çekiyor. Sağda Türk Bayrağı, bu fotoğrafın Türkiye’de çekildiğini doğrular. Bayrak dalgalanıyor ve gün ışığına karşı koyu bir silüet şeklinde görünüyor. Arka plan hafif silüetleşmiş tepeler veya yapılar, bir yerleşim yerini işaret ediyor. İstanbul’un Anadolu ya da Avrupa yakasında ki bir sahil

şeridi olabilir. Duygusal ve sanatsal yorumu, Fotoğraf huzur, dinginlik ve melenkoli hissi uyandırıyor. Günün bitişi ya da yeni başlangıcı izlenimi veriyor. Sanatsal yönden, arka aydınlatma tekniği, estetik açıdan güçlü bir atmosfer yaratmış. Sadelik ve doğallık ön planda.

Görsel 12: Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

Yüklediğimiz görsellerden Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Binasının yer aldığını ve bu görsele dair analiz, Yapay Zeka tarafından analizi; Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesinin Ön cephesini gösteriyor. Mekansal yapı mimari ,bina klasik kamu üniversitesi mimarisine sahip. Dört katlı, uzunlamasına uzanan sarı, bej renkte bir yapı. Çatısı hafif eğimli bina cephesi simetrik yerleştirilmiş çok sayıda pencere mevcut. Giriş kısmında Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi yazılı tabela ve Üniversitenin amblemi dikkat çekiyor. Çevresel unsurlar, Bina çevresi oldukça yeşil, sağ ve sol tarafta büyük ağaçlar çim alanlar ve yürüyüş yolları görünüyor. Oturma alanları öğrencilerin kullanımına uygun düzenlemeler olduğunu gösteriyor. Hava durumu, gökyüzü açık parçalı bulutlu aydınlık gündüz vakti olduğu anlaşılıyor. Genel izlenimde, Görselde

sakin, düzenli ve doğal bir kampüs atmosferi hakim. Eğitim ortamının ciddi ama huzurlu bir imajı var.

Yukarda normal çekim fotoğrafların yapay zeka da analizini yapabildiğimiz gibi, yapay zekanın kendi ürettiği içerik ve görsellerde oluşturabilmektedir. İşte bu nedenle manipülasyon, deepfake durumlarına sebebiyet olmaktadır.

4.6.1 Yapay Zeka Destekli Fotoğraf Üretiminde Başlıca Yöntemler

- **Genaretive Adversarial Networks (GANs):** İki yapay sinir ağı olan üretici (generatör) ve ayırt edici (discriminatör) ağ olarak adlandırılır. Bu sistemde üretilen gerçeğe benzeyen veriler oluşturulurken aynı zamanda da bu iki sinir ağı sahte ve gerçek verileri birbirinden ayırt etmede kullanılır. (Cihan Öngün, medium 2020).
- **Difüzyon modelleri:** buradan temel fikir saf gürültü ile başlayıp bu gürültü tekrarlayacak şekilde gidermeye yönelik kullanılır. Kademeli olarak gürültü ekleyerek metin görüntü ses gibi yeni veriler oluşturmak için tasarlanmıştır. (**Abirami vna, ultralytics 2024**).
- **Varyasyonel Otokodlayıcılar (VAES):** VAES, girdileri düşük boyutlu bir latent alana kodlayarak, bu temsilden yeni veriler üretir. Bu yapı, özellikle veri sıkıştırma ve yeniden yapılandırma süreçlerinde kullanılır. VAES, tıbbi görüntüleme ve anomali tespiti gibi alanlarda da uygulanmaktadır.
- **Dönüştürücü (Transformer):** Transformers, doğal dil işleme alanında devrim yarattıktan sonra görsel üretime de uyarlanmıştır. Metinden görsele dönüşümde, metin girdilerini analiz ederek ilgili görselleri oluşturur. DALL·E ve Imagen gibi modeller, bu alanda öne çıkmaktadır.

4.7. Sahte Fotoğraf ve Deepfake

Sahte fotoğraf gerçekliği yansıtmayan manipüle edilmiş ya da tamamen yapay yollarla oluşturulmuş görselleri ifade eder. Bu tür fotoğraflar, genellikle yanıltıcı bilgi yaymak, algı yönetimi yapmak veya bir olayın yada kişiliğin imajını çarpıtmak amacıyla kullanılır. Sahte fotoğraflar sosyal medyada, haber sitelerinde ve hatta akademik ve resmi belgelerde bile karşımıza çıkabilir.

Sahte fotoğraf türleri; **Dijital Manipülasyon:** Photoshop gibi yazılımlarla yapılan oynamalar sonucunda fotoğrafın içeriği değiştirilebilir. Örneğin; bir kişinin başak bir ortama yerleştirilmesi ya da görüntüde ki nesnelere eklenip, çıkarılması gibi.

Yanıltıcı Bağlamda Kullanım; Gerçek bir fotoğrafın, çekildiği zamandan veya yerden farklı bir bağlamda sunulması da sahte fotoğraf algısı yaratabilir.

Sahte fotoğraf kamuoyunu yanlış yönlendirebilir, bireylerin itibarını zedeleyebilir ve sosyal kargaşaya neden olabilir. Özellikle seçim dönemlerinde, kriz anlarında ve toplumsal olaylar sırasında yayılan sahte görseller ciddi sorunlara yol açabilir.

Nasıl Anlaşılır? Fotoğrafın kaynağı sorgulanmalıdır. Güvenilir bir haber ajansıya da orijinal içerik üreticisi mi? Görsel tersine arama yapılarak daha önce kullanılıp kullanılmadığı, Fotoğraftaki ışık, gölge, oran gibi detaylarda tutarsızlıklar varsa dikkatlice incelenmelidir.

Dijital çağda fotoğraflar, bilgi kirliliğinin en yaygın araçlarından biri haline gelmiştir. Bu nedenle her görsel içeriğe eleştirel bir gözle yaklaşmak, doğrulama araçlarını kullanmak ve medya okuryazarlığını artırmak büyük önem taşır.

4.7.1. Deepfake Nedir?

Deep (Derin) ve fake (sahte) kelimelerinin birleşimi olan deepfake, literatürde derin öğrenme şeklinde karşılık bulmaktadır. Deepfake bir kişinin mimiklerini, beden dilini geliştirilmiş yazılımlar sayesinde görsel açıdan ve ses içeriklerini manipüle edilme işlemidir. Hem görsel hem de işitsel manipülasyonun birleşimi olan bu sistemin amacı medyada yer alan içeriklerin nasıl algılandığı ve yorumlandığı etkilemek amacıyla kullanılan teknolojik bir sistem türüdür. (paris ve diğerleri, 2018 s.1). Deepfake var olan bir kişinin video veya görüntülerine yeni yüzler ve ses kayıtları ekleyerek yapay zeka görüntü oluşturma teknolojilerinden yararlanılmaktadır. Gerçekçi taklitlerin oluşturulmasının yanı sıra var olan bir görüntüye konuyla ilgisi olmayan bir gerçeklikte oluşturulabilir (siekirski, 2019 s.1). Deep web geliştiricisi bir yazılım mühendisidir. Fakat önemli yazılım şirketlerinden olan Google ve NVIDIA açık kaynaklı platform sunması, dipteki teknolojisinin gelişmesinin üzerinde önemli bir rol oynamıştır (Grdiner,2019 s.8). Bu teknolojinin Yapay Zeka desteğiyle birlikte derin öğrenme teknolojileriyle video ve fotoğraflar üzerinde insan yüzlerine profesyonel bir şekilde tanımaktadır. Kişilerin görsel üzerinde herhangi bir kullanım hakkı bulunmadan müdahale edilebilmektedir. Manipüle edilecek kişinin görüntüsüne ait çok sayıda video ve fotoğrafların yapay zeka algoritmaları sayesinde analiz edilir. Oluşturulan veriler doğrultusunda bu yüz başka var olan bir kişinin veya hiç var olmayan bir kişinin görüntüsü üzerine yerleştirilebilir. Bu sayede sahte içerikler oluşturulabilir (dodge ve diğerleri, 2018 s.1).

Deepfake sisteminin bilinen 3 tür uygulaması bulunmaktadır:

Yüz değiştirme: Buradaki amaç manipüle edilecek kişinin fotoğraflarını başka bir yüze monte etme işlemidir. 100 değiştirilmesi yapılacak olan kişinin kalitesi yüksek fotoğrafları seçilmesi ve yeni yüze bu şekilde aktarılmasıdır.

İfade değiştirme: İfade değiştirme uygulamaları deney için kukla acılık olarak da adlandırılır. Kişinin beden dilinden mimiklerine kadar tekrar yansıtılmak işlemidir. Asıl videodan veya gorselden kopyalanan yüz ve beden hareketlerinin başka bir kişinin üzerinden gorsele veya videoya eklenmesidir.

Yüz yaratımı: Generative Adversarial Networks adı verilen bu sistem sayesinde oluşturulan iki sinir ağının birbiriyle etkileşimi sayesinde oluşur. Birisi görüntü üretirken diğeri var olanları ayrıştırma görevini üstlenir. Ayrıştırıcı görevi üstlenen kısım, eğer görüntünün sahte olduğunu tespit ederse üretken ağ bu durumda daha gerçeği veriler oluşturmaya başlar. Bu da zamanla sahte görüntüleri gerçeğinden ayrıştırmayı zorlaştırır. **(Farid ve diğerleri, 2019 s.4).**

Yeni oluşturulan görüntülerin algoritmaya eklenmesi çıkarma işlemidir. Çıkarma işleminde kullanılan resimler derin öğrenme aşaması için kaynak olarak kullanılmaktadır. Hedef kaynaktan seğilen görseller autoencoder (oto kodlayıcı) Adı verilen derin öğrenme sürecine girmektedir. Bu süreçte yer alan iki sinir ağından biri kaynak için oluşturulan gorsele odaklanırken, ikinci sinir kaynağı hedef görsel içindir. Var olan 2 görselde benzer görüntünün orijinal sürümüne yapılandırma işlemi tamamlanana kadar devam eder. Son aşamada kullanılan hedef ve kaynak görüntünün değişimini yapar. Yazılım, her ne kadar mühendisler ve şirketler tarafından geliştirilmiş olsa da kusursuz bir görüntü beklenmemektedir (Farid ve diğerleri, 2019 s.4)

Günümüzde yapay zekanın gelişmesiyle yaygınlaşmaya başlayan deepfake uygulamalarının Sadece sanal ağlardaki art niyetli kullanıcılar değil; yasal olarak düzeni sağlanmış hükümet temsilcileri, sivil toplum örgütleri, medya kuruluşları, sosyal medyada geniş kitleye ulaşım sağlayan kullanıcılarda. deepfake paylaşmalarını kullanmaktadır. Deepfake uygulamalarının bu kadar geniş kitlenin kullanılabilmesinin sebebi, oluşturulan sahte haber veya görsellerin acemi bir kişi tarafından bile kolay bir şekilde elde edilebilir olmasından kaynaklanmaktadır. (Mahmud Sharmin , 2020 s.15).

Deepfake teknolojisiyle oluşturulabilecek provokasyonlar, kışkırtmalar, karalama kampanyaları, itibarsızlaştırma, dolandırıcılık gibi yanıltıcı ve manipüle edici eylemler sanal ağlarda en fazla sosyal medya platformlarında yayımlanmaktadır. Bu yapılan uygulamalar sadece bir konuya gruba veya kişiye yönelik yapılan bir davranış olmakla sınırlı kalmaz. Bazı durumlarda ise resmi grupların kendisini ifade etmesi, gerçekliklerini koruması ve kamuoyu oluşturmaları açısından önemli bir rol üstlenmektedir. Yanıltıcı ve manipüle edici içerikler; komplo teorilerin yayılmasına, sahte bilgilerin sanki gerçek kişi ifade etmiş gibi gösterilmesine ve kamuoyunu yanıltacak. Görsel ve video oluşturulmasına sıklıkla kullanılmaktadır. Yapılan bu uygulamalar etik ve ahlak kurallarına kesinlikle uymak ile birlikte çoğu zaman da suç teşkil etmektedir.

Yapay zekada etik ilke ve ahlaka uymayan bu davranışta Hedef kitlede ilgisizlik sendromu oluşturmaktadır. Gerçek ve sahtenin ayırt edilememesi konusunda kişilerin eylemsizliği olarak ifade edilebilir. Bunun sebebi ise deepfake uygulamalarının herkes tarafından ulaşılabilir ve yetilerin sınırlılığı. Her geçen gün azalmasından kaynaklanmaktadır (westerlundi 2019 s.43).

Deepfake teknolojisi çoğu zaman kötü niyet ile kullanılsa da birçok alanda fayda sağlayacak çalışmalara imza atmıştır. Hedef kitleyi etkilemek ve daha önce yapılmamış kişiselleştirilmiş deneyimler sunmayı hedefler. Örneğin Leonardo Da Vinci'nin ‘‘Mona Lisa’’ gibi tablolarını konuşan ve hareket eden insan gibi sunulmuştur. Bu sayede sanat eserlerini manipüle etmek yerine dip pek teknolojisi sayesinde müzeye gelen ziyaretçilere dikkat çekici deneyimler yaşatmıştır.

Görsel 13: Deepfake Mona Lisa-

Kaynak: (Dafoe, 2019)

SONUÇ DEĞERLENDİRME

Genel Bulgular:

- **Fotoğraf Haberciliği Hakkında Genel Bulgular:**

Tanım ve Önemi: Fotoğraf haberciliği, olayların görsel yolla aktarılmasını sağlayan bir gazetecilik dalıdır. Anlatım gücünün yüksekliği sayesinde okuyucuda doğrudan bir etki bırakır.

Objektiflik ve Gerçeklik; Habercilikte fotoğrafın doğruluğu ve bağlamı çok önemlidir. Görsel manipülasyonlar, haberin güvenilirliğini zedeler.

Etik Kurallar; Fotoğraf haberciliğinde kişilik hakları, özel hayatın gizliliği ve manipülasyondan kaçınmak esastır. Özellikle kriz anlarında çekilen görüntülerde etik ilkeler kritik rol oynar.

Teknolojik Gelişmelerin Etkisi; Dijitalleşmeyle birlikte fotoğraf haberciliği daha hızlı hale gelmiş, sosyal medya ve çevrimiçi platformlar görsel haberlerin yayılımını hızlandırmıştır.

- **Fotoğraf Haberciliğinde Yapay Zeka ile ilgili bulgular ise;**

Yapay Zeka Uygulamaları; Yapay Zeka, Yüz tanıma, görüntü analizi, sahte görsellerin tespiti ve haberlerde görsel optimizasyon için kullanılır. Bu teknolojiler gazetecilerin zaman kazanmasını sağlar ve doğruluk kontrolü için destek sunar.

Derin Sahte (Deepfake) Riski: Yapay zekanın getirdiği en büyük tehditlerden biride, sahte görsellerin ve videoların üretilmesidir. Bu durum kamuoyunu yanıltabilir ve etik sorunlar doğurur.

Otomatik İçerik Üretimi: Bazı yapay zeka araçları, haber görsellerini otomatik olarak seçip düzenleyerek haber akışını hızlandırır ancak bu süreçte editoryal denetim zayıflayabilir.

Dünya da hızla değişmekte olan dijital medya fotoğraf haberciliği etkisi üzerinde bir hayli önemli gelişmeler sağlamıştır. Bu değişimde en önemli faktörlerden biri yapay zeka destekli fotoğraf analizinin habercilik alanına adapte olma sürecidir. Asıl olarak dijital yayın organları ve haber ajansları sadece görsel oluşturma sürecinde değil aynı zamanda; haberin kaynağının, doğruluğunu, anlamını daha pratik bir şekilde tespit etmek içinde kullanmıştır. Yapay zekayla oluşturulmuş görsellerin analizinde sistem fotoğrafta bulunan nesnelere, kişileri veya fotoğrafın hangi olaya ait olduğunu tanımlayabilir; Bunun yanında bu fotoğrafın nerede, hangi tarihte çekildiğini veriler halinde sunabilir. Bu durum sahte veya manipülasyona uğramış görsellerin ortaya çıkmasına katkı sağlar.

Habercilik alanında tüm haberlerin fotoğrafları arşivlemek, dosyalamak bir hayli zor ve karmaşık bir durumken yapay zeka sistemi yine habercilik alanında bu fotoğrafların sınıflandırılması ve doğru arşivlenmesini de yardımcı olur. Bu durum farklı konuları ele alan fotoğrafları tek çatı altında toplamak adına gazeteciye hız ve verimlilik sunar. Yapılan son güncellemelerde fotoğraf oluşturma depolama gibi özelliklerinin yanı sıra yeni özellikler de eklenerek haber hakkında kapsamlı yorumlarda bulunabilir. Örneğin, konuyla ilgili oluşturulan daha önceki habere ait olan fotoğraftaki kişilerin yüz ifadelerini algılayıp duyguları tespit edebilir. Böylece haberin sunulması aşamasında kamuoyunda yaratacağı algıyı ve etkiyi önceden analiz edebilir, bu analizler özellikle haberin nasıl bir görsel ile sunulması konusunda gazeteciye yardımcı olur. Fakat yapay zekanın bu kadar etkin bir biçimde kullanılması bazı etik ve hukuki sorunları açığa çıkartabilir. Sistemin doğru ve gerçek olan bir fotoğrafı sahteymiş gibi algılaması haberin güvenilirliği açısından tehdit unsuru oluşturabilir.

Bunun yanında yüz tanıma uygulamalarında kişinin gizlilik ihlallerini zedeleyebilecek şekilde olması tartışmalara konu olmuştur, bu yüzden haberin oluşumu sırasında her ne kadar yapay zeka kullanımı çoğu alanda bir avantaj sağlasa da; her daim insan denetimiyle kullanılması ve yine son kararın gazeteci ya da editöre bırakılması gerekmektedir.

Bu çalışmada; Yapay Zeka destekli görselleştirme teknolojilerinin fotoğraf haberciliği üzerinde etkileri farklı alanlarla ele alınmıştır. Günümüzde dijital çağ ile Hızla gelişen teknolojik yenilikler sayesinde dünyada da birçok meslekte yapay zeka kullanımı önemli bir rol oynamıştır, yapay zekanın medya ve habercilik alanında giderek artan rolü bu çalışmanın temel inceleme alanını oluşturmuştur. Yapay zekayla oluşturulan fotoğraflar bu fotoğrafların düzenlenmesi fotoğrafların çok boyutlu analiz edilmesi ve bu fotoğrafların nasıl saklanması gerektiğiyle ilgili birçok alanda çalışmalar düzenlenmiştir. Bu çalışmalar ise fotoğrafa benliğinde yapay zeka desteğini bir hayli arttırmıştır. Habercilik alanında oluşturulan bu görseller bağlamında verimlilik estetik kalite hız içerik çeşitliliği, Hem avantaj hem dezavantaj olarak yansımıştır. Daha öncesinde insan gücü ile gerçekleştirilen fotoğrafların düzenlenmesi fotoğraflardaki arka plan hakkında temizleme veya düzeltme işlemleri artık birkaç dakika içerisinde bir sistem yardımıyla yapılabilmektedir Bununla birlikte görsel erişimin sınırlı olduğu savaş bölgeleri doğal afet alanları veya sansür uygulanan ülkelerde de yapay zekayla fotoğraf üretimi habercilik alanında Avantaj sağlamıştır. Bu durumda haber ajanslarının görüntü üretiminin coğrafi koşullar ülke gündemleri veya herhangi bir olumsuz şarttan etkilenmeden fotoğrafların hızlı bir şekilde oluşturulabilmesi desteklenmiştir.

Ancak teknolojinin bu denli hızlı bir şekilde ilerlemesi ve yapay zekanın habercilik alanına hızlı bir şekilde entegre edilmesi medyaya sunulması beraberinde bazı etik güvenlik ve toplumsal güven sorunlarını da doğurmuştur. Bu çalışmada Yapay zekayla oluşturulan fotoğrafların haber alanında kullanılmasının Etik kavramı ayrıntılı

olarak incelenmiştir. Haber içeriğinin fotoğrafla uyuşması, fotoğrafın şeffaf bir şekilde düzenlenmesi ve kamuoyunu yaşanılabilir düzeyde yapay zeka görüntülerinin olmamasına dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu maddeleri uyulmadan oluşturulan fotoğraf haberlerinin güvenilirliği tehdit eden bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Oluşturulan fotoğraflarda görsellerin açıkça belirtilmesi telif haklarına saygı gösterilmesi ve kişisel verilerin kullanılmasında daha detaylı bilgilendirilmiş ilkelere bağlı olunması gerekmektedir.

Yapay zeka destekli fotoğraf oluşumunda görsellerin estetik boyutu da çalışmada kapsamlı bir şekilde yer verilmiştir. Hedef kitle üzerinde daha etkili ve dikkat çekici olması gerektiğinden dolayı fotoğrafların estetik açıdan daha sağlam yapılardan sunması habercilik için önemli bir faktördür. yapay zeka üretimini görseller de insan duygusunun doğrudan hissettirilemeyeceğinden dolayı, Yapay zeka konuyla ilgili oluşturulan kaynaklardan elde ettiği verilerle ve duygularla bir görüntü oluşturmayı hedefler. Bu durum estetik çeşitliliği artırmakla birlikte yapay bir ‘‘duygu’’ kurgusu yaratma sorunu da ortaya koymaktadır.

Tezin bir diğer önemli kısmı yapay zekayla oluşturulan fotoğrafların çok hızlı bir şekilde yaygınlaşma durumudur. İnternet ağında platformlara çok kolay erişimin sağlanması fotoğrafların da çok hızlı bir şekilde yayılmasına sebep olmuştur. Yine yapay zeka sayesinde bu fotoğrafın ne zaman nerede ve hangi koşullarda çekildiğini analiz edilebilmekte ayrıca görsellerin içeriğindeki nesnelere kişileri ve olayları taşıyabilmektedir. Bu süreç görsel doğrulama konusunda önemli katkılar sunmaktadır.

Yapay zekayla görsel üretiminin her kesimden insanın kolay bir şekilde ulaşabildiği bir sistem olduğundan dolayı deepfake teknolojisinin de habercilikte potansiyel bir tehdit oluşturulduğu kapsamlı bir biçimde ele alınmıştır. Deepfake de ki teknolojiyle görsel içeriklerin manipüle edilmesi sahte haber üretimi provokatif içeriklerin oluşturulması ve kişisel itibarını zedelenmesi gibi birçok soruna yol açmıştır.

Teknolojinin kötü niyetli kullanımı sadece bireyleri değil aynı zamanda medya kuruluşlarını ve kamuoyunda doğrudan etkileyecek düzeydedir. Üretilen içeriklerin doğruluğu şeffaflığı denetimsizlik nedeniyle habercilik mesleğinin temel değerlerine zarar verilebilir ve güvenilir bilgiye ulaşımı tehdit edilebilir bir mecra haline getirebilmektedir.

Fotoğraf haberciliğinde birçok habere fayda sağlayabilecek olan yapay zeka teknolojisinin fotoğraf haberciliğinde sunduğu faydalı olanakların yanında, habercilik alanında köklü değişimlerin de olacağını ve bu değişimlere doğru ve etik bir şekilde güvenilirlik değerlerine yeniden tanımlamayı zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluklara uyulmadığı durumda sınırsız ve denetimsiz biçimde kullanılan haber fotoğrafları kamuoyunun bilgilendirilmesi ve toplumsal güven açısından açıklanması zor sonuçlar doğurabilmektedir.

- Bu çalışmada, duyguları satırlardan öteye taşıyan, zamanı durduran anıyla kendi çektiğim fotoğrafları, projemde anlamın ve hissin taşıyıcısı olarak paylaşacağım. Böylece orijinal haliyle yansıttığım karelerde, Yapay Zeka ile oluşturulan görsellerle kendi denktaşörüme yansıyan kareleri kıyasladığımızda gerçeklik, manipülasyon arasındaki ince çizgiyi de göstermiş olacağım.

Çözüm Önerileri

- **Fotoğraf Haberciliği için;** Etik kodların güncellenmesi, Dijital döneme uygun yeni etik kurallar geliştirilmelidir. Eğitim programları, Gazetecilere fotoğraf etiği, dijital görsel doğrulama ve bağlamsal anlatım üzerine eğitimler verilmelidir. Doğruluk ve kontrol mekanizmaları, Haber ajanslarında görüntülerin kaynağını, tarihini ve bağlamını doğrulayan sistemler kurulmalıdır.

- **Yapay Zeka Kullanımına Yönelik ise;** Şeffaflık ilkesiyle, yapay zeka görsellerin kullanıldığı haberlerde bu durum okuyucuya açıkça belirtilmelidir. Denetim

mekanizmaları, otomatik görsel üretim ve seçim sistemlerinin insan editörler tarafından kontrol edilmesi gerekir. Yapay zeka etiği, Deepfake gibi yanıltıcı teknolojilere karşı önleyici algoritmalar ve etik kurallar geliştirilmelidir. Yapay zeka okuryazarlığı araçlarını doğru ve bilinçli kullanma konusunda eğitilmelidir.

Gelişen teknolojiyle birlikte yapay zeka destekli görselleştirme teknolojisinin fotoğraf haberciliğinde kullanımıyla birlikte Etik güvenilirlik ve doğruluk gibi temel sorunlara karşı çözüm öneriler geliştirilmesi gerekmektedir. Bu teknolojinin sunduğu avantajlar arasında hız verimlilik ve estetik gibi kavramlar habercilik sürecine büyük büyük oranda kolaylıklar sağlamakla birlikte aynı zamanda bu bulguların yanlış kullanımı bilgi kirliliği ve kamuoyunu yanıltması gibi ciddi tehditler de beraberinde getirmektedir. Özellikle yapay zeka destekli görsellerin kullanımıyla ilgili etik kurallar ve standartlar oluşturulmalı ve bu standartların medya tarafından sıkı bir şekilde denetlenmesi ve uygulanması gerekmektedir. Oluşturulan fotoğrafların veya görsellerinin gerçek olmayan bir içerik taşıdığı net bir biçimde belirtilmeli kamuoyuna bu şekilde yansıtılması sağlanmalıdır. Yer alan konuyla ilişkin kişilerin yüzleri ve bilgileri izinsiz olarak kullanılmaması gerekmektedir. Kişilerin yüzlerinin izinsiz olarak kullanılması telif haklarının ve kişinin haklarının ihlal edilmesine sebep olacağından dolayı manipülatif bir içerik oluşturur bu manipülatif içeriklerin yaygınlaşmaması için etik bir çerçeveye ihtiyaç vardır. Bu nedenle yapay zekayla oluşturulan her görselin bir sistem tarafından oluşturulduğu haberde belirtilmesi gerekir.

Kamuoyuna sunulacak fotoğrafları oluşturulan gazeteciler için yapay zeka okur yazarlığı konusunda eğitim almalı ve bilgi düzeylerinin artırılması sağlanmalıdır. Gazetecilerin yapay zeka araçlarını etkili ve etik bir şekilde kullanabilmesi ve bu teknolojilerinin sınırlarını bilerek olası riskleri önceden fark edip etik çerçevede fotoğraf oluşturmasını sağlayabilmek için gerekli eğitimler alınması gerekmektedir. Üniversitelerin iletişim fakültelerinde gazetecilik alanında bu alanlarda dersler verilmeli

mevcut medya çalışanları için seminer atölye çalışmaları ve sempozyumlar düzenlenmelidir.

Konuyla ilgili meslek kuruluşları veya gazetecilerin fotoğraf üretiminin yanında yapay zeka yardımıyla fotoğraf oluşturan kişiler için yasal düzenlemeler güncellenmeli ve bu alana yönelik yeni hukuki altyapılar yaptırımlar geliştirilmelidir. Bu sayede hem kişisel verilerin korunması sağlanacaktır telif hakları kamu güvenliği ve oluşturulan fotoğraflarda kamuoyunu yanıltacak manipülasyonun önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Özellikle deep fake teknolojisiyle oluşturulan sahte içerikler yalan haberler veya kişisel verilerin aykırı kullanımı suç unsuru taşıyorsa cezai yaptırımlar da uygulanmalıdır.

Toplumda ilgili haberlere ulaşmaya çalışan ve haberle ilgilenen bu kişilerin dijital çağ ile gelişen yapay zeka ile görsel veya haber oluşturma konusunda teknolojilere karşı bilinçli olması da son derece önemlidir bu yüzden kamuoyunun medya okur yazarlığı artırılmalı insanlar haberlerde gördükleri içerikleri sorgulamaya teşvik edilmeli ve haberlerin doğruluğunu sorgulamadan bu haberin gerçekliğine inanmaması gerekmektedir. Bu kapsamda belirli şirketlerin medyanın ve insanların güvenilirliği için haber doğrulama platformları ile işbirliği yapmalı ve yapay zekayla oluşturulmuş görsellerin kolayca tespit edilebilmesi için görsel analiz araçları geliştirmesi gerekmektedir.

Yapay zeka teknolojisi ile haber üretimi konusunda haberin dili de üretimi konusunda güvenliği kadar önemlidir. Habere sadece oluşturulan ülkede değil birçok ülkede ulaşılabilir olmasından kaynaklı haberin farklı dillere çevrilmesi sırasında kültürel farklılıkların göz önünde bulundurulması ve çevrelerin mutlaka insan gücü tarafından insan editörler yardımıyla kontrol edilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde farklı dilleri kullanan kişiler haberi algılama konusunda karışıklıklar oluşturur ve bu durum kamuoyuna tepki yaratabilir.

Yapay zekayla haber üretme sırasında kullanılan avantajlardan hız verimlilik içerik üretim estetik güvenilirlik kavramlarını sadece yapay zeka oluşturamaz. Burada amaç haberi yapay zekaya oluşturmak değil oluşturulan haberde yapay zekanın olanaklarından yardım almaktır. Bu durum haberciliğin insan merkezli yapısını korumak adına büyük önem taşımaktadır yapay zeka içerik üretiminde yardımcı olabilir görsel analizleri hızlandırabilir estetik katkı sağlayabilir fakat haberin doğruluğu etik sorumlulukları ve kamu yararı gibi temel değerler yalnızca insan iradesiyle sağlanabilmektedir.

İKONİK RESİM: Belirli bir kültürel ,toplumsal ya da tarihsel bağlamda güçlü anlamlar taşıyan,geniş kitlelerce tanınan ve sembolik değeri yüksek olan imgelerdir.Bu tür görseller sadece bir anı belgelemekle kalmaz,aynı zamanda o anın duygusunu ,anlamını ve etkisini temsil eder.Bu yüzden “ikonik” terimi bir görselin sembolik gücünü ve kalıcılığını vurgular.Tanınırlık,Tarihsellik,Anlamsal yoğunluk,tekrarlanabilirlik(gzetelerde,ders kitaplarında vs),Kültürel etki ikonik fotoğrafların özellikleridir.Fakat günümüzde Yapay Zekanın sunduğu görseller ikonik resminde yerini yavaş yavaş almaktadır.

Görsel 14: Kevin Carter Sudan

Bu Fotoğraf, Kevin Carter tarafından 1993 yılında Sudan’da çekilen ve dünya çapında büyük yankı uyandıran ikonik bir görüntüdür. Fotoğraf, kıtlık nedeniyle açlıktan yere çökmüş, son derece zayıf düşmüş küçük bir Sudanlı çocuğu ve birkaç metre gerisinde bekleyen bir akbabayı göstermektedir. Fotoğraftaki çocuk kız mı, erkek mi olduğu bile biliniyor. Akbaba, çoğu kişi tarafından ölümü bekleyen bir simge olarak yorumlandı. Akbabanın çocuğu izliyor oluşu, yaşamla ölüm arasındaki o kırılğan çizgiyi dramatik bir şekilde gözler önüne seriyor. Fotoğraf, 1994 yılında Pulitzer Ödülünü kazandı. Bu fotoğraf savaş fotoğrafçılığı ve belgesel fotoğrafçılığın etik sınırları hakkında uzun süreli tartışmaların fitilini ateşledi. Kevin Carter, bu fotoğrafın da dahil olduğu psikolojik baskılar ve tanıklık ettiği trajediler sonucunda ağır depresyon girdi ve 1994 yılında, fotoğrafın yayınlanmasından birkaç ay sonra intihar etti. Ayrıca, bu kare sadece fotoğraf değil, aynı zamanda insanlık tarihinin utanç verici dönemlerinden birine

tutulmuş bir aynadır.Açlık,yoksulluk,görmezden gelinmişlik ve çaresizlik gibi evrensel sorunları tek bir karede çarpıcı şekilde anlatır.

Görsel 15: Gazze Filistin-İsrail Savaş

Gazze de yetersiz beslenme sonucu hayatını kaybeden bir çocuğun fotoğrafı, Anadolu Ajansı tarafından paylaşıldı. Bu görüntü savaşın ve ablukanın çocuklar üzerindeki trajik sonuçlarını tüm dünyaya gösterdi. Bu fotoğraflar, Filistin'deki

çocukların yaşadığı dramı ve uluslararası toplumun bu duruma karşı duyarlılığını artırmak amacıyla birer belge niteliğindedir.Savaşın masumlar üzerinde yıkıcı etkisini gözler önüne sermektedir.

SONUÇ

Fotoğraf Haberciliği, tarihsel olarak gerçeğin görsel temsili üzerinden kamuoyunu bilgilendirme misyonunu üstlenmiştir. Ancak dijitalleşmenin ve özellikle yapay zeka teknolojilerinin yükselişi, bu alanı köklü biçimde dönüştürmektedir. Yapay zeka hem haber üretim sürecinde hem de görsel içeriklerin tasarlanmasında aktif roller üstlenmiş, bu da etik, doğruluk ve temsil sorunlarını gündeme getirmiştir. Otomatik görsel tanıma, manipülasyon tespiti, ve sahte görüntü üretimi gibi alanlarda yapay zeka uygulamaları, haberin üretiminden yayımına kadar pek çok aşamayı etkilemektedir. Bununla birlikte, yapay zekanın ikonik haber fotoğrafları üretme kapasitesi, günümüz medya ortamında yeni bir dönem habercisidir. Yapay zeka sistemleri geçmişte büyük etki yaratmış ikonik kareleri analiz ederek ,duygusal ve toplumsal yankı uyandırabilecek yeni görseller tasarlayabilmektedir. Bu durum, hem görselin toplumsal gücünü hemde gerçek ile kurgu arasındaki sınırları belirsizleştirme potansiyeli taşımaktadır.

Sonuç olarak, fotoğraf haberciliğinde yapay zekanın sunduğu olanaklar, görsel hikaye anlatıcılığını yeniden tanımlarken, gazetecilik etiği, görsel güvenilirlik ve kamusal sorumluluk açısından da yeni sorumluluk alanları yaratmaktadır. Bu bağlamda, yapay zeka destekli haber fotoğraflarının kullanımı sadece teknik bir gelişme olarak değil, aynı zamanda medya etiği ve görsel kültür açısından da çok boyutlu olarak ele alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- (Adalı,2012: 3). Adalı, e. (2012). Doğal dil işleme.Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Dergisi,5(2).
- (Atınç,YILMAZ, Yapay Zeka, 2020. S.10).
- (Bates,1995: 977). Models of natural language understanding.Proceedings of the National Academyof Sciences,92 (22),9977-9982.
- (Fichtelius, 2004:31). (Girgin, 2005:15). Aktarma
- (Girgin, 2007:124), (Rigel,2000: 204).Aktarma
- (Mahmud, Sharmin,2020, s. 15). Dijital Manipülasyon ‘Deepfak Teknolojisi ve Olmayanın İnanırcılığı (s. 121).
- (Mayor, 2018:52). Gods and robots: Myths,machines,and ancient dreams of technology.
- (Meydan Larousse, s.474).
- (Tokgöz,1994: 53). Tokgöz,O. (1994.s.53). Temel Gazetecilik,İmge Kitabevi,Ankara.
- (Turing 1950: 433). Aktarma
- 2.Arago,1839,(s.26-30). Arago, F. (1839), “Chamber of Deputies The Report of M Arago (sitting of ard July 1839)”. An
- A.Yılmaz, 2019: 13). Yılmaz,A. (2019). Yapay Zeka ,İstanbul: Kodlab Yayın Dağıtım.
- Ahmet,Bıyık (2007). (s.61-63-64) “Yazılı Basında Görsel Unsurların Haber Dizaynındaki Önemi. Selçuk Üniv. Sos.Bil.Enst.Halkla ilişkiler Anabili Dr.Tezi. Konya
- Akça, Tamer. YL Tez,Mersin Üniv.2018 “Ara Güler’in Sanata ve Fotoğrafa Bakışı”. 2018. (Akça, T. (2018). *Ara güler\’in sanata ve fotoğrafa bakışı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Akmanlar, S. (2024, s.10). *Fotoğrafta yapay zeka: tanıtım fotoğrafına etkileri ve geleceği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.İstanbul.
- Akmanlar, S. (2024, s.10). *Fotoğrafta yapay zeka: tanıtım fotoğrafına etkileri ve geleceği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.İstanbul.

Alankuş, 2013, (s. 119-120). Yeni Habercilik Anlayışları Hak odaklı habercilik,yurttaş gazeteciliği,barış gazeteciliğine başlarken. İstanbul İPs iletişim Vakfı.

Anadolu Ajansı, Haberi, Şehit Gazeteciler.

Ara Güler Arşivi-İstanbul Modern / Ara Güler müzesi 1960-80 dön görsel belgeler içerir foto muhabirliğinin altın çağını sunar.

Ara, Güler Arşivi-İstanbul Modern/ Ara GÜLER Müzesi1960-80 dön. Foto Muhabirliği Altın Çağı Sunar.

Arslan, Esra (2005) “Çatışma Dönemlerinde Gazetecilik” Gazetecilik ve Habercilik, İBS İletişim Vakfı,(s.127-152). İstanbul

Arslan,Esra(2005). 143.” Çatışma Dönemlerinde Gazetecilik ve Habercilik, IPS İletişim Vakfı İstanbul.

Aslan,Kemal (2002),s.17-19. Haberin Yapı Yol Haritası ,Anahtar Kitapları Yayınevi,İstanbul.

Atınç,YILMAZ, Yapay Zeka,2020.s.9).

Atilla GİRGIN, Haber Yazmak, 3. baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2005, s. 29.

Atilla Girgin, Haber Yazmak, Der yayınları, 2005, s. 67.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu. (2021). Etik Yapay Zeka Rehberi

Barış, Yılmaz. (2005), s.27,28. *Küreselleşme sürecinde haberde manipülasyon* [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. Konya Selçuk Üniversitesi.

Bayraktutan,G. 2020, s.135-154).Dijital medyada savaş muhabirliği ve Yeni Medya Araçları,İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi(51).

Bayramoğlu Sabancı,2023: 25). Sabancı,Bayramoğlu, A. (2023) Bilgi yönetimi ve yapay zeka alanları arasındaki bilgi ve teknoloji yakınsamasının öngörülmesi. (Master's thesis).

BBC News MiddleFast Secur-tron <https://www.bbc.com/news/middle-east-57888888>

Bennet,1982.(s.39). Aktarma

Berry ve Philio, 2006,s.1 Berry, M. and Philo, G. (2006). Israel and Palestine: Competing Histories. London: Pluto Press

Books

Borthes, (1993, s.193). Barthes,R. (1993). “The Photographic Message”, A Barthes Reader, ed. S. Sontag, New York:

Burton, 1995.(s.567). Uçak, OLCAY, Haber Uygulamaları, (s.12-13).Ankara Eğitim Yayınevi,2018. Aktarma

cezasi,207873, erişim tarihi: 10.04.2018

Çakır, Hamza (2007.s.127), Geleneksel Gazetecilik Karşısında İnternet Gazeteciliği,Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı22,2007. 123-149.

Çankaya,Ö.(1991).Radyo ve televizyon haberciliği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).Marmara Üniversitesi.

Çetinkaya, Aysel. (2019, s.143). Gazetecilik Dönüşümü, Haber Üretiminde Çoklu Yetenek. Zafer Özdemir,Aysel Çetinkaya, Dijital Çağda Habercilik Der.Yayınları.

Çırak ve Yörük, (2015 s.180). Çırak, B., & Yörük, A. (2015). Mekatronik Biliminin Öncüsü İsmail El-Cezeri. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 175-194.

Dailymail, 2014. Dailymail (2014). “Pulitzer Prize-Winning Photographer Fired After Admitting That He

Demir, Gökhan Yavuz.(2012) Aktarma

Demir,A. Ersoy M. (2022), (s:45). “Dijital Habercilik ve Yapay Zeka Uygulamaları, Anadolu Üniversitesi ,İletişim Bilim Dergisi-9(1) (s:45).

Demir,Gökhan Yavuz,2007. “Sosyal bir fenomen olarak dilin Belirsizliği”İst.Paradigma Yayınları,Uluslararası Sosyal Araş.Dergisi/ The Journalof international Jociol Receorch) cilt,11 sayı:56 Nisan,2018.

Demirel G. (2025). fotoğrafın manipülasyon ve gündem saptama gücü.

Devrim Deniz, EROL.2013. Anadolu Üniversitesi Türkiye Dijital Dönemde Fotoğraf Haberciliği, Uluslararası Tez Merkezi.

Doctored Syrian War Rebel Picture By Photoshopping Camera Out of Original İmage”, 23.07.2014

Dodge A., House L. ve Johnstone E., Ridder, Costa ve Johnstone, (2019). Using Fake Video Technology To Perpetuate Intimate Partner Abuse Domestic Violence Advisory

Dr. Öğr.Üyesi,Atınç,YILMAZ.(2020, s.9-10). Gizem Aksan, Yapay Zeka , KODLAB.186 Yayın Dağıtım ve Yazılım Eğitim Hiz.San.Ltd.Şti. ISBN. 978-605-9118 80-4

Dr.Öğr.Üyesi YILMAZ,Atınç. (2020, s. 1-6-9-10).Yapay Zeka,7.Baskı,2020. Kodlab Yayın Dağıtım.

Dr.Öğr.Üyesi YILMAZ,Atınç. Yapay Zeka,7.Baskı,2020. (s.1-6-9-10). Kodlab Yayın Dağıtım.

Dursun,Çiler, (2003).s.37.39.Haber ve Habercilik Gazetecilik Üzerine Düşünmek Der. Alankuş Sevda ,IPS İletişim Vakfı Yayını,İstanbul.

Elgammal, A. (2019). "AI is Blurring the Definition of Artist." *Nature*, 572(7767), 451-452.

Ellul,Key,(1993 s.33). Key,Wilson Bryon(1993.The Age Of Manipülasyon :Thr Conin Confidence The sin in Sineene Moryland Madison Books.

Ergün, (2023 s.725). ERGÜN, G. O. Machina Sapiens. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 72(2), 717-758

Erol D. (2013) s.12.Türkiye Yazılı Basınında Yugoslavya Savaşları ve Savaş Foto Muhabirliği.Yayınlanmamış Doktora Tezi.Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Eskişehir.

Erol, (2013s.13) Erol, D. (2013). Türkiye Yazılı Basınında Yugoslavya Savaşları ve Savaş Foto Muhabirliği.

Ertürk ve Yayın, (2012 s.454). Görsel - Ertürk, F. E., & Yayan, G. (2012). BİLİM VE SANATI BİRLEŞTİREN İKİ USTA. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 453-464.

Evrin Deniz EROL, Anadolu Üniversitesi. "Türkiye Dijital Dönemde Fotoğraf Haberciliği, (Uluslararası Tez Merkezi).

Farid .H., Hwang T., Lyu S., Zucconi A., (2019). Deepfakes and Audio-visual Disinformation, Centre for Data Ethics and Innovation (CDEI)

Fotoğraf kongresi 2022 kültür ve turizm bakanlığı,2022. Fotoğraf Kongresi,2022 Bildiri Kitabı Editörleri Prof. Ozan Bilgiseren Düzenleme H. Alper Koç FORMAT E-book T.

Gardiner, N. , (2019) Facial re-enactment, speech synthesis and the rise of the Deepfake, Edith Cowan University.

Gatys, L. A., Ecker, A. S., & Bethge, M. (2016). "Image Style Transfer Using Convolutional Neural Networks."

Gazetecilik Yeniden, (s.220). Bulut, Ç. K. ve Dinçer, Ö. (2024). Kapalı kutuyu açmak: gazetecilikte yapay zekanın riskleri ve potansiyelleri. Şafak Etike. Ç. K. Bulut ve Ö. Dinçer (Ed.), *Gazetecilik yeniden* içinde (s. 220). Ütüyopya. Ankara.

GERAY, Haluk (2003). İletişim ve Teknoloji “Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları”, Ütüyopya Yayınları,Ankara.

Geray,2003:74, Geray,Haluk. (2003). “İletişim ve Teknoloji Uluslararası Bilim Düzeninde Yeni Medya Politikaları”, Ütüyopya yayınevi, Ankara.

Gidal, (1973s.5). Gidal, T. (1973). Modern Photojournalism: Origin and Evolution 1910-1933. New York: Collier

Girgin, A. (1998) Haber Yazma Teknikleri, İnkılap Kitabevi, Ankara.

Girgin, A. (2000). *Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etiği*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Girgin, A. (2005). *Haber Yazmak*. İstanbul: Der Yayınları. Girgin, A. (1998). *Haber Yazma Teknikleri*. Ankara: İnkılap Kitabevi.

Girgin, A.2000, Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etiği, İstanbul. İnkılap Kitabevi.İstanbul.

Girgin, Atilla (1998). Haber Yazma Teknikleri, İnkılap Yayınevi, İstanbul.

Girgin, Atilla 2005, (s.11). 3. Baskı. Der Yayınları,2025. İstanbul, s.29.

Girgin,2000-Aktarma

Girgin,2005-Aktarma

Girgin,A. (2025). s.29. Haber Yazmak,3.Baskı Der Yayınları İstanbul.

Girgin,Atilla (2005).s.15. Haber Yazmak İstanbul Der Yay.

Girgin,Atilla 2000. (s.73). (Girgin, Atilla. *İletişim ve Toplum: Kuramlar ve Yaklaşımlar*. s. 73. İmge Kitabevi, 2000 Ankara

Giritli 1984, s.5. Günümüzde haberleşme ve bazı sorunları, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Giritli, İsmet. (1998). s.11. “Günümüzde Haberleşme dergisi Yayınları İstanbul.

Giritli,1988. Aktarma

Glatung,1966 Aktarma

Güler, B.Biyografi ,Tavlaş (2014 s.33-34).

Güz,2005-Aktarma

Haim,(1982,s.37). 1 Hanhimäki, J. M. (2015). *The United Nations: A very short introduction*. Oxford University Press

Hall,1981: 272-273).

Hall,1986. Aktarma

Hall,1991 (s.272). Aktarma

Hill, 1997,(s.155). Uçak, OLCAY, Haber Uygulamaları, (s.12-13). Eğitim Yayınevi,2018. Aktarma

Historical and Descriptive Account of the Various Processes of the Daguerriotype and

Homero Gil de Zúñiga, Manuel Goyanes ve Timilehin Durotoye,Political Communication dergisinin 2024 yılına ait 41. cilt, 2. sayısında (sayfa 317–334) yayımlanmıştır

Howard Sachor, (1977).Aktarma

Hristov, K. (2020). Artificial intelligence and the copyright survey. JSPG, 16(1). 1-18.

İclal Ersan, (1989, s.33). İletişim Yıgımsal iletişim Araçları ve Toplum,Der Yayınları, İstanbul.

İnuğur, Nuri. (1982,s.25), (s.153-154-155-156-157-165-166).Basın ve Yayın Tarihi, İstanbul.

Kaptan,2008: 7. Yusuf (1991): Enformasyon Devrimi, Efsanesi,Rey Yayıncılık Kayseri.

Kaynak.Uyguç Ünal, (1987, s.70).Radyo-Televizyon Haberciliği,İstanbul Üniversitesi Yayınları İstanbul.

Kedourie ve Haim, (1982s.26) Aktarma

Keskin, S. (1991 S.4-5). Basın ve Televizyon Haberciliği Marmara Üniversitesi Sos.Bil.Ents.Radyo ve Televizyon Bölümü tezi .İstanbul

Keskin,Sergül. (1991). s.15-16-17. Basın ve Televizyon Haberciliği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).İstanbul Üniv.

Kılıç,Deniz,2003.Haber Yapımı sürecinde editör ve editoryal sistem hürriyet gazetesi örneğinde bir laboratuvar çalışması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Ün.v.Sos.Bil.Enst. Eskişehir.

Kıvanç, Eliaçık.2014. Türkiye’de Fotoğrafın Tarihi.

Koçak, Ali. Türkiye’de Savaş Muhabirlerinin Çalışma Ortamları. (2006,s.35-65-66).Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,2006.Ankara.

Laman, GASIMLI, (2019. S.5-8-13). Haberde Yönlendirme, Dezenformasyon ve Propaganda; Azeri ve Ermeni Haber Sitelerinde Dağlık Karabağ Sorunlarıyla ilgili yayınlanan haberin karşılaştırılması tezi İstanbul Aydın Ün.v.Sos.Bil.Enstitüsü.

Laman,Gasımlı, (2019). (s.58-73). Haberde Yönlendirme,dezeylandırma ve Propaganda “Azeri ve Ermeni haber sitelerinde Dağlık Karabağ sorunları yayınlanmamış yüksek lisans tezi Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Lawton, George. n.d. "AI Ethics (AI Code of Ethics)." TechTarget.

Ligt (2006 s.14)- Light, K. (2006). “Belgesel Fotoğrafçılık Üzerine”. Toplumbilim Dergisi, 19, 13-17.

Mc Carth, (2007 s.5). McCarthy, J., Minsky, M. L., Rochester, N., & Shannon, C. E. (2006). A proposal for. the dartmouth summer research project on artificial intelligence, august 31, 1955. *AI magazine*, 27(4), 12-12. McCarthy, J. (2007). What is artificial intelligence.

Mc Corduck,P. (1991). Aaron’s code: meta-art,artificial intelligence,and the work ofHarold Cohen.Macmillian.

McCarthy, 2007:5). What is artificial intelligence.

Moloton,1774-aktarma

Moressi Enrico 1936 (Syf.44-45). Haber etiği: Ahlaki Gazeteciliğin Kuruluşu ve Eleştirisi), Ankara Dost 2006.

Moressi, Enrico. (1936). Haber Etiği; Ahlaki Gazeteciliğin Kuruluşu ve Eleştirisi”, (s.144-145). Ankara Dost, 2006.

Morley,1976-aktarma

Nevin,YILDIZ, 2013.”Dijital Dönüşüm ve Fotoğraf Yeni Medya Ortamında Fotoğraf Muhabirliği Anadolu Ajansı,Hürriyet.

Nevzat Dağlı, 1995 (s.44). Gazete Yayınlanma Teknikleri, İmaj Yayın.Ankara.

- Nevzat Dağlı,1995. s.44.Gazete Yayımılama Teknikleri, (İmaj Yayınevi. Ankara.
- Nilsson, 2009:19). The gues for artificial intelligence.Cambridge universityPress.
- nuğur a.g.e. (s.153-154-155-156-157-165-166). Aktarma (Ana kay Sergül Keskin 1991).
- Okan,Yüksel,İnternet Gazeteciliği ve Blog Yazarlığı Sinemis Yayınları, (2014. S.5-8).
- Olçay UÇAK, 2011, s. 48.
- Ongun, C. (2019, Nisan 23). Generative Adversarial Networks (GAN) Nedir? Medium.
- Oya, Tokgöz. (1981), s.54.Temel Gazetecilik, Ankara Ün. Siyasal Bilgiler Fak.Yay. Ankara.
- Özden Çankaya, 1991.s:3 Radyo ve Televizyon Haberciliği, Marmara Üniversitesi-Yayın Y.O Radyo Televizyon Bölümü Öğrencileri için Hazırlanmış Ders Notları, İstanbul
- Özden,Çankaya, (1991).s.3. Radyo ve Televizyon Haberciliği,Mamara Ün. Yayın Y.o.Radyo Radyo Televizyon Öğ.Ders notları için hazırlanmış ders notları İst.
- Özer,Kamburoğlu, (2013 s.5). Basında Haber,Fotoğraf Kullanımı, Ankara. Gazeteciler Cemiyeti Yayınları,(2003 s.7). Useme ARI, İstanbul
- Özgün,Dinçer. s.169). Dijital çağda yakınlık ve haber. Gazetecilik Yeniden Ütüyopya Yayınevi. Ankara
- Özkan, F. (2021, s:77-93). Sahta Görsel tespitinde yapay zeka teknolojileri, Ankara Üniversitesi Basın Yayınevi (4),(s:77-93).
- Paris B., Donovan J. Deepfakes And Cheap Fakes, (2019) “The Manipulation Of Audio And Visual Evidence” Data&Society.
- Pavlık, John,(2007.s.10).John V.The Medya ve Gazetecilik- The Im pact of Thurnooy on Journalism,Studies,1:2,2000 229-237 Çeviren,Müge Demir,Berrin Kalsın.Phoenix Yayınevi Ankara.2013.
- Pirim, H. (2006). 1(1), 81-93.Yapay zeka. Journal of Yasar University.
- Prof.Ozan,Bilgi Seren,Alper Koç, Format,E-book, (Fotoğraf Kongresi2022 Kültür ve Turizm Bakanlığı). Fotoğraf Kongresi,2022. Bildiri Kitabı Editörler prof.Ozan Bilgiseren Düzenleme: H.Alper Koç Format E-book

Radikal, 2011.Aktarma

Ramesh, A., Pavlov, M., Goh, G., et al. (2022). Hierarchical Text-Conditional Image (openAI)

Rigel, 2000 (s.202). Uçak, OLCAY, Haber Uygulamaları, (s.12-13). Eğitim Yayınevi,2018. Aktarma

Rigel, N. (2000). *İleti Tasarımında Haber*. İstanbul: DER Yayınları,

Rigel,2000.204.-Aktarma

Rigel,N.,(2000). İleti Tasarımında Haber, İstanbul Der Yayınları.

Roose, K. (2022, September 2). An A.I.-Generated Picture Won an Art Prize. Artists- 2 Eylül 2022 tarihinde New York Times gazetesinde yayınlanmıştır.

S. Alankuş,2013, (s.98-137). “Yeni Habercilik Anlayışları Hak Odaklı Habercilik, Yurttaş Gazeteciliği, Barış gazeteciliğine Başlarken”. İstanbul,IPS İletişim Vakfı.

Schneider,Wolf-Raure (2000), s.17. Gazetecilerin El Kitabı,Konrad Adeannur Vakfı Yayınları .Ankara.

SCHNEİDER,Wolf ve Raue,Paul- Josef (2000) s.17. “Gazetecinin El Kitabı, Çev,İşık Aygün,Konrad Adonuer, Vakfı. Ankara.

Schreider ve Raune, (2000: 49-50). Gazetecinin El Kitabı,Konrad Adenaur Vakfı Yayınları,Ankara.

Sergül Keskin, (1991). s.45. Basın ve Televizyon Haberciliği Marmara Üniversitesi Sos.Bil.Ents.Radyo ve Televizyon Bölümü tezi .İstanbul

Sergül Keskin, 1991. S.15-16-17. Basın ve Televizyon Haberciliği. Marmara Üniversitesi Sos.Bil.Ents.Radyo ve Televizyon Bölümü tezi .İstanbul

Sergül Keskin. (1991 s.4-5).Marmara Üniversitesi Sos.Bil.Ents.Radyo ve Televizyon Bölümü tezi .İstanbul

Setenay,Z.Ü,Dijital ortamda Gazetecilik ve Haber Dili .2019. s.12. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Yüksek Lisans Tezi.İstanbul

Sibel,Akmanlar, Rusell S ve Nerving P. 2010. S. 7. Key; Fotoğrafta Yapay Zeka Tanıtım Fotoğrafa etkileri ve Geleceği YL. Tez

Siekierski, B.J. (2019). Deep Fakes: What Can Be Done About Synthetic Audio And Video?, Economics, Resources and International Affairs Division Parliamentary Information and Research Service.

Sontag, (2004,s.19-20)- Sontag, S. (2004). Başkalarının Acısına Bakmak. çev: O. Akınhay. İstanbul: Agora

Sönmezsoy, Recep. (2025, s.17-18-19). “Yüzyılda Savaşların Evrimi ile Küresel, Bölgesel, Milli Ekonomiler üzerine etkileri İsrail-Filistin Savaşı Özelinde bir İnceleme” Yayınlanmamış YL tezi Erzincan.

Şimşek,2006. Aktarma

T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı, Telif Hakları ve Dijital İçerik Raporu 2023.

T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı."Telif Haklar ve Dijital İçerik" raporu, 2023

T.C Kültür ve Turizm Bk.2023 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eser Kanunu.
<https://mevzuat.gov.tr>

T24 (2012), “NTV'ye izinsiz fotoğraf cezası”, 06.07.2012,
<http://t24.com.tr/haber/ntvye-izinsizfotograf->

Tavlaş, N. (2014). *Foto muhabiri. Ara Güler'in hayat hikâyesi*. İstanbul: Yapı Kredi

Tavlaş,Nezih.1996, 151-152. “Ahlak ve Onurunu Yitiren Türk Basını”Yeni Türkiye Dergisi Medya Sayısı-1, Ekim Sayı 11.

TDK,2023

the Diorama, Daguerre, London: Nutt Bookseller, 7-33.

Tokgöz, Oya Temel Gazetecilik 3. Basım, İmge Yayınları,1994

Tokgöz, Oya, “Temel Gazetecilik 3. Basım İmge Yayınları,1994. Ankara.

Tokgöz, Oya, 1981. S. 54. “Temel Gazetecilik, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.

Tokgöz,2006, (s.209). Tokgöz, Oya. 2006.(s.209). *Temel Gazetecilik*. Ütüyopya Yayınevi, Ankara.

Tokgöz,Oya (1994).”Temel Gazetecilik,İmge Kitabevi,Ankara.

Tokgöz,Oya 2003.(s.190). Uçak, OLCAY, Haber Uygulamaları, (s.12-13). Eğitim Yayınevi,2018. Aktarma

Tokgöz1987-aktarma

Topuz, 100 Soruda Türk Basın Tarihi. (1973, s.11-15). Gerçek Yayınevi 1.Baskı, İst.

TRT Arşivleri Basın Yayın Kurumu Yayınları, Kurtuluş Savaşı ve Kıbrıs Harekatından Görseller ve yazılı belgeler.

Tunchman, Gaye. 1973 Basında Reklam ve Tüketim Olgusu Vadi Yayınları1996

Tunç,A (2022). Medya,Savaş ve Habercilik ,Körfez Savaşı ve CNN olgusu.Ankara Ütüyopya Yayınevi.

Uçak, OLCAY. (2018). Haber Uygulamaları, (s.12-13). Eğitim Yayınevi Ankara.

Unite.AI Türkiye. "Difüzyon Modellerini Anlamak: Üretken Yapay Zekaya Derinlemesine Bir Dalış." Erişim Nisan 29, 2025.

Ünal,Uyguç. (1987 s.70). Radyo-Televizyon Haberciliği, İstanbul Üniversitesi Yayınları İstanbul.

ÜSAME, ARI. 2013 (2013). s.5-7. Basında Haber Fotoğrafının Kullanımı, Ankara, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 2501090924 İstanbul.

Vincent, J. (2023, March 8). The Guardian uses AI-generated images in climate change reporting. The Verge- 8 Mart 2023 tarihinde The Verge haber sitesinde yayınlanmıştır.

Vintage.

Westerlund M. (2019), 9, 11, 39-52. The Emergence of Deepfake Technology: A Review.Technology İnnovation Management Review

Wright,1986 -Aktarma

Yapay Zeka Destekli Görüntü Analizi İçin Azure Custom Vision." Estebilisim Blog. Erişim Nisan 29, 2025.

Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yayınları

Yıldız A.(2024). Görsel Sanatlarda Yapay Zeka Kullanım ve Etik Sorunlar. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi,42, 203-215.

Yuchen Jiang, Xiang Li, Hao Luo, Shen Yin ve Okyay, Discover Artificial Intelligence dergisinin 2022 yılına ait 2. cilt, 1. sayısında (makale no: 4, sayfa 1–19).

Yüksel, Gürcan,2005 (s.55). Aktarma

Yüksel,Gürcan, 2005.(s.57). Aktarma

Zafer,Özdemir. (2019.s.28). “Dijitalleşme,Sürecinde İletişim ve Haberciliğin Evrimi.
Der. Yay. (Ed: Dr. Zafer Özdemir ve Dr. Aysel Çetinkaya), (Dijital Çağda
Habercilik, Der yayınları,2019.

Zhou Y. ,Han,& sütfeld L.(2022). Artificial intelligence and visual privacy. Al and ethics
2(2) 211-221.

ÖZET

Yapay zeka, haber fotoğrafçılığı ve habercilik alanında önemli dönüşümler sağlamaktadır. Otomatik içeri üretimi, veri analizi ve görsel doğrulama gibi süreçlerde Yapay Zeka hız, doğruluk kazandırmaktadır. Haber ajansları otomatik metin yazımı ve kişiselleştirilmiş içerik sunumu için doğal dil işleme teknolojilerinden yararlanır. Yapay zeka destekli algoritmalar büyük veri setlerinden önemli haber başlıklarını hızlıca tespit ederek editörlere zaman kazandırmaktadır. Fotoğrafçılıkta ise, görüntü tanıma ve derin öğrenme algoritmaları, sahte veya manipüle edilmiş görselleri tespit etmekte kullanılmaktadır. Aynı zamanda dronlar ve otomatik kameralar yapay zeka ile entegre edilerek olay yerinden hızlı ve etkili görüntüler almasını sağlarken bu teknolojilerin kullanımı etik sorunları da beraberinde getirmektedir. Yanıltıcı içerik üretimi, mahremiyet ihlalleri ve algoritmik önyargılar habercilikte güvenilirliği riske atmaktadır. Bu nedenle yapay zekanın habercilikte etik ve şeffaf bir şekilde kullanılması büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı; Belirtilen kelimelerin detaylı anlatımıyla birlikte Haber fotoğrafçılığı üzerine yapılacak araştırma ve analizlerde faydalı olabilir. Ayrıca görsel haber, dijital medya ve sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla daha geniş kitlelere ulaşarak etkisi artmıştır bu nedenle habercilikte yapay zeka kullanımının toplumda olumlu etkileri ile birlikte etik sorunlar incelenerek, Habercilikte Fotoğrafın gücü, toplumsal etkisini anlatımıyla birlikte gerçeklik ve manipülasyon arasındaki ince çizgiyi analiz ederek Gazetecilik ilkeleriyle, haberin etik, güvenilirlik ve şeffaflığın vurgulamak istenmesidir.

Fotoğraf haberciliği; haberin görsel anlatımla desteklenerek daha güçlü bir etki yaratmasını sağlayan önemli bir alandır. Bir haberin içeriği ne kadar güçlü olursa olsun, görsel bir öğeyle desteklenmediğinde okuyucuda aynı etkiyi bırakmayabilir. Bu noktada fotoğraf, haberin hem belgesel yönünü hem de duygusal boyutunu yansıtan en temel

araçlardan biri haline gelir. Bir fotoğraf, olay anını dondurarak okuyucuya tanıklık etme imkanı sunar. Savaş,afet,protesto,kriz gibi durumlarda çekilen kareler, olayın gerçekliğini göz önüne sererken aynı zamanda toplumsal hafızaya da kazınır. Bu nedenle fotoğrafın gücü, sadece bir anı yakalamaktan çok daha fazlasını ifade eder, o anın duygusunu, trajedisini veya direnişini aktarır. Özellikle savaş muhabirliği gibi tehlikeli görevlerde fotoğrafçılar, dünyanın gözü olurlar. Onların objektiflerinden yansıyan kareler milyonlarca kişiye ulaşarak kamuoyunun dikkatini çeker, uluslararası tepki oluşturabilir ve hatta siyasi kararları etkileyebilir. Bu bağlamda bir fotoğraf yalnızca bir belge değil, aynı zamanda bir çağrı ,bir tanıklıktır. Ancak fotoğrafın bu kadar güçlü olması, beraberinde etik sorumlulukları da getirir. Görselin manipülasyona uğramadan, bağlamından koparılmadan sunulması gerekir. Aksi halde haberin güvenilirliği zedelenebilir. Bu nedenle fotoğraf haberciliğinde doğruluk, tarafsızlık, ve şeffaflık ilkeleri temel öncelik olmalıdır. Fotoğraf haberciliği; görsel olarak iletişimin gücünü kullanarak haberin etkisini artırır, izleyicide farkındalık yaratır ve toplumsal sorumluluk duygusunu besler. Bu da fotoğrafı, sadece bir haber unsuru değil aynı zamanda güçlü bir toplumsal araç haline getirir.

Günümüzde yapay zeka, fotoğraf haberciliği alanında daha fazla rol oynamaktadır. Özellikle haber üretim süreçlerinde yapay zeka destekli görsel analiz, yüz tanıma, içerik filtreleme, ve görüntü üretimi gibi araçlar,savaş muhabirliğigibi zorlu alanlarda hem kolaylık hem de risk yaratmaktadır. Fotoğrafın gücü; tanıklık, belge niteliği, ve duygusal etkiyle belirlenirken, yapay zeka destekli görseller bu gücü artırabileceği gibi etik tartışmalara da neden olmaktadır. Gerçekliği temsil etmeyen ya da manipülasyon içeren görseller, izleyicinin güvenini sarsabilir. Bu nedenle, yapay zekanın sunduğu olanaklarla birlikte, haberin doğruluğu ve etik sınırlar korunarak hareket edilmesi büyük önem taşır.

Fotoğraf haberciliğinde yapay zeka; Etik sınırlar ve yeni olanaklar, Fotoğraf haberciliği, haberin görsel anlatımı açısından önemli bir araçtır. Bir kare, çoğu zaman uzun bir metinden daha fazla etki yaratabilir. Bu nedenle fotoğrafın gücü, özellikle kriz, afet ve savaş alanlarında haberin en çarpıcı yüzünü sunar. Ancak bu güç, beraberinde sorumluluğu ve etik sorunları da getirir. Günümüzde bu tartışmalara yeni bir boyut ekleyen teknoloji ise yapay zekadır. Yapay zeka destekli sistemler; görüntü tanıma, sahte analizleri, arşiv tarama, otomatik etiketleme ve hatta sıfırdan görsel üretme yetenekleriyle haber üretiminde kullanılmaktadır. Örneğin; Savaş muhabiri sahada çekim yaparken yapay zeka, çekilen görselleri anında analiz edebilir, yüz tanıma, kimlik bilgileri sunabilir ya da sonra kullanılacak metaryalleri sınıflandırabilir. Bu özellikler güvenlik riski yüksek bölgelerde çalışan gazeteciler için büyük bir kolaylık sağlar. Ancak yapay zeka sadece yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda görüntü manipülasyonu ve sahte içerik üretimi gibi riskleri de beraberinde getirir. Deepfake teknolojileriyle üretilen görüntüler, gerçeğe çok yakın olduğundan okuyucunun haberin doğruluğuna olan güvenini zedeleyebilir. Bu durum, özellikle kriz anlarında yanlış yönlendirme riskini artırır. Etik açıdan, bir görselin ne zaman ve nasıl üretildiği gerçeği yansıtmadığı gibi sorular daha da önem kazanır.

Ayrıca yapay zekanın hangi koşullarda, ne tür içerikler için kullanılabileceği konusunda hala net bir bilgi yoktur. Özellikle, savaş, göç, doğal afet gibi insani krizleri konu alan fotoğraflarda yapay zekanın devreye girmesi, savaş muhabirliği gibi mesleklerin dönüşmesine neden olabilir. Bu dönüşümde teknolojinin gücü ile insan duyarlılığı arasında hassas bir denge kurulmalıdır. Sonuç olarak, yapay zeka fotoğraf haberciliğine büyük olanaklar sunarken, bu olanakların etik, doğru, şeffaf bir biçimde kullanılması hayati önem taşır. Fotoğrafın gücü yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda insani değerlerle de beslenmelidir. Bu nedenle, yapay zeka çağında haber üretiminde

manipölasyona karşı bilinçli, sorumluluk sahibi ve etik ilkeleri önceleyen bir yaklaşım geliştirmek gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Haber, yapay zeka, Haberde fotoğrafın gücü, Foto muhabirliği, Olay yeri fotoğrafçılığı, (5NK1), Görsel anlatım, Manipölasyon ve gerçeklik, Savaş fotoğrafçılığı, Etik ilkeler.

ABSTRACT

The Power of Photography in Journalism “Shots that reflect reality, the role of photography in journalism and its social impact.”

Artificial intelligence provides significant transformations in the field of news photography and journalism. Artificial intelligence provides speed and accuracy in processes such as automatic content generation, data analysis and visual verification. News agencies use natural language processing technologies for automatic text writing and personalized content presentation. Artificial intelligence-supported algorithms save editors time by quickly identifying important news headlines from large data sets. In photography, image recognition and deep learning algorithms are used to detect fake or manipulated images. At the same time, drones and automatic cameras are integrated with artificial intelligence, allowing them to take fast and effective images from the scene, while the use of these technologies also brings ethical problems. Misleading content production, privacy violations and algorithmic biases put reliability at risk in journalism. Therefore, the ethical and transparent use of artificial intelligence in journalism is of great importance.

The purpose of this study; It can be useful in research and analysis to be conducted on news photography with the detailed explanation of the specified words. In addition, visual news has increased its impact by reaching wider audiences with the spread of digital media and social media platforms, therefore, the positive effects of the use of artificial intelligence in journalism in society and ethical issues are examined, and the power of photography in journalism, the fine line between reality and manipulation is analyzed together with the narration of its social impact, and the aim is to emphasize the ethics, reliability and transparency of the news with the principles of

journalism. Photo journalism is an important field that allows the news to create a stronger effect by supporting it with visual narration. No matter how strong the content of a news is, it may not have the same effect on the reader if it is not supported by a visual element. At this point, photography becomes one of the most basic tools that reflect both the documentary aspect and the emotional dimension of the news. A photo offers the reader the opportunity to witness the event by freezing it. The frames taken in situations such as war, disaster, protest, crisis, reveal the reality of the event and are also engraved in the social memory. Therefore, the power of photography is much more than just capturing a moment, it conveys the emotion, tragedy or resistance of that moment. Photographers, especially in dangerous tasks such as war reporting, become the eyes of the world. The frames reflected from their lenses reach millions of people, attracting public attention, generating international reactions and even influencing political decisions. In this context, a photograph is not only a document, but also a call, a testimony. However, the fact that a photograph is so powerful also brings with it ethical responsibilities. The image must be presented without being manipulated or taken out of context. Otherwise, the reliability of the news may be damaged. For this reason, the principles of accuracy, impartiality and transparency should be the main priorities in photo journalism. Photo journalism increases the impact of the news by using the power of visual communication, creates awareness in the audience and feeds a sense of social responsibility. This makes photography not only a news element but also a powerful social tool. Today, artificial intelligence plays a greater role in the field of photo journalism. Especially in news production processes, tools such as artificial intelligence-supported visual analysis, facial recognition, content filtering and image production create both convenience and risk in difficult areas such as war reporting. The power of photography; While it is determined by testimony, documentary quality, and emotional impact, AI-supported visuals can increase this power and also cause ethical

discussions. Visuals that do not represent reality or contain manipulation can shake the trust of the audience. For this reason, it is of great importance to act by protecting the accuracy of the news and ethical boundaries with the opportunities offered by artificial intelligence. Artificial intelligence in photojournalism; Ethical boundaries and new possibilities, Photojournalism is an important tool in terms of visual narration of the news. A frame can often create more impact than a long text. For this reason, the power of photography presents the most striking face of the news, especially in areas of crisis, disaster, and war. However, this power also brings with it responsibility and ethical problems. The technology that adds a new dimension to these discussions today is artificial intelligence. Artificial intelligence-supported systems are used in news production with their capabilities of image recognition, fake analysis, archive scanning, automatic tagging, and even creating visuals from scratch. For example; While a war reporter is filming in the field, artificial intelligence can instantly analyze the captured images, provide facial recognition, identification information, or classify materials to be used later. These features pose a security risk. It provides great convenience for journalists working in high regions. However, artificial intelligence does not only help, it also brings risks such as image manipulation and fake content production. Since images produced with deepfake technologies are very close to reality, they can damage the reader's trust in the accuracy of the news. This situation increases the risk of misleading, especially in times of crisis. In terms of ethics, questions such as when and how an image is produced and whether it reflects the truth become even more important. In addition, there is still no clear information on under what conditions and for what type of content artificial intelligence can be used. In particular, the introduction of artificial intelligence in photographs about humanitarian crises such as war, migration, and natural disasters can lead to the transformation of professions such as war reporting. In this transformation, a delicate balance must be established between the

power of technology and human sensitivity. As a result, while artificial intelligence offers great opportunities to photojournalism, it is vital that these opportunities are used ethically, accurately, and transparently. The power of photography should be nourished not only by technological but also by human values. Therefore, it is necessary to develop a conscious, responsible and ethical approach to news production against manipulation in the age of artificial intelligence.

Keywords: News, artificial intelligence, The power of photography in news, Photojournalism, Crime scene photography, (5NK1), Visual narration, Manipulation and reality, War photography, Ethical principles.